

Taal- en Letterkunde

Faculteit der Letteren,
Radboud Universiteit Nijmegen

Bacheloropleidingen

Rapport over de bacheloropleidingen:

Duitse taal en cultuur
Engelse taal en cultuur
Romaanse talen en culturen
Nederlandse taal en cultuur
Taalwetenschap

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q317

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleidingen Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Romaanse talen en culturen, Nederlandse taal en cultuur en Taalwetenschap van de Radboud Universiteit Nijmegen.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	6
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	8
I: Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur	11
Samenvattend oordeel van de commissie.....	13
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	16
II: Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur.....	31
Samenvattend oordeel van de commissie.....	33
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	36
III: Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen	51
Samenvattend oordeel van de commissie.....	53
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	56
IV: Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur.....	69
Samenvattend oordeel van de commissie.....	71
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	74
V: Bacheloropleiding Taalwetenschap	87
Samenvattend oordeel van de commissie.....	89
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	92
Bijlagen.....	107
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	109
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	111
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	119
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	123
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	135
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	143
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	147
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	149

Dit rapport is vastgesteld op 30 oktober 2013.

Rapport over de bacheloropleidingen Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Romaanse talen en culturen, Nederlandse taal en cultuur en Taalwetenschap van de Radboud Universiteit Nijmegen

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Duitse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56805
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Engelse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56806
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Engelse taal en cultuur Amerikanistiek
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

Naam van de opleiding:	Romaanse talen en culturen
CROHO-nummer:	56074
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Franse taal en cultuur Spaanse taal en cultuur
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Nederlandse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56804
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Naam van de opleiding:	Taalwetenschap
CROHO-nummer:	56803
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Nijmegen
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit Nijmegen vond plaats op 19, 20 en 21 juni 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Radboud Universiteit Nijmegen
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beperkte opleidingsbeoordeling van de bacheloropleidingen Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Romaanse talen en culturen, Nederlandse taal en cultuur en Taalwetenschap van de Radboud Universiteit Nijmegen maakt deel uit van de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde, waarvoor de commissie tevens een bezoek bracht aan de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam.

De commissie voor de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde bestaat uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002-heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar Algemene Taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979-2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009-heden);
- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990-heden);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997-heden);
- Prof. dr. Co Vet, (emeritus) hoogleraar Romaanse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1989-2004);
- Prof. dr. Peter Jan Schellens, (emeritus) hoogleraar Taalbeheersing aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2004-2013);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012-heden);
- Yara Kaas BA, masterstudent Comparative Literature aan de Universiteit Utrecht (2011-heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012-heden).

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. De commissie die de bacheloropleidingen Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Romaanse talen en culturen, Nederlandse taal en cultuur en Taalwetenschap van de Radboud Universiteit Nijmegen beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002-heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar Algemene Taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979-2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009-heden);
- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990-heden);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012-heden).

De commissie werd tijdens het bezoek ondersteund door drs. Erik van der Spek, die optrad als secretaris. Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA was vanuit QANU projectleider van de clustervisitatie Taal- en Letterkunde.

Het College van Bestuur van de Radboud Universiteit en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 12 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd kennis genomen van het Domeinspecifieke Referentiekader Taal- en Letterkunde. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de kritische reflecties van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de zelfstudies door en formuleerden vragen die voorafgaand aan het bezoek aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksmoment. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleiding toegestuurd met verzoek om een reactie.

Op basis van de kritische reflecties selecteerde de commissie voor iedere opleiding een representatieve set van documenten die door de opleidingen tijdens het bezoek ter inzage werden gelegd. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documentatie (d.d. 23 november 2012). Daarnaast werd er algemene documentatie opgevraagd, waaronder commissieverslagen, evaluatieresultaten en managementinformatie.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek beoordeelde de commissie uit iedere opleiding een representatieve steekproef van scripties. De selectie van scripties werd in overleg met de voorzitter van de commissie door de projectleider van QANU gekozen uit een lijst van afstudeerwerken van de laatste twee afgeronde studiejaar. Hierbij is er bewust gekozen voor scripties uit verschillende beoordelingscategorieën (voldoende; ruim voldoende; goed) en verschillende jaren. Ook is er bij de selectie rekening gehouden met de verschillende afstudeerrichtingen. Bij de scripties voegde QANU een lijst met beoordelingsrichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de commissieleden de scripties op vergelijkbare wijze zouden beoordelen. Een overzicht van de selectie en de bestudeerde scripties is opgenomen in Bijlage 7.

De commissie besteedde voorafgaand aan het visitatiebezoek zorgvuldig aandacht aan het beoordelen van het wetenschappelijk niveau van de scripties, de eisen die door de opleiding aan de scripties worden gesteld en de zorgvuldigheid van de inhoudelijke beoordeling daarvan door de staf. In de scriptie dient de student immers aan te tonen over de vereiste kwalificaties te beschikken. Nog voor het locatiebezoek hadden de commissieleden per e-mail contact over

de beoordeling van een aantal scripties. Scripties die door een commissielid als ‘onvoldoende’ werden beoordeeld werden door een tweede commissielid geëvalueerd.

Bezoek

Tijdens de startvergadering heeft de commissie op grond van inhoudelijke expertise afspraken gemaakt over de taakverdeling. Vervolgens werd de visitatie tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek concreet voorbereid. De commissie sprak tijdens deze vergadering onder andere over de gelezen scripties en de geformuleerde vragen en opmerkingen.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleidingen. Tijdens de bezoeken is vervolgens gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, de opleidingsbesturen, studenten, docenten, opleidingscommissies, en examencommissies. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kern-docenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaande aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van de laatste dag van ieder bezoek gebruikt voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van de bezoeken heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste algemene bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Rapportage

De secretaris heeft op basis van de bevindingen van de commissie conceptrapporten opgesteld. Deze rapporten zijn in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter van de commissie en daarna ook aan de andere commissieleden. Na vaststelling is het conceptrapport vervolgens naar de instelling gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. De opmerkingen van de opleidingen zijn besproken met de commissie, waarna de secretaris het definitieve rapport opmaakte. Ten slotte werd het rapport ter vaststelling aan de commissie rondgestuurd. De oordelen van de commissie over de opleidingen zijn van toepassing op alle aanwezige varianten.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Radboud Universiteit voor de opleidingen in dit rapport

QANU ontving de kritische reflecties van de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Radboud Universiteit op 1 april 2013. Het bezoek aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit vond plaats op 19, 20 en 21 juni 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Voor het spreekuur hebben zich twee belangstellenden gemeld.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie scripties geëvalueerd. In samenspraak met de voorzitter van de commissie werd er voor de

opleidingen in dit rapport in eerste instantie een steekproef van 34 scripties geselecteerd; tien scripties voor de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur (vanwege het verschil tussen de richtingen Engels en Amerikanistiek) en zes bachelorscripties voor elk van de overige vier bacheloropleidingen. Bij het verdelen van de scripties is rekening gehouden met de inhoudelijke expertise en taalbeheersing van de commissieleden.

Op basis van de eerste steekproef beoordeelden de commissieleden en de referenten het gerealiseerd eindniveau van drie van de vijf opleidingen als voldoende. Over het gerealiseerde eindniveau van de bacheloropleidingen Engelse taal en cultuur en Romaanse talen en culturen ontstonden op basis van de eerste steekproef twijfels. Voor deze opleidingen werd de steekproef in overleg met de commissie uitgebreid met twee keer vier extra scripties. In totaal zijn dus 42 scripties gelezen.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

I: Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage lagen. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding Duitse taal en cultuur voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Duitse taal en cultuur is met ingang van het studiejaar 2011-2012 herzien. Dat heeft geresulteerd in nieuwe doelstellingen, nieuwe eindtermen en een nieuw curriculum. Uit de kritische reflectie blijkt dat bij de herziening drie uitgangspunten centraal stonden: een zeer goede beheersing van de Duitse taal, versterking van de wetenschappelijke oriëntatie en aansluiting bij de internationale germanistiek. De commissie kan zich in deze uitgangspunten vinden.

Een ander opvallend kenmerk is de internationale oriëntatie van de opleiding. De opleiding zoekt nadrukkelijk de samenwerking met Duitse universiteiten in het grensgebied. De relatie met deze universiteiten maakt het mogelijk om meer aandacht voor de Duitse cultuur en meer blootstelling aan het Duits in de opleiding te verwerken. De commissie ziet hierin een sterk punt van de opleiding.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur beschikt over eindtermen die passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderrwijsleeromgeving

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit bestaan uit drie onderdelen: een major van 120 EC, een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC en drie minoren van 15 EC. Het onderwijs in de major is opgebouwd met behulp van drie leerlijnen: taalkunde (1), letterkunde en cultuur (2), en taalverwerving en taalvaardigheid (3). Het grootste deel van het majoronderwijs van de opleiding Duitse taal en cultuur is in het Duits (alleen onderdelen die in samenwerking met andere opleidingen worden verzorgd, zijn in het Nederlands).

De commissie is zeer positief over de internationale component van de opleiding. De studenten beginnen met een 'Intensivkurs' van een week aan een Duitse universiteit. Daarna gaan ze in het eerste semester één dag per week met de 'Pendelbus' naar de universiteit van Duisburg-Essen, waar ze college volgen. Daarnaast bezoeken studenten culturele instellingen. In het tweede jaar is een verblijf aan een Duitstalige universiteit van 15 EC verplicht.

De opleiding heeft in de ogen van de commissie een duidelijke academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is vooral zichtbaar in het *core curriculum* en het majoronderwijs. Verder is de commissie van mening dat de eindtermen voldoende in het programma tot uiting

komen. De leerlijnen dragen hiertoe bij, evenals het feit dat het onderwijs vrijwel geheel Duitstalig is.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De opleiding heeft een hoog aantal contacturen (20 uur per week in het eerste jaar). De commissie is hier op zich positief over, maar is wel van mening dat de didactische invulling van deze uren voor verbetering vatbaar is.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf, aangevuld met een groot aantal promovendi, brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Van de elf stafleden beschikken er echter maar vier over een BKO. De commissie adviseert de opleiding meer aandacht aan het BKO-traject te besteden.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Duitse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft geconstateerd dat het toetsbeleid bij de opleiding Duitse taal en cultuur goed ontwikkeld is. Voor dit toetsbeleid zijn facultaire richtlijnen opgesteld, maar de opleidingen hebben een grote vrijheid in de implementatie daarvan. De toetsen die de commissie heeft ingezien zijn van een goed niveau en kennen voldoende variatie.

De opleiding is in mei 2012 begonnen met de implementatie van het nieuwe toetsbeleid. Sinds die tijd zijn grote stappen gemaakt. Dat heeft geresulteerd in onder meer de implementatie van het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van tentamens, een vast beoordelingsformulier voor de eerste en tweede lezer van een bachelorscriptie en een toetsing van de beoordelingsformulieren door de examencommissie. Lovenswaardig vindt de commissie de verplichte aanwezigheid van een extern lid (van buiten de opleiding of zelfs buiten de universiteit) in de examencommissie. Ook het fraudebeleid is in de ogen van de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. De eindwerkstukken voldoen aan de eisen en worden adequaat beoordeeld. Wel is de commissie van mening dat de opleiding extra aandacht aan het academische niveau van de bachelorscripties zou moeten besteden.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 30 oktober 2013

A handwritten signature in black ink on a light pink rectangular background. The signature is stylized and appears to read 'Th. D'haen'.

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping loop followed by a smaller loop and a final stroke.

Drs. E.J. van der Spek
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke referentiekader

De Duitse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifiek referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

Uit de kritische reflectie blijkt dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur met ingang van het studiejaar 2011-2012 ingrijpend is herzien. Zowel de stafleden als de studenten misten een heldere identiteit en voelden zich te weinig betrokken bij de opleiding. Dit had onder meer te maken met de vele personele wisselingen, de beperkte omvang van een aantal aanstellingen en de talrijke programmaherzieningen. Daarom heeft de staf, aangevuld met een aantal

studenten, zich opnieuw bezonnen op de visie en de uitgangspunten van de opleiding. Deze bezinning heeft geresulteerd in de volgende drie nieuwe uitgangspunten:

- Zeer goede beheersing van de Duitse taal in diverse gebruikscontexten;
- Versterking van de wetenschappelijke oriëntatie vanaf dag één;
- Aansluiting bij de internationale germanistiek (inhoudelijk en qua niveau).

Op basis van deze uitgangspunten zijn ook de eindtermen opnieuw geformuleerd. De afgestudeerden Duitse taal en cultuur beschikken blijkens de kritische reflectie over kennis van de actuele thema's binnen de Duitse taalwetenschap, literatuur, cultuur en maatschappij. Ze hebben de vaardigheid om vraagstukken uit het vakgebied van de Duitse taal, cultuur en literatuur te analyseren. Daarnaast kunnen ze specifieke vraagstukken binnen de Duitse taalwetenschap en literatuurwetenschap onderzoeken met behulp van de passende onderzoeksmethoden. Ze beschikken over een near-native (C2-)niveau van taalvaardigheid en kunnen zich in het Duits uitdrukken in verschillende registers. Ze kennen de grammatica en fonetiek van het Duits en kunnen hun kennis hiervan toepassen bij de analyse van teksten. Ze beschikken over onderzoeksvaardigheden op het niveau van een bachelor en over voldoende interculturele competenties.

De commissie constateert dat de eindtermen zeer ambitieus zijn op het gebied van de taalvaardigheid, dat ze adequaat zijn geformuleerd en passen bij het vakgebied en het domeinspecifieke referentiekader. De commissie is van oordeel dat de doelstelling van de opleiding erop gericht is de studenten op te leiden tot het niveau van een bachelor.

Niveau en oriëntatie

Volgens de kritische reflectie is de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur aan de RU een brede academische opleiding in de germanistiek. Het theoretisch-wetenschappelijke en het methodologische gehalte is in de nieuwe opzet versterkt. De commissie ziet dit terug in de formulering van de eindtermen, waarin de academische oriëntatie duidelijk aanwezig is. De eindtermen sluiten goed aan bij de Dublin-descriptoren. Een tweede punt waarin de opleiding zich onderscheidt, is de grotere rol die binnen het programma aan de Duitse (niet-literaire) cultuur is gegeven. Dit punt komt terug in de formulering van de eerste twee eindtermen.

Ook de internationale oriëntatie is blijkens de kritische reflectie een belangrijk kenmerk. De bacheloropleiding zoekt nadrukkelijk de aansluiting bij de internationale germanistiek. Dit komt ten eerste tot uiting in de nauwe samenwerking met Duitse universiteiten in het grensgebied. Ten tweede worden studenten in staat geacht om na hun bacheloropleiding een masteropleiding aan een Duitse universiteit te volgen; het te bereiken niveau van taalverwerving moet ze hiertoe in staat stellen. Hoewel ze noodzakelijkerwijs een aanzienlijk deel van hun opleiding aan taalverwerving en -beheersing moeten besteden, kunnen ze met behulp van minoren een niveau bereiken waardoor ze ook op academisch niveau internationaal de aansluiting kunnen vinden.

Overwegingen

De commissie kan zich vinden in de uitgangspunten die ten grondslag hebben gelegen aan de herziening van de eindtermen van de opleiding Duitse taal en cultuur. De commissie is het eens met de nadruk die de opleiding legt op de (zeer goede) beheersing van de Duitse taal. Ook de versterking van de wetenschappelijke oriëntatie is in de visie van de commissie een juiste keuze; deze versterking is bovendien een voorwaarde om de aansluiting met de internationale germanistiek te kunnen maken.

Wat betreft de internationale oriëntatie is de commissie van mening dat de opleiding Duitse taal en cultuur goed gebruik maakt van de ligging van de Radboud Universiteit en de nabijheid van de Duitse zusteruniversiteiten. De relatie met deze universiteiten maakt het mogelijk om meer aandacht voor de Duitse cultuur en meer blootstelling aan het Duits in de opleiding te verwerken. De commissie ziet hierin een sterk punt van de opleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit hebben in hoofdlijnen dezelfde opbouw. Deze opleidingen bestaan uit drie onderdelen:

- De major van 120 EC;
- Een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC;
- Drie minoren van 15 EC.

Uit de kritische reflectie blijkt dat het grootste deel van het onderwijs binnen de opleiding Duitse taal en cultuur in het Duits wordt aangeboden. Dat geldt voor vrijwel de gehele major en in elk geval de buitenlandminor, die voor alle studenten Duitse taal en cultuur verplicht is. Desgewenst kunnen de studenten ook de andere twee minoren Duitstalig invullen.

Het onderwijs in de major heeft drie belangrijke componenten, door de opleiding als leerlijnen bestempeld: ten eerste taalkunde, ten tweede letterkunde en cultuur en ten derde taalverwerving en taalvaardigheid. Uit de kritische reflectie blijkt dat elk van deze leerlijnen op een vergelijkbare manier is opgebouwd: in het eerste jaar ligt de nadruk op de kennismaking met elementaire begrippen en met wetenschappelijke theorieën; daarnaast krijgt taalverwerving en -beheersing in het eerste jaar veel aandacht. In het tweede en derde jaar worden verschillende specialismen, thema's en benaderingswijzen uitgelicht. Ook de keuzeruimte neemt toe in de loop van het programma. Het eerste jaar is volledig verplicht, in het tweede jaar volgen de studenten één minor en in het derde jaar twee.

In het eerste jaar volgen de studenten elf cursussen (55 EC) binnen de major: zes cursussen op het gebied van literatuur en cultuur, drie op het gebied van taalkunde en twee op het gebied van taalverwerving en -beheersing. Ze beginnen met een onderdompeling in de Duitse taal tijdens de *Intensivkurs*, die een week lang aan een Duitse universiteit plaatsvindt. Ook een van de vervolgcursussen, de *Pendelbus*, wordt in Duitsland verzorgd: de studenten nemen gedurende tien weken één dag per week deel aan de hoor- en werkcolleges aan de universiteit van Duisburg-Essen. Voor het overige legt het onderwijs in het eerste studiejaar een basis voor de drie genoemde leerlijnen.

In het tweede jaar volgen de studenten acht cursussen binnen het majorprogramma, aangevuld met de verplichte buitenlandminor (15 EC) en een vak uit het *core curriculum*. In het vak *Forschungsmethoden* maken de studenten kennis met onderzoeksmethoden en wetenschappelijke theorievorming. Verder krijgen de studenten de gelegenheid zich te verdiepen in actuele thema's, bijvoorbeeld tijdens de cursussen *Fragen des 21. Jahrhunderts* en *Unterhaltungsformen populärer Kultur*. Het vierde semester verblijven studenten aan een buitenlandse Duitstalige universiteit, waar ze het Sommersemester bijwonen. De studenten ontwikkelen hier hun taalvaardigheid verder en volgen colleges in de Duitse taal en cultuur.

In het derde jaar is het onderwijs binnen de major beperkt tot drie vakken. Daarnaast volgen de studenten in dit jaar twee minoren van 15 EC elk, of de educatieve minor van 30 EC. Tot slot schrijven de studenten in het derde jaar hun bachelorwerkstuk van 10 EC. Tijdens het schrijfproces worden ze in een groep begeleid (het verplichte Bachelor-tutorial).

Naast de major en de drie minoren volgen de studenten het *core curriculum* Geesteswetenschappen. Dit curriculum is verplicht voor alle studenten van de Faculteit der Letteren en de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Het bestaat uit drie vakken: Wijsgerige reflectie, Geesteswetenschappen en samenleving en een van de zeven themacursussen (naar keuze) onder de noemer Kennis en inzichten in de humaniora. In elk van de drie jaren van de bacheloropleiding volgen de studenten één vak binnen het *core curriculum*.

De commissie heeft met de studenten en docenten van gedachten gewisseld over de opbouw van en de samenhang binnen het curriculum. Een sterk punt van het curriculum is de samenwerking met Duitse universiteiten. Dat komt ten eerste tot uiting in de *Intensivkurs*; direct aan het begin van het eerste jaar volgende studenten een week colleges aan een Duitse universiteit (dit jaar in Keulen). Daarna gaan de eerstejaars in het eerste semester één keer per week met de Pendelbus naar Essen, waarbij ze colleges volgen en culturele instellingen bezoeken. In de bus verzorgen de studenten presentaties. De studenten geven aan deze kennismaking zeer te waarderen. Ook de commissie is positief over dit begin van de studie.

In het tweede jaar is een verplichte buitenlandminor opgenomen van 15 EC. De opleiding werkt hiervoor samen met verschillende Duitse universiteiten. Verschillende studenten gaan naar de Universiteit Duisburg-Essen en de Westfälische Wilhelms-Universität Münster. Maar de studenten noemen ook de universiteiten van Aken, Freiburg, Bamberg en Berlijn. De commissie was aangenaam verrast dat een studente die tijdens de visitatie in Berlijn verbleef, speciaal voor het gesprek was overgekomen. Ook met universiteiten buiten Duitsland zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten. De commissie is van mening dat het buitenlandverblijf bij de opleiding Duitse taal en cultuur goed is geregeld en goed is ingebed in het curriculum.

Naast de buitenlandminor volgen de studenten nog één of twee andere minoren. Vier van de studenten die de commissie heeft gesproken, hebben zich ingeschreven voor de educatieve minor (30 EC). Deze studenten bereiden zich ook voor op het leraarschap. Een uit Duitsland afkomstige studente die de commissie gesproken heeft, volgt een stageminor bij het Goethe Instituut. Verder biedt de opleiding één geheel Duitstalige minor aan, Deutsche Sprache und Kultur. Daarnaast zijn er minoren die vooral gevolgd worden door studenten van buiten de opleiding, zoals Duitse letterkunde en Oriëntatie op Duitsland (een voorbereiding op Nederland-Duitslandstudies).

De opleiding besteedt aandacht aan beroepsvoorbereiding in het *core curriculum*-vak Geesteswetenschappen en samenleving, dat de studenten in het derde jaar volgen. Traditioneel komen veel studenten in het onderwijs terecht, maar de docenten benadrukken dat de opleiding geen lerarenopleiding wil zijn. Studenten kunnen een stage volgen via Career Services, het voormalige stagebureau van de letterenfaculteit. Studenten maken daar in toenemende mate gebruik van. Daarbij gaat het volgens de docenten vaak om stages die te maken hebben met interculturaliteit en die een duidelijke talencomponent hebben. Een voorbeeld is een stage waarbij een student een website ontwikkelt voor een Duits bedrijf, gericht op een Nederlands publiek.

De opleiding bevat verschillende vakken waarin letterkunde en cultuurgeschiedenis gecombineerd worden met de eigen taalvaardigheidsontwikkeling. Zo produceren de studenten in het tweedejaarsvak *Unterhaltungsvormen populärer Kultur* zelf ook een literair-cultureel product, bijvoorbeeld een korte film of een doktersroman. De docenten met wie de commissie heeft gesproken, zien in deze aanpak een dubbel voordeel: de studenten ontwikkelen hun taalvaardigheid en ze begrijpen het genre in kwestie beter. Op dezelfde manier moeten de studenten in het vak *Lyrik, Poesie, Poetry* zelf een gedicht schrijven. De commissie is van mening dat deze originele en creatieve aanpak een goede toevoeging op de meer traditionele vormen van letterkundeonderwijs vormt.

Tot slot heeft de commissie met studenten en docenten gesproken over het contrastieve element in de opleiding: het feit dat Nederlandse studenten Duits als een vreemde taal leren, stelt ze in staat om de beide talen te vergelijken en tegenover elkaar te zetten. Zowel docenten als studenten herkennen dit element en zien er ook een meerwaarde in. Het onderwijs is in de beleving van de betrokkenen sterk gericht op Duits als *Fremdsprache*. Dat wordt ondersteund door een stevige theoretische basis, bijvoorbeeld in de vakken *Sprachwissenschaft I* en *II*. De commissie kan zich hierin vinden.

Op basis van de gevoerde gesprekken en na een analyse van het programma en van de leermiddelen die de commissie ter inzage heeft gehad, constateert zij dat het programma van een goed niveau is.

Didactische uitgangspunten

De commissie heeft vastgesteld dat de didactische visie en de didactische uitgangspunten bij een aantal van de gevisiteerde opleidingen van de Radboud Universiteit enigszins onderbelicht zijn. In de kritische reflectie van de opleiding Duitse taal en cultuur is geen informatie over deze visie gegeven. Dat wekt enige verbazing, omdat tijdens de vorige visitatie het concept van studentactiverend onderwijs (SAO) nog een *hot issue* was. De uitgangspunten van SAO zijn dat studenten leren van hun eigen leeractiviteiten, actief met de verworven informatie aan de slag gaan, steeds meer verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces nemen en een steeds zelfstandiger en onafhankelijker studiedrag vertonen.

In de gesprekken met inhoudelijk verantwoordelijken en docenten heeft de commissie hierover verschillende geluiden vernomen. Een deel van de gesprekspartners is van mening dat het SAO zó sterk in het onderwijs is ‘ingebakken’, dat het geen onderwerp van discussie meer is. Maar andere gesprekspartners zijn van mening dat een gemeenschappelijke didactische visie niet zinvol is, omdat verschillende onderwerpen (bijvoorbeeld taalkunde en letteren) verschillende didactische benaderingen vergen. De commissie adviseert de opleiding om in gesprek te gaan over deze benaderingen, zodat er meer helderheid ontstaat over de didactische visie en uitgangspunten.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

De opleiding heeft een opleidingsmatrix opgesteld waaruit duidelijk blijkt aan welke eindtermen de verschillende programmaonderdelen een bijdrage leveren. Deze matrix is nader toegelicht in de beschrijving van het programma in de kritische reflectie. Op grond hiervan en op grond van de cursussen die de commissie heeft bestudeerd, is zij van mening dat de eindtermen voldoende in het programma tot uiting komen.

Zoals hierboven is aangegeven, werkt elk van de drie disciplines binnen Duitse taal en cultuur met leerlijnen. Deze leerlijnen combineren een thematische samenhang met een toenemende complexiteit en dragen ertoe bij dat de studenten de eindtermen behalen. Het feit dat het

onderwijs vrijwel geheel Duitstalig is, draagt bij aan het behalen van een hoog taalvaardighedsniveau. Dit wordt bovendien versterkt door de integratie van onderwijs aan Duitse universiteiten en een verplicht buitenlandverblijf binnen de opleiding. De commissie is van mening dat het programma een goede invulling geeft aan de eindtermen.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Duitse taal en cultuur heeft in de visie van de commissie een academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie komt vooral tot uiting in het *core curriculum* en het majoronderwijs. In het *core curriculum* zijn de eerste twee vakken academisch georiënteerd; het derde vak richt zich op loopbaanoriëntatie.

Zoals aangegeven bij Standaard 1 is de wetenschappelijke oriëntatie bij de herziening van het onderwijsprogramma versterkt. In het eerste jaar wordt de nodige aandacht besteed aan wetenschappelijke basisvorming, zo blijkt uit de kritische reflectie. De studenten maken in dit jaar kennis met wetenschappelijke theorievorming en onderzoeksmethoden, literatuur- en cultuurwetenschappelijke theorieën. In het tweedejaarsvak Forschungsmethoden verdiepen de studenten hun kennis van actuele onderzoeksmethoden op het gebied van taalkunde, letterkunde, cultuur en taalverwerving. De commissie is van mening dat de wetenschappelijke vorming voldoende is ingevuld.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur lag in de afgelopen jaren rond de 15 studenten per jaar; het totale aantal ingeschreven studenten ligt tussen de 50 en 55. De docenten signaleren een landelijke groeitendens bij opleidingen in Duitse taal en cultuur, waarvan vooral de universiteiten van Utrecht en Nijmegen profiteren. In het studiejaar 2012-2013 schreven 19 studenten zich in bij de opleiding Duitse taal en cultuur. Het propedeuserendement van het eerste cohort dat het nieuwe programma heeft gevolgd (het cohort 2011-2012) was na één jaar 50%. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de voorgaande jaren.

Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de studielast varieert en vooral afhankelijk is van de tijdsinvestering in de letterkundevakken. De studenten besteden in verhouding veel tijd aan hun studie: de meeste studenten schatten hun tijdsinvestering op ongeveer 40 uur per week, met uitschieters tot 60. Ondanks dat liggen de meeste studenten op schema en hebben ze voldoende tijd voor baantjes en bestuurswerkzaamheden. De commissie leidt hieruit af dat de opleiding studeerbaar is.

In het studiejaar 2007-2008 is de Radboud Universiteit begonnen met een project Studentactiverend onderwijs. Daarbij is de studiebegeleiding geïntensiveerd, de aanwezigheidsplicht aangescherpt en het aantal college-uren vergroot. Het is de commissie opgevallen dat de aantallen contacturen bij de Radboud Universiteit hoog zijn; bij Duits is dat 19-21 uur per week in het eerste jaar. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de uitbreiding van college-uren niet altijd als zinvol wordt ervaren. De commissie is positief over het ruime aantal contacturen, maar adviseert de opleiding wel om goed na te denken over werkvormen die de uitbreiding ook in didactisch opzicht een meerwaarde geven.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De bacheloropleiding Duitse taal en cultuur heeft een staf van elf medewerkers (in totaal 5,2 fte), waaronder twee hoogleraren. De docent-student ratio heeft zich ontwikkeld van 1:30 in 2010 naar 1:23 in 2012. Dit is te danken aan de tijdelijke aanstelling van nieuwe docenten. De commissie constateert dat er voldoende staf is voor de onderwijstaken.

De opleiding maakt ook gebruik van (Duitse) stagiaires, die ingezet worden in het eerste jaar ter ondersteuning van de taalvaardigheid van de studenten. Ze zijn Nijmegen betrokken bij het vak Deutsch als Fremdsprache. De studenten zien een meerwaarde in de inzet van deze stagiaires, omdat ze hierdoor een intensieve terugkoppeling op hun taalontwikkeling krijgen.

Van de elf docenten beschikken er slechts vier over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). De commissie adviseert de opleiding om meer aandacht te schenken aan het BKO-traject en het bovendien een vaste plaats te geven in de opleiding van promovendi. De studenten zijn blijkens de gesprekken tevreden over de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de docenten.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding is voor alle opleidingen van de Faculteit der Letteren op dezelfde wijze ingericht. Deze begeleiding is in handen van de studieadviseur en (in het eerste jaar) de mentoren. De studieadviseur is een professioneel geschoolde medewerker die geen onderwijstaken heeft, het mentoraat wordt ingevuld door docenten. De studieadviseur houdt de studievoortgang bij en maakt een afspraak met studenten die achter dreigen te lopen. Daarnaast wordt de studieadviseur vooral geraadpleegd over de keuze van minoren. De mentoren helpen de studenten hun weg te vinden in het eerste jaar van hun studie en kunnen vroegtijdig problemen ten aanzien van studievoortgang of studiekeuze signaleren.

De commissie heeft gesproken met verschillende studieadviseurs en heeft een goede indruk gekregen van hun werkzaamheden. De commissie constateert op grond van deze gesprekken dat de studieadviseurs de studenten regelmatig spreken en mogelijke studievertraging goed in de gaten houden. Daarnaast blijkt dat de studieadviseurs nauwe contacten onderhouden met zowel de opleidingscommissies als de examencommissies. De commissie is van mening dat de studiebegeleiding en het mentoraat bij de opleiding Duitse taal en cultuur afdoende zijn geregeld.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. Zij geven aan dat de universiteitsbibliotheek goed gesorteerd en toegankelijk is. Als er boeken ontbreken, kunnen die worden aangevraagd bij een van de samenwerkende Duitse universiteiten. De studenten kunnen ook zelf terecht bij de bibliotheek in Essen, waar ze regelmatig komen. Er zijn geen andere opleidings specifieke voorzieningen voor de opleiding Duitse taal en cultuur.

Het onderwijs wordt ondersteund met behulp van informatie op Blackboard. Hierop staan per cursus het rooster, een studiehandleiding, cursusdoelen et cetera. De commissie heeft toegang gekregen tot Blackboard en heeft geconstateerd dat het materiaal van wisselende kwaliteit is. Bij sommige cursussen is de informatie volledig en helder, maar bij andere is er vrijwel niets aanwezig. De commissie heeft dit punt ter sprake gebracht in het gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken. De verantwoordelijken hebben aangegeven dat docenten het aan hun studenten verplicht zijn ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het materiaal op orde is, en dat dit punt ook voortvloeit uit de BKO-regeling. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat Blackboard naar behoren wordt gebruikt.

Voor elke bacheloropleiding bij de Faculteit der Letteren is een opleidingscommissie (oc) ingesteld. De opleidingscommissie bij de opleiding Duitse taal en cultuur komt maandelijks bij elkaar op vaste data. De belangrijkste taken zijn de bespreking van de evaluaties en het signaleren van knelpunten. Bij Duitse taal en cultuur worden op dit moment alle cursussen

geëvalueerd, mede vanwege het nieuwe programma. Het curriculum als geheel wordt standaard jaarlijks geëvalueerd.

Alle evaluaties vinden schriftelijk plaats met behulp van vaste formulieren. Deze formulieren worden overgetypt door het secretariaat om ze (wat betreft handschrift) te anonimiseren. Ze worden vervolgens verwerkt door het ITS (het onderzoekscentrum van de Radboud Universiteit). De resultaten zijn na ongeveer twee weken beschikbaar voor de docent in kwestie, de opleidingscoördinator en de oc. Bij problemen neemt de voorzitter van de oc contact op met de opleidingscoördinator of de docent in kwestie.

Naast deze formele evaluatiecyclus zijn er bij de opleiding Duitse taal en cultuur panelgesprekken waaraan uitsluitend studenten deelnemen. In deze gesprekken kunnen studenten samen met de studentleden van de oc informeel van gedachten wisselen over zaken als rooster, rendementsverhogende maatregelen en andere zaken waarmee ze problemen (kunnen) hebben.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de oc heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd. Zo heeft de opleiding Duitse taal en cultuur een verplicht vak toegevoegd op basis van ideeën van de studenten. De commissie is van mening dat de oc en de kwaliteitscyclus bij de opleiding Duitse taal en cultuur voldoende functioneren.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding Duitse taal en cultuur beschikt over een degelijk programma. Het majorprogramma is inzichtelijk opgebouwd langs de drie leerlijnen: taalkunde (1), letterkunde en cultuur (2), en taalverwerving en taalvaardigheid (3). De commissie constateert dat taalvaardigheid veel aandacht krijgt en dat de samenwerking met Duitse universiteiten daar een substantiële bijdrage aan levert. De commissie is positief over deze samenwerking, die zowel in het eerste jaar tot uiting komt (in de genoemde Intensivkurs en de Pendelbus) als in het tweede jaar (in het verplichte buitenlandverblijf). Verder vindt de commissie dat de opleiding moeite heeft gedaan om originele werkvormen in de tweedejaars letterkundecolleges op te nemen. De commissie is van mening dat het programma een goed niveau heeft.

De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding goed tot hun recht komen in het programma. Verder stelt de commissie vast dat het programma een academische oriëntatie heeft. Deze oriëntatie komt vooral terug in het *core curriculum* en het majoronderwijs. De commissie stelt met genoegen vast dat het nieuwe programma meer aandacht geeft aan theorievorming en dat de studenten al in het eerste jaar een wetenschappelijke basis krijgen aangereikt. Daarnaast worden de studenten voorbereid op mogelijke beroepen, onder andere via stages waarbij interculturaliteit centraal staat.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studielast is aan de maat. Wel plaatst de commissie een kanttekening bij de verhoging van het aantal contacturen. Hoewel de commissie deze verhoging op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De studiebegeleiding is afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en mentoren in het eerste jaar.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf, aangevuld met de promovendi, brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Van de elf stafleden beschikken er echter maar vier over een BKO. De commissie adviseert de opleiding meer aandacht in het BKO-traject te investeren en de BKO als vast onderdeel in de opleiding van promovendi op te nemen.

Tot slot is de commissie van oordeel van de opleiding Duitse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld en de studenten hebben ook in informele zin voldoende gelegenheid om hun ideeën over de kwaliteit van de opleiding naar voren te brengen.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Het toetsbeleid van de opleiding is gebaseerd op het facultair Plan van Aanpak Toetsing en Beoordeling; de laatste versie dateert van maart 2013, maar de voorbereidingen zijn van start gegaan in 2009. Dit plan van aanpak bevat een kader en richtlijnen, die de opleidingen zelf kunnen invullen en uitwerken. Belangrijke facultaire richtlijnen zijn de eis van een tweede beoordelaar bij alle bachelorscripties en de eis een extern lid in de examencommissies op te nemen (zie verder hieronder). Ook is er facultair een beoordelingsformulier voor bachelor- en masterscripties opgesteld.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Hierin is het recht op deelname vastgelegd. Ook de toetsvorm, de beoordeling, de bekendmaking en geldigheidsduur van de uitslag, het recht op inzage en nabespreking, en de rol van de examencommissie zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere vakken van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de facultaire uitgangspunten over toetsing en heeft kunnen vaststellen dat ook docenten en studenten van de opleiding Duitse taal en cultuur hier positief tegenover staan. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten goed geïnformeerd zijn over de wijze van toetsing en beoordeling. Verder heeft de commissie een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Duitse taal en cultuur ingezien. De commissie is van mening dat zowel het niveau van de toetsen als de beoordeling en feedback in orde zijn.

De commissie heeft een gesprek gehad met een aantal leden van de examencommissie (ec) van de opleiding Duitse taal en cultuur. Tijdens dit gesprek is gebleken dat de ec in mei 2012 is begonnen met de implementatie van wettelijke verplichtingen op het gebied van het toetsbeleid. De opleiding werkte al met twee beoordelaars bij bachelorscripties. Sinds die tijd is het vierogenprincipe bij alle tentamens ingevoerd, is er voor alle vakken een antwoordmodel ontwikkeld en hanteert men een vast beoordelingsformulier voor de bachelorscripties voor beide beoordelaars. De ec heeft ook een rol in de beoordeling van toetsen: ze beoordeelt van elk van de drie leerlijnen minimaal twee toetsen per jaar. Daarnaast toetst de ec alle bachelorscripties aan de hand van de beoordelingsformulieren. Als die er aanleiding toe geven, bekijkt de ec ook de scriptie zelf. Een goede ontwikkeling in de ogen van de commissie is verder het externe lid, dat bij alle ec's verplicht is. Dit externe lid is iemand van buiten de opleiding, soms zelfs van buiten de universiteit.

Uit het gesprek is verder gebleken dat de opleiding een breed scala aan activiteiten ontwikkelt om fraude (waaronder plagiaat) te voorkomen. Allereerst informeert de opleiding de studenten via de website, bij de kennismakingsbijeenkomsten en in de colleges over de eisen die op dit gebied gelden. Ten tweede past de opleiding zowel de literatuur als de opdrachten met enige regelmatig aan. Ten derde moeten studenten een fraudeverklaring ondertekenen. Alle bachelorwerkstukken worden (door het secretariaat) gecontroleerd met behulp van het plagiaatherkenningsprogramma Ephorus.

Als fraude wordt geconstateerd, informeert de docent de examencommissie. De examencommissie hoort de student dan binnen tien werkdagen. Als de ec vaststelt dat er inderdaad sprake is van fraude, moet de student het tentamen of werkstuk in kwestie opnieuw maken. In ernstige gevallen kan een student voor maximaal een jaar worden uitgesloten van de studie. Deze gang van zaken is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Een algemeen punt van aandacht voor alle opleidingen die de commissie in Nijmegen heeft geïnspecteerd is wel dat elke opleiding zelf het eigen toetsbeleid ontwikkelt. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten van verschillende opleidingen aan in te zien dat ze baat kunnen hebben bij een onderlinge uitwisseling van ideeën. De commissie adviseert de opleiding en in het bijzonder de ec de samenwerking op dit punt te zoeken. Het externe lid is daarin volgens de commissie een prima eerste stap.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft zes bachelorscripties (met een mix van taalkundige, letterkundige en meer cultureel geïntereerde onderwerpen) gelezen en heeft geconstateerd dat deze over het algemeen van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen in de meeste gevallen overeen met de beoordeling door de staf, hoewel de commissie in een aantal gevallen een (iets) lager cijfer toekende.

Het is de commissie opgevallen dat veel scripties betrekking hadden op cultuurkunde of meer politiek-maatschappelijke onderwerpen; echt 'harde' taalkunde- of letterkundescripties lijken in de minderheid te zijn. Sommige scripties waren in de ogen van de commissie tamelijk oppervlakkig. De commissie heeft dit punt besproken met de docenten, waarbij duidelijk is geworden dat in één geval ook het (vele) werk werd beloond dat een student in het onderzoek had gestoken. De commissie adviseert de opleiding er goed op toe te zien dat het wetenschappelijk gehalte van de scripties is geborgd.

Overigens is de commissie wel van mening dat ook de scripties met een lager cijfer voldoen aan de basiscriteria. Ze bevatten een duidelijke probleemstelling, een goede verwerking van de literatuur, een onderzoeksverslag en een conclusie. De commissie is van mening dat de opleiding er in slaagt studenten op te leiden tot het vereiste bachelorniveau.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. Uit de gesprekken met studenten en docenten is gebleken dat vrijwel alle bachelorstudenten Duitse taal en cultuur doorstromen naar een vervolgopleiding. Een groot deel volgt die vervolgopleiding ook in Nijmegen. Een substantieel deel van de studenten bereidt zich voor op het leraarschap.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen die de commissie heeft bekeken, passen bij de beoogde leerdoelen en zijn adequaat geconstrueerd.

De commissie was onder de indruk van het toetsbeleid bij de Radboud Universiteit. Hoewel de nieuwe wettelijke richtlijnen pas in mei 2012 zijn geïmplementeerd, hebben de opleidingen sindsdien grote stappen gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het vierogenprincipe, het vaste beoordelingsformulier voor eerste én tweede lezer en de bemoeienis van de ec bij het lezen van scripties. Daarnaast trof de commissie ontwikkelingen aan die zij nog niet eerder was tegengekomen, zoals de verplichte aanwezigheid van een

extern lid in de ec. Positief vindt de commissie verder dat de ec bij de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur de beoordelingsformulieren van alle bachelorscripties aan een toetsing onderwerpt. Ook het beleid ter voorkoming van fraude en plagiaat is volgens de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van bachelorscripties. De eindwerkstukken voldoen aan de eisen en worden adequaat beoordeeld. Wel is de commissie van mening dat de opleiding extra aandacht aan het academische niveau van de bachelorscripties zou moeten besteden.

Conclusie

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Duitse taal en cultuur voldoende presteert op de Standaarden 1 en 3 en goed op Standaard 2, Leeromgeving. De herziening van de eindtermen, waarbij de taalbeheersing en de wetenschappelijke oriëntatie meer gewicht hebben gekregen, leggen de basis voor een breed programma. De organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn goed en dragen ertoe bij dat de studenten een brede basiskennis van de Duitse taal en letterkunde verwerven. Daarbij zorgt het internationale karakter van de opleiding voor een kennismaking met Duitsland en een uitgebreide blootstelling aan de Duitse taal. Het toetsbeleid is goed ontwikkeld en zorgt ervoor dat de studenten een eindniveau behalen dat past bij een bacheloropleiding. De opleiding bereidt de studenten voldoende voor op een aansluitende masteropleiding.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Duitse taal en cultuur* als ‘voldoende’.

II: Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage lagen. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding Engelse taal en cultuur voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur kent twee programma's: Engelse taal en cultuur en Amerikanistiek. De opleiding heeft vier gemeenschappelijke eindtermen opgesteld en daarnaast twee eindtermen per programma. De commissie is van mening dat deze eindtermen duidelijk en herkenbaar zijn. In beide gevallen worden de studenten opgeleid tot vakspecialisten op het gebied van de Engelse (dan wel Amerikaanse) taal, literatuur, geschiedenis en cultuur. Een *near-native* niveau van taalbeheersing maakt daar deel van uit.

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur heeft een wetenschappelijke oriëntatie. De commissie ziet deze wetenschappelijke oriëntatie voldoende in de eindtermen terug. In de gemeenschappelijke eindtermen is veel aandacht voor onderzoeksvaardigheden en voor een methodische verwerking van kennis. Maar ook de specifieke eindtermen leggen de nadruk op het academische karakter van de opleiding.

De keuze voor twee programma's geeft de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur een eigen profiel. Samen met de Rijksuniversiteit Groningen is de Radboud Universiteit de enige universiteit die een volwaardig programma op het gebied van de Amerikanistiek aanbiedt waarin ook aandacht is voor Canada en Mexico. Daarnaast onderscheidt de opleiding zich door het intensieve schrijf- en spreekvaardigheidsonderwijs.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur beschikt over eindtermen die passen bij het vakgebied en die bovendien zeer studentvriendelijk zijn geformuleerd. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit bestaan uit drie onderdelen: een major van 120 EC, een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC en drie minoren van 15 EC. Bij Engelse taal en cultuur is de major verdeeld in een gemeenschappelijk deel van 65 EC en een deel voor elk van de twee programma's van 55 EC. Het gemeenschappelijk deel is vooral gericht op luister-, spreek-, schrijf- en taalvaardigheid. Het programma Engelse taal en cultuur omvat daarnaast veel taalkunde- en letterkundevakken. Bij Amerikanistiek ligt de focus meer op cultuur, geschiedenis en politiek. Ook in de taal- en spreekvaardigheid geven de beide programma's aandacht aan specifiek Engelse dan wel Amerikaanse aspecten.

De commissie heeft voldoende inzicht gekregen in de opbouw van het programma van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur. De commissie is van mening dat de eindtermen

van deze opleiding voldoende in het programma tot uiting komen. De versterking van de leerlijnen draagt hieraan bij. Wel is de commissie van mening dat binnen het programma Amerikanistiek ook aandacht zou moeten zijn voor Britse letterkunde, vanwege de verbanden tussen de beide literaturen. Verder heeft de commissie met instemming geconstateerd dat de opleiding gevorderde plannen heeft om het buitenlandverblijf verplicht te stellen.

De academische oriëntatie van de opleiding komt volgens het panel voldoende in het curriculum aan bod. Deze oriëntatie is zowel zichtbaar in het *core curriculum* als in het gemeenschappelijke deel. Maar ook in de beide programma's is de wetenschappelijke benadering zichtbaar, bijvoorbeeld door de inbreng van het eigen onderzoek van docenten in de werkcolleges.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Ook de studiebegeleiding is volgens de commissie afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en mentoren in het eerste jaar. De opleiding heeft een hoog aantal contacturen (18 uur per week in het eerste jaar). De commissie is hier op zich positief over, maar is wel van mening dat deze uren beter (intensiever) gebruikt kunnen worden.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De commissie constateert dat het aantal tijdelijke docenten bij de opleiding relatief hoog is, maar heeft vernomen dat de opleiding zich inspant om een aantal van deze docenten in vaste dienst te nemen. De vaste staf beschikt over een BKO, de tijdelijke docenten (nog) niet. De commissie adviseert de opleiding om tijdelijke docenten ook in het BKO-traject te betrekken.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Engelse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Ook de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. De oc Engelse taal en cultuur doet volgens de commissie met veel inzet en toewijding haar werk en treedt ook proactief op.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft geconstateerd dat het toetsbeleid bij de opleiding Engelse taal en cultuur goed ontwikkeld is. Voor dit toetsbeleid zijn facultaire richtlijnen opgesteld, maar de opleidingen hebben een grote vrijheid in de implementatie daarvan. De toetsen die de commissie heeft ingezien zijn van een goed niveau en kennen voldoende variatie.

De opleiding is in mei 2012 begonnen met de implementatie van de wettelijke richtlijnen op het gebied van het toetsbeleid. Sinds die tijd zijn grote stappen gemaakt. Dat heeft geresulteerd in onder meer de implementatie van het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van tentamens, een vast beoordelingsformulier voor de eerste en tweede lezer van een bachelorscriptie en een steekproefsgewijze beoordeling van deze scripties door de ec. Lovenswaardig is in de ogen van de commissie de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de ec. Ook het fraudebeleid is in de ogen van de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn over het algemeen van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgoopleidingen op masterniveau. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 30 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

Drs. E.J. van der Spek
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifiek referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur heeft twee programma's: Engelse taal en cultuur en Amerikanistiek. In beide gevallen biedt de Radboud Universiteit de studenten volgens de kritische reflectie een brede academische opleiding, waarin ze geschoold worden tot vakspecialisten op het gebied van de Engelse (Amerikaanse) taal, literatuur, geschiedenis en

cultuur. Een *near-native* niveau van de taalbeheersing op het gebied van het (Amerikaans) Engels maakt daar deel van uit. Als het gaat om de literaire en culturele geschiedenis richt de opleiding zich niet alleen op het Verenigd Koninkrijk en Noord-Amerika, maar ook de voormalige koloniale gebieden.

De beide programma's hebben vier gemeenschappelijke eindtermen en twee eindtermen elk voor de beide programma's. Alle afgestudeerden bereiken volgens de kritische reflectie een *near-native* niveau van taalvaardigheid en kunnen zich uitdrukken in verschillende registers, zowel in het Nederlands als in het Engels. Ze kennen de grammatica en fonetiek van het (Amerikaans-)Engels en kunnen hun kennis toepassen. Ze kunnen relevante vraagstukken uit de Engelse (Amerikaanse) taal, literatuur en cultuur analyseren en onderzoeken met behulp van passende onderzoeksmethoden. Ze beschikken over onderzoeksvaardigheden op het niveau van een bachelor en kunnen mondeling en schriftelijk verslag doen van hun onderzoek in voortreffelijk Engels (nog steeds volgens de kritische reflectie).

De eindtermen van studenten die het programma Engelse taal en cultuur kiezen, omvatten kennis van de ontwikkeling van het Engels, van de voornaamste varianten van het Engels en van de verwerving van Engels als eerste en tweede taal. Daarnaast hebben ze kennis van en inzicht in de voornaamste Engelstalige literaire werken uit verschillende periodes, genres en regio's. Ze kunnen literaire stromingen herkennen en typeren en Engelstalige literatuur analyseren.

Studenten die het programma Amerikanistiek kiezen, hebben wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de complexiteit en diversiteit van Noord-Amerika. Ze zijn in staat om historische, sociale, politieke, literaire en culturele ontwikkelingen en gebeurtenissen te benoemen en te duiden. Ze zijn bekend met de ontwikkeling van (North) American Studies en kunnen de sleutelbegrippen binnen deze discipline benoemen en toepassen.

De commissie constateert dat de eindtermen voldoende adequaat zijn geformuleerd en passen bij het vakgebied en het domeinspecifieke referentiekader. De eindtermen zijn bovendien bij uitstek studentvriendelijk dankzij de presentatie in 'can do'-statements. De commissie is van oordeel dat de doelstelling van de opleiding erop gericht is de studenten op te leiden tot het niveau van een bachelor.

Niveau en oriëntatie

Volgens de kritische reflectie onderscheidt de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit zich in de eerste plaats door de keuze voor twee aparte studieprogramma's: Engelse Taal en Letterkunde en Amerikanistiek. Een ander onderscheidend punt is volgens de kritische reflectie de ruimte die binnen de opleiding wordt vrijgemaakt voor het intensieve schrijf- en spreekvaardigheidsonderwijs. Samen met de Rijksuniversiteit Groningen is de Radboud Universiteit naar eigen zeggen de enige universiteit die een volwaardig programma op het gebied van de Amerikanistiek aanbiedt waarin ook aandacht is voor Canada en Mexico. De commissie is van mening dat de Radboud Universiteit met de keuzemogelijkheid tussen de beide programma's en met invulling van het programma Amerikanistiek inderdaad een onderscheidend aanbod heeft gecreëerd.

De opleiding heeft volgens de commissie een wetenschappelijke oriëntatie. In de eindtermen komt deze oriëntatie vooral tot uiting in het algemene deel. In dit deel is onder meer sprake van een onderzoekende houding en een methodische en kritische verwerking van de basiskennis van het vakgebied. Ook de onderzoeksvaardigheden komen in de algemene eindtermen voldoende aan bod. Maar ook in de programmaspecifieke eindtermen van

Engelse taal en cultuur respectievelijk Amerikanistiek ziet de commissie de academische oriëntatie voldoende terug. Verder is de commissie van mening dat de eindtermen aansluiten bij de Dublin-descriptoren.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur met de beide programma's een onderscheidend aanbod heeft gecreëerd. Met het programma Amerikanistiek geeft de opleiding in de beleving van de commissie echt invulling aan het idee van Amerikastudies. Dat veroorzaakt wel een zekere spanning: Amerikanistiek is veel meer een regiostudie, terwijl het programma Engelse taal en cultuur een taalstudie is. De commissie ziet de eindtermen van de beide programma's ook een beetje uit elkaar groeien, hoewel er nog steeds een substantieel gemeenschappelijk deel is. Dat blijkt ook uit het feit dat ook de studenten Amerikanistiek nog steeds docent Engels kunnen worden. Het gemeenschappelijke deel zorgt er blijkens de kritische reflectie bovendien voor dat de studenten Amerikanistiek net als de studenten Engels een *near-native* taalvaardigheidsniveau bereiken.

De commissie is van mening dat zowel de gedeelde eindtermen als de eindtermen van de beide programma's voldoende niveau hebben. Het wetenschappelijk karakter van de eindtermen is bovendien duidelijk herkenbaar.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit hebben in hoofdlijnen dezelfde opbouw. Deze opleidingen bestaan uit drie onderdelen:

- De major van 120 EC;
- Een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC;
- Drie minoren van 15 EC.

De major bestaat uit een gemeenschappelijk deel voor de beide programma's van de opleiding en een programmaspecifiek deel. Het gemeenschappelijk deel omvat in totaal 65 EC, waarvan 35 EC in het eerste jaar en 15 EC in het tweede en derde jaar. Het programmaspecifieke deel omvat 55 EC: 20 EC in het eerste jaar, 25 EC in het tweede jaar en 10 EC in het derde jaar. Daarbij rekent de opleiding de bachelorscriptie tot het gemeenschappelijke deel.

Uit de kritische reflectie blijkt dat een groot deel van het gemeenschappelijk onderwijs gericht is op luister-, spreek-, schrijf- en taalvaardigheid. Dit onderwijs is in de afgelopen jaren geïntensiveerd om het *near-native* niveau op het gebied van de Amerikaanse of Engelse uitspraak en schrijfvaardigheid te bereiken. Ook bij vakken op andere gebieden, zoals literatuur, maakt de kwaliteit van het geschreven Engels deel uit van de toetsing. Daarnaast bevat het gemeenschappelijke programma twee cursussen over Engelse taalkunde. Tot slot zijn ook twee cursussen op het gebied van de Amerikaanse literatuur opgenomen, omdat ook de studenten Engelse taal en cultuur een basiskennis op dit gebied moeten hebben.

Het curriculum van het programma Engelse taal en cultuur is verdeeld in taalvaardigheidsonderwijs, taalkundeonderwijs en cursussen in de Britse literatuur en cultuur. Het taalkundeonderwijs geeft allereerst uitgebreid aandacht aan de basisaspecten van het Engels: klankleer, vormleer en zinsbouw. Daarnaast wordt ingegaan op taalverandering, de ontwikkeling van het Engels tot wereldtaal en de vele varianten van het Engels. Op het gebied van de letterkunde behandelt het onderwijs de belangrijkste periodes, theorieën en werken. De studenten kunnen deze basiskennis verdiepen met behulp van minoren, zoals de minorpakketen English in Time and Space en Engelstalige Letterkunde.

Het curriculum van het programma Amerikanistiek is met ingang van het studiejaar 2012-2013 herzien. Tot dat jaar deelden de studenten Amerikanistiek een propedeuse met Engelse taal en cultuur. In de nieuwe opzet, die aansluit bij de wensen van de studenten, kiezen ze direct bij aanvang een richting. De studenten Amerikanistiek volgen, naast het taalvaardigheidsonderwijs, in de propedeuse een aantal brede overzichtscursussen over de Amerikaanse literatuur, cultuur, geschiedenis en politiek. In het tweede en derde jaar verdiepen ze hun kennis op dit gebied, waarbij volgens de kritische reflectie meer nadruk ligt op multi- en interdisciplinaire toepassingen van Amerikanistiek, bijvoorbeeld in het research

seminar US Popular Culture in Europe. Ook binnen de Amerikanistiek kunnen de studenten kiezen uit verschillende minoren: Cultural Diversity and Identity in North America, Sociale Geschiedenis van Noord-Amerika en Engelstalige Letterkunde.

Naast de major en de drie minoren volgen de studenten het *core curriculum* Geesteswetenschappen. Dit curriculum is verplicht voor alle studenten van de Faculteit der Letteren en de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Het bestaat uit drie vakken: Wijsgerige reflectie, Geesteswetenschappen en samenleving en een van de zeven themacursussen (naar keuze) onder de noemer Kennis en inzichten in de humaniora. In elk van de drie jaren van de bacheloropleiding volgen de studenten één vak binnen het *core curriculum*.

De commissie heeft met de studenten en docenten van gedachten gewisseld over de opbouw van en de samenhang binnen het programma. Daarbij is het de commissie allereerst opgevallen dat in het gemeenschappelijke deel ook cursussen zijn opgenomen die een specifiek Britse en een specifiek Amerikaanse invulling krijgen. Dat geldt in elk geval voor de cursussen *Oral Communication Skills* en *Phonetics*. De studenten Engelse taal en cultuur krijgen een Brits accent, *The Queen's English*, aangemeten, de studenten Amerikanistiek een Amerikaans accent. Daarmee is het gemeenschappelijke programma eigenlijk kleiner dan de opleiding aangeeft. Hierdoor bestaat de kans dat de beide programma's verder uit elkaar groeien.

Ook op literatuurgebied zijn er opvallende verschillen tussen de beide programma's. Het gemeenschappelijk curriculum bevat twee cursussen American Literature, maar geen cursussen Britse literatuur. Daarnaast bevat het programma Amerikanistiek in het programmaspecifieke deel maar één verplichte literatuurcursus. Studenten die meer willen weten van Britse literatuur kunnen de minor Engelstalige letterkunde volgen. De commissie is van mening dat het ook voor de studenten Amerikanistiek zinvol is om (in het verplichte programma) kennis te maken met Britse literatuur.

Het is de commissie opgevallen dat de beide programma's op een andere manier zijn ingevuld. Bij Engels zijn de onderscheidende vakken meer op taalkunde gericht, bij Amerikanistiek meer op cultuurkunde, *public culture*, politiek e.d. Vanaf het tweede jaar leren de studenten Amerikanistiek eigenlijk geen taalkunde meer. De docenten geven aan dat in het eerste jaar een degelijke taalwetenschappelijke basis wordt gelegd, maar dat de daaropvolgende twee jaren meer het karakter van een regiostudie hebben. Toch kunnen de studenten Amerikanistiek nog steeds docent Engels worden. De commissie adviseert de opleiding ervoor zorg te dragen dat ook in het programma Amerikanistiek het aandeel taalkunde op peil blijft.

Een deel van de studenten volgt (bij voorkeur in het eerste semester van het derde jaar) een deel van de opleiding in het buitenland. In het afgelopen studiejaar waren dat 20 studenten, zo'n 25% van de instroom. Dat is meer dan bij andere opleidingen Engels die de commissie heeft bezocht, maar minder dan bij de andere moderne talen aan de Radboud Universiteit. De opleiding heeft contracten met 20 universiteiten in Europa en 10 in Amerika. De commissie heeft verschillende studenten gesproken die in het buitenland geweest zijn en die positief zijn over hun ervaringen. Maar de docenten geven aan dat het animo achterblijft bij de verwachtingen. De opleiding kampt nu nog met een gebrek aan plaatsen in het buitenland; zo gauw dit is verholpen, wil men het buitenlandverblijf verplicht stellen. De opleiding gaat dan ook aanvullende eisen aan de taalvaardigheid stellen, waarbij het buitenlandverblijf nodig is om het C1-niveau te behalen. De commissie kan zich hierin vinden en adviseert de opleiding

het buitenlandverblijf inderdaad verplicht te stellen, zoals inmiddels ook het geval is bij Duitse taal en cultuur en Romaanse talen en culturen.

De commissie heeft met zowel studenten als docenten gesproken over hun carrièreperspectief en beroepsoriëntatie. De meeste studenten geven aan geen leraar te willen worden. Beroepen waartoe ze zich wel aangetrokken voelen, zijn onder meer vertaler, journalist of onderzoeker. De beroepsoriëntatie binnen de opleiding krijgt vooral vorm binnen het derdejaars *core curriculum* vak Geesteswetenschappen en samenleving. De docenten geven aan dat ze in dit vak het leraarschap van een deel van zijn onaantrekkelijkheid willen ontdoen; studenten die de educatieve master volgen, vinden meestal wel snel een baan. De docenten benadrukken verder het belang van een goede minorkeuze bij de beroepsvoorbereiding. De minor Language and Communication Approach biedt bijvoorbeeld een goede ondergrond voor het leraarschap, maar ook voor andere functies. De keuze van de minoren bepaalt ook de doorstroommogelijkheden. Studenten Amerikanistiek kunnen bijvoorbeeld (afhankelijk van de keuze van de minoren) een master Letterkunde volgen, maar ook een master Geschiedenis. De studenten zijn van mening dat ze voldoende geïnformeerd worden over mogelijke beroepen en doorstroommogelijkheden.

Op basis van de gevoerde gesprekken en na een analyse van het curriculum en van de leermiddelen die de commissie ter inzage heeft gehad, constateert zij dat het curriculum van een voldoende niveau is. Wel ziet de commissie vooral samenhang *binnen* de beide programma's, en veel minder *tussen* deze programma's. De commissie adviseert de opleiding ervoor te zorgen dat ook de samenhang binnen het geheel voldoende zichtbaar blijft.

Didactische uitgangspunten

Volgens de kritische reflectie is het onderwijsprogramma van de opleiding ingericht volgens de principes van het studentactiverend onderwijs (SAO). Het onderwijs wordt zo veel mogelijk in de vorm van werkcolleges aangeboden; als er sprake is van hoorcolleges, worden die ondersteund door werkcolleges. De opleiding streeft naar groepen van maximaal 25 studenten; de studenten geven aan dat de groepen inderdaad zelden groter zijn. Bij de werkcolleges geldt een aanwezigheidsplicht, bij een deel ervan ook een voorbereidingsplicht. De studenten ervaren echter wel roosterproblemen door deze aanwezigheidsplicht, in het bijzonder als ze minoren volgen. De docenten zijn zich bewust van deze problemen en geven aan te werken aan een oplossing.

Het studentactiverend onderwijs wordt ondersteund door een hoog aantal contacturen; bij Engelse Taal en Letterkunde is dat bijvoorbeeld 16 tot 18 uur per week in het eerste jaar. Veel colleges zijn uitgebreid van twee naar drie uur. Maar uit de gesprekken met de studenten blijkt dat deze uitbreiding niet altijd als zinvol wordt ervaren. De commissie is positief over het ruime aantal contacturen, maar adviseert de opleiding wel om goed na te denken over werkvormen die de uitbreiding ook in didactisch opzicht een meerwaarde geven.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

De opleiding heeft een opleidingsmatrix opgesteld waaruit duidelijk blijkt aan welke eindtermen de verschillende programmaonderdelen een bijdrage leveren. Deze matrix is nader toegelicht in de beschrijving van het programma in de kritische reflectie. De gemeenschappelijke eindtermen komen vooral terug in het gemeenschappelijke deel van de opleiding en in het *core curriculum*. De specifieke eindtermen van het programma Engelse taal en cultuur komen aan bod in de historisch-letterkundige cursussen en in de verdiepende vakken op het gebied van de taalkunde. De specifieke eindtermen van het programma

Amerikanistiek komen vooral aan de orde in de cultureel, historisch en politiek georiënteerde vakken binnen dit programma.

Op grond van de beschrijving van het curriculum in de kritische reflectie en op grond van de cursussen die de commissie heeft bestudeerd, is zij van mening dat de eindtermen voldoende in het programma tot uiting komen.

In de kritische reflectie is verder aangegeven dat de leerlijnen met ingang van het studiejaar 2012-2013 versterkt zijn en beter toewerken naar de eindtermen. Dat geldt vooral voor het programma Amerikanistiek; doordat de gezamenlijke propedeuse is vervallen, kunnen de leerlijnen al vanaf het eerste bachelorjaar opgezet worden. Bij Amerikanistiek zijn dit de leerlijnen literatuur en cultuur; politiek en geschiedenis; methodologie, academische en onderzoeksvaardigheden; en taalverwerving. De versterking van leerlijnen is volgens de kritische reflectie niet alleen bevorderlijk voor het behalen van de eindtermen, maar vergemakkelijkt ook de doorstroming naar de verschillende masteropleidingen. De commissie kan zich hierin vinden.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur heeft in de visie van de commissie een academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is vooral zichtbaar in het *core curriculum* en in het gemeenschappelijke deel van de opleiding. In het *core curriculum* zijn de eerste twee vakken academisch georiënteerd; het derde vak richt zich op loopbaanoriëntatie. In het algemene deel wordt in het eerste jaar een stevige (taal)wetenschappelijke basis gelegd. In het derde jaar volgen alle studenten het vak Advanced Academic Writing. In dit vak oefenen de studenten met het schrijven van wetenschappelijke publicaties.

In het derde jaar nemen de studenten deel aan de (verplichte) bachelorwerkstukcursus. Er zijn drie cursussen voor (Britse) taalkunde, (Britse) letterkunde en Amerikanistiek. De cursussen kennen vaste deadlines en herkansingsmomenten. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat er wel verschillen zitten in de opzet van deze cursus. De studenten die een taalkundescriptie schrijven, komen bijvoorbeeld wekelijks bij elkaar en geven in kleine groepjes commentaar op elkaars werk. Bij de cursussen letterkunde en Amerikanistiek is de begeleiding minder intensief. De docenten geven aan dat het begin en het slot van de cursus goed zijn gedefinieerd, maar dat het traject daartussen nog te vrijblijvend is. De commissie adviseert de opleiding dit traject uniform in te richten.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur lag in de afgelopen jaren rond de 80 studenten per jaar. Van de instromende studenten kies 60% voor het programma Engelse taal en cultuur, 40% voor Amerikanistiek. Het bachelorrendement blijft achter bij de verwachtingen, zo blijkt uit de cijfers. Met een rendement na vier jaar tussen de 50 en 60% ligt dit lager dan het facultaire streefcijfer van 70%. De opleiding investeert veel in rendementsverbetering en heeft de verwachting dat de invoering van het BSA, de verhoging van het aantal contacturen en een intensievere studiebegeleiding op termijn effect zullen sorteren.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken, ervaren de opleiding als studeerbaar. Dat geldt voor de beide programma's. Zij geven aan gemiddeld ongeveer 30 uur met hun studie bezig te zijn en hebben voldoende tijd voor een baantje of bestuurswerkzaamheden. Het aantal contacturen bedraagt 16-18 uur in het eerste jaar, 16,5 in het tweede jaar en 11-15

in het derde jaar. Dit hoge aantal is het gevolg van de onderwijsintensivering die in 2012 is ingezet.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De bacheloropleiding Engelse taal en cultuur heeft volgens de kritische reflectie zestien medewerkers in vaste dienst, waaronder vier hoogleraren. Daarnaast zijn er 18 tijdelijke medewerkers aan de opleiding verbonden en 12 promovendi. De docent-student ratio is 1:39. De commissie constateert dat er voldoende staf is voor de onderwijstaken.

De commissie heeft met de docenten gesproken over het evenwicht tussen vast en tijdelijk personeel. De docenten hebben aangegeven dat de opleiding een financiële injectie heeft gehad in het kader van het programma Duidelijke Taal. Deze injectie maakt het mogelijk een deel van de tijdelijke contracten om te zetten in vaste dienstverbanden. Dat zal zorgen voor een meer stabiele verdeling. De commissie kan zich hierin vinden.

15 van de 16 vaste medewerkers beschikken over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Daarnaast zijn alle promovendi bezig met het BKO-traject. Van de tijdelijke medewerkers beschikt echter slechts één docent over een BKO. De commissie adviseert de opleiding ervoor te zorgen dat ook tijdelijke medewerkers een BKO behalen – zeker nu een deel van hen op weg is naar een vaste aanstelling. De studenten zijn blijkens de gesprekken tevreden over de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de docenten.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding is voor alle opleidingen van de Faculteit der Letteren op dezelfde wijze ingericht. Deze begeleiding is in handen van de studieadviseur en (in het eerste jaar) de mentoren. De studieadviseur is een professioneel geschoolde medewerker die geen onderwijstaken heeft, het mentoraat wordt ingevuld door docenten. De studieadviseur houdt de studievoortgang bij en maakt een afspraak met studenten die achter dreigen te lopen. Daarnaast wordt de studieadviseur vooral geraadpleegd over de keuze van minoren. De mentoren helpen de studenten hun weg te vinden in het eerste jaar van hun studie en kunnen vroegtijdig problemen ten aanzien van studievoortgang of studiekeuze signaleren.

De commissie heeft gesproken met verschillende studieadviseurs en heeft een goede indruk gekregen van hun werkzaamheden. De commissie constateert op grond van deze gesprekken dat de studieadviseurs de studenten regelmatig spreken en mogelijke studievertraging goed in de gaten houden. Daarnaast blijkt dat de studieadviseurs nauwe contacten onderhouden met zowel de opleidingscommissies als de examencommissies. De commissie is van mening dat de studiebegeleiding en het mentoraat bij de opleiding Engelse taal en cultuur voldoende zijn geregeld.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. Zij geven aan dat de universiteitsbibliotheek goed gesorteerd en toegankelijk is. Wel geven ze aan dat het soms erg druk is in de bibliotheek, vooral in de examentijd: dan komen er veel scholieren studeren (de bibliotheek is voor iedereen toegankelijk). Ook geven ze aan dat de beschikbare computers aan het einde van het collegejaar doorgaans bezet zijn. Er zijn geen andere opleidings specifieke voorzieningen voor de opleiding Engelse taal en cultuur.

Het onderwijs wordt ondersteund met behulp van informatie op Blackboard. Hierop staan per cursus het rooster, een studiehandleiding, cursusdoelen, powerpoints et cetera. De commissie heeft toegang gekregen tot Blackboard en heeft geconstateerd dat het materiaal

van wisselende kwaliteit is. Bij sommige cursussen is de informatie volledig en helder, maar bij andere is vrijwel niets aanwezig. De commissie heeft dit punt ter sprake gebracht in het gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken. De verantwoordelijken hebben aangegeven dat docenten het aan hun studenten verplicht zijn ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het materiaal op orde is, en dat dit punt ook voortvloeit uit de BKO-regeling. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat Blackboard naar behoren wordt gebruikt.

Voor elke bacheloropleiding bij de Faculteit der Letteren is een opleidingscommissie (oc) ingesteld. De opleidingscommissie bij de opleiding Engelse taal en cultuur komt zes tot acht keer per jaar bij elkaar, afhankelijk van de vragen en de vergaderpunten. De belangrijkste taken zijn de bespreking van de evaluaties en het signaleren van knelpunten. Bij Engelse taal en cultuur worden alle cursussen elk jaar geëvalueerd. De cursusevaluatie is een vast onderdeel van de laatste les van een cursus.

Alle evaluaties vinden schriftelijk plaats met behulp van vaste formulieren. Deze formulieren worden overgetypt door het secretariaat om ze (wat betreft handschrift) te anonimiseren. Ze worden vervolgens verwerkt door het ITS (het onderzoekscentrum van de Radboud Universiteit). De resultaten zijn na ongeveer twee weken beschikbaar voor de docent in kwestie, de opleidingscoördinator en de oc. Bij problemen neemt de voorzitter van de oc contact op met de opleidingscoördinator of de docent in kwestie.

Naast deze formele evaluatiecyclus zijn er bij de opleiding Engelse taal en cultuur panelgesprekken ingevoerd voor het eerste en tweede bachelorjaar. In deze gesprekken kunnen studenten onder begeleiding van de studentleden van de oc informeel van gedachten wisselen over zaken als rooster, rendementsverhogende maatregelen en andere zaken waarmee ze problemen (kunnen) hebben. Tussentijds zijn er zogenoemde 'spui-uurtjes', waar studenten terecht kunnen met eventuele vragen en problemen. Hiervoor wordt van tijd tot tijd een uur van het vak Oral Communication Skills benut.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de oc heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd. Zo zijn op voorstel van de studentleden bij Engels de panelgesprekken aan het einde van het jaar ingevoerd. De commissie is van mening dat de oc en de kwaliteitscyclus bij de opleiding Engelse taal en cultuur voldoende functioneren.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding Engelse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit een duidelijk programma heeft. De beide programma's, Engels en Amerikanistiek, hebben elk een herkenbaar karakter. De onderscheidende vakken bij Engels liggen vooral op het vlak van de taalkunde, bij Amerikanistiek op het vlak van cultuur, geschiedenis en politiek. De literatuur is vooral bij het programma Engels goed ingevuld, bij Amerikanistiek ontbreekt de Britse literatuur in het curriculum. De commissie is van mening dat ook studenten Amerikanistiek enige kennis van Britse literatuur zouden moeten opdoen. Verder heeft de commissie met instemming geconstateerd dat de opleiding gevorderde plannen heeft om het buitenlandverblijf verplicht te stellen.

De commissie heeft voldoende inzicht gekregen in de opbouw van de beide programma's van de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur. De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding voldoende in het programma tot uiting komen. De versterking van de

leerlijnen in de beide programma's draagt daar zeker aan bij. Wat betreft de samenhang is de commissie van mening dat die vooral *binnen* de beide programma's goed is ontwikkeld, maar veel minder *tussen* deze programma's. De commissie adviseert de opleiding ervoor te zorgen dat ook de samenhang binnen het geheel voldoende zichtbaar blijft.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Ook de studiebegeleiding is afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en tutoren in het eerste jaar.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De commissie constateert dat het aantal tijdelijke docenten relatief hoog is, maar heeft vernomen dat de opleiding zich inspant om een aantal van deze docenten in vaste dienst te nemen. De vaste staf beschikt over een BKO, de tijdelijke docenten (nog) niet. De commissie adviseert de opleiding om tijdelijke docenten ook in het BKO-traject te betrekken.

Tot slot is de commissie van oordeel van de opleiding Engelse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Wel adviseert de commissie de opleiding om aandacht te besteden aan de kwaliteit van de informatie op Blackboard. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. De oc doet met veel inzet haar werk en treedt ook proactief op. Daarnaast hebben de studenten informele invloed op het programma met behulp van jaarraden en spui-uurtjes.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding is gebaseerd op het facultair Plan van Aanpak Toetsing en Beoordeling; de laatste versie dateert van maart 2013, maar de voorbereidingen zijn van start gegaan in 2009. Dit plan van aanpak bevat een kader en richtlijnen, die de opleidingen zelf kunnen invullen en uitwerken. Belangrijke facultaire richtlijnen zijn de eis van een tweede beoordelaar bij alle bachelorscripties en de eis een extern lid in de examencommissies op te nemen (zie verder hieronder). Ook is er facultair een beoordelingsformulier voor bachelor- en masterscripties opgesteld.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Hierin is het recht op deelname vastgelegd. Ook de toetsvorm, de beoordeling, de bekendmaking en geldigheidsduur van de uitslag, het recht op inzage en nabespreking, en de rol van de examencommissie zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere vakken van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de facultaire uitgangspunten over toetsing en heeft kunnen vaststellen dat ook docenten en studenten van de opleiding Engelse taal en cultuur hier positief tegenover staan. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten goed geïnformeerd zijn over de wijze van toetsing en beoordeling. Verder heeft de commissie een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Engelse taal en cultuur ingezien. De commissie is van mening dat zowel het niveau van de toetsen als de beoordeling en feedback in orde zijn.

De commissie heeft een gesprek gehad met een aantal leden van de examencommissie (ec) van de opleiding Engelse taal en cultuur. Tijdens dit gesprek is gebleken dat de ec in mei 2012 is begonnen met de implementatie van wettelijke verplichtingen op het gebied van het toetsbeleid. Tot die tijd werkte de opleiding nog niet altijd met twee beoordelaars bij bachelorscripties; sinds vorig jaar is dat dwingend ingevoerd. Andere aanscherpingen zijn de invoering van het vierogenprincipe bij alle tentamens, van een antwoordmodel voor alle vakken en een vast beoordelingsformulier voor de bachelorscriptie. De ec controleert deze beoordelingsformulieren en vraagt de scriptie op bij twijfel over onderdelen daarvan. Een goede ontwikkeling in de ogen van de commissie is verder het externe lid, dat bij alle ec's verplicht is. Dit externe lid is iemand van buiten de opleiding, soms zelfs van buiten de universiteit.

Uit het gesprek is verder gebleken dat de opleiding een breed scala aan activiteiten ontwikkelt om fraude (waaronder plagiaat) te voorkomen. Allereerst informeert de opleiding de studenten via de website, bij de kennismakingsbijeenkomsten en in de colleges over de eisen die op dit gebied gelden. Ten tweede past de opleiding zowel de literatuur als de opdrachten met enige regelmatig aan. Ten derde moeten studenten een fraudeverklaring ondertekenen. Bij bachelorwerkstukken maakt de opleiding gebruik van het plagiaatherkenningsprogramma Ephorus.

Als fraude wordt geconstateerd, informeert de docent de ec. De ec hoort de student dan binnen tien werkdagen. Als de ec vaststelt dat er inderdaad sprake is van fraude, moet de student het tentamen of werkstuk in kwestie opnieuw maken. In ernstige gevallen kan een student voor maximaal een jaar worden uitgesloten van de studie. Deze gang van zaken is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Een algemeen punt van aandacht voor alle opleidingen die de commissie in Nijmegen heeft geïnspecteerd is wel dat elke opleiding zelf het eigen toetsbeleid ontwikkelt. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten van verschillende opleidingen aan in te zien dat ze baat kunnen hebben bij een onderlinge uitwisseling van ideeën. De commissie adviseert de opleidingen en in het bijzonder de ec de samenwerking op dit punt te zoeken. Het externe lid is daarin volgens de commissie een prima eerste stap.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft in eerste instantie tien bachelorscripties gelezen. Bij de selectie is niet alleen een verdeling gemaakt van scripties binnen het programma Engelse taal en letterkunde en binnen het programma Amerikanistiek, maar is ook getracht zo veel mogelijk expertisegebieden af te dekken: letterkunde, taalkunde, koloniale literatuur, politiek en geschiedenis. De gelezen scripties waren voor het merendeel van een voldoende niveau, maar één scriptie was in de ogen van twee commissieleden onvoldoende; deze scriptie had niet het wetenschappelijk gehalte dat van een bachelorwerkstuk verwacht mag worden. Op grond daarvan heeft de commissie nog vier aanvullende scripties gelezen. Deze scripties waren in orde; de commissie gaat er daarom van uit dat de onvoldoende scriptie een incident betreft.

Met uitzondering van de genoemde scriptie komen de oordelen van de commissie overeen met de becijfering door de staf. Alle scripties, ook die met een lager cijfer (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De opleiding slaagt er in studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bacheloropleiding.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De kritische reflectie laat zien dat vrijwel alle bachelorstudenten Engelse taal en cultuur doorstromen naar een vervolgopleiding. Een enkele afgestudeerde volgt tijdens de bacheloropleiding de educatieve minor en gaat daarmee aan de slag als leraar met een tweedegraads bevoegdheid. Daarnaast gaat een aantal studenten dat de bacheloropleiding heeft afgerond, aan de slag als vertaler of redacteur.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen die de commissie heeft bekeken, passen bij de beoogde leerdoelen en zijn adequaat geconstrueerd.

De commissie was onder de indruk van het toetsbeleid bij de Radboud Universiteit. Hoewel de nieuwe wettelijke richtlijnen pas in mei 2012 zijn geïmplementeerd, hebben de opleidingen sindsdien grote stappen gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het vierogenprincipe, het beoordelingsformulier en de rol van de ec bij het toetsen van deze formulieren. Daarnaast trof de commissie ontwikkelingen aan die zij nog niet eerder was tegengekomen, zoals de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de ec. Ook het beleid ter voorkoming van fraude en plagiaat is volgens de commissie goed opgezet.

De commissie is van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn over het algemeen van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen op masterniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Engelse taal en cultuur op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de gemeenschappelijke eindtermen en de eindtermen per programma, sluiten voldoende aan bij het vakgebied. De keuze tussen de beide programma's, Engelse Taal en Letterkunde en Amerikanistiek, geeft de opleiding een herkenbaar eigen profiel. De organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en dragen ertoe bij dat de studenten een brede basiskennis van de Engelse taal en letterkunde dan wel de Amerikanistiek verwerven. Met het toetsbeleid heeft de opleiding in de afgelopen periode een aantal grote stappen voorwaarts gemaakt. De commissie stelt de hand van de toetsen en scripties vast dat de studenten een voldoende niveau behalen en voorbereid worden op een aansluitende masteropleiding.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Engelse taal en cultuur* als 'voldoende'.

III: Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage lagen. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding Romaanse talen en culturen voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen kent twee richtingen: Frans en Spaans. De opleiding heeft de eindtermen en het curriculum onlangs (2012-2013) herzien in het kader van de campagne Duidelijke Taal, wat geresulteerd heeft in zeven nieuwe eindtermen. Deze eindtermen zijn van toepassing op de beide afstudeerrichtingen. De commissie is van mening dat deze eindtermen duidelijk en herkenbaar zijn. In beide gevallen krijgen de studenten een brede opleiding in de taalkunde, letterkunde en cultuurkunde, waarbij alle historische periodes aan bod komen. De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen aan de Radboud Universiteit onderscheidt zich volgens de kritische reflectie met name door het taalspecifieke karakter. De commissie kan zich vinden in de gemaakte keuzes.

De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen heeft een wetenschappelijke oriëntatie. De commissie ziet deze wetenschappelijke oriëntatie voldoende in de eindtermen terug, onder meer in de aandacht voor het analyseren en oplossen van relevante vraagstukken en voor het gebruik van daarbij passende onderzoeksmethoden.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen beschikt over eindtermen die passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit bestaan uit drie onderdelen: een major van 120 EC, een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC en drie minoren van 15 EC. Bij Romaanse talen en culturen is de major verdeeld in twee afstudeerrichtingen, Frans en Spaans. Met ingang van het studiejaar 2012-2013 volgen de studenten een vrijwel volledig taalspecifiek programma. Dit maakt het mogelijk zo veel mogelijk onderwijs in de doeltaal te verzorgen. Een andere belangrijke vernieuwing is het buitenlandverblijf, dat met ingang van dit studiejaar verplicht is geworden. Bovendien heeft dit buitenlandverblijf bij Spaans een vaste plaats in het eerste semester van het derde jaar gekregen (bij Frans krijgt het deze plaats vanaf september 2014). De commissie is positief over het onderwijs in de doeltaal en over het verplichte karakter van het buitenlandverblijf.

De commissie heeft voldoende inzicht gekregen in de opbouw van het curriculum van de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen. De commissie is van mening dat de eindtermen van deze opleiding voldoende in het curriculum tot uiting komen. Het curriculum is gestructureerd met behulp van drie leerlijnen: taalvaardigheid, letter- en cultuurkunde, en

taalkunde. In het nieuwe curriculum is er meer aandacht voor cultuurkunde, zowel van het moederland als van de Frans- en Spaanstalige gebieden in andere delen van de wereld.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Ook de studiebegeleiding is volgens de commissie afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur gedurende de gehele studie en van mentoren in het eerste jaar. De opleiding heeft een aanzienlijk aantal contacturen, 15 uur per week gedurende het gehele curriculum. De commissie is hier op zich positief over, maar is wel van mening dat de didactische invulling van deze uren voor verbetering vatbaar is.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De commissie heeft kennisgenomen van de personele problemen die bij de afstudeerrichting Frans hebben gespeeld, maar stelt vast dat deze problemen inmiddels zijn verholpen. Het merendeel van de staf beschikt over een BKO, de docenten die nog geen BKO hebben zullen deze kwalificatie op korte termijn behalen.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Romaanse talen en culturen beschikt over voldoende voorzieningen. Ook de opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. De oc's doen met veel inzet en toewijding hun werk en treden ook proactief op.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft geconstateerd dat het toetsbeleid bij de opleiding Romaanse talen en culturen degelijk is opgezet. Voor dit toetsbeleid zijn facultaire richtlijnen opgesteld, maar de opleidingen hebben een grote vrijheid in de implementatie daarvan. De toetsen die de commissie heeft ingezien zijn van een voldoende niveau en kennen voldoende variatie.

De opleiding is in mei 2012 begonnen met de implementatie van de wettelijke richtlijnen op het gebied van het toetsbeleid. Sinds die tijd zijn grote stappen gemaakt. Dat heeft geresulteerd in onder meer de implementatie van het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van tentamens (inclusief antwoordmodel), een vast beoordelingsformulier voor de eerste en tweede lezer van een bachelorscriptie en een jaarlijkse beoordeling van zes scripties door de examencommissie. Positief is in de ogen van de commissie de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de examencommissie. De opzet van het fraudebeleid is in de ogen van de commissie afdoende.

Tot slot is de commissie van mening dat studenten uit beide richtingen van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn over het algemeen van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgoopleidingen op masterniveau. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 30 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

Drs. E.J. van der Spek
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifiek referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De eindtermen van de opleiding zijn in het studiejaar 2011-2012 opnieuw opgesteld in het kader van de campagne Duidelijke Taal, waarbij rekening is gehouden met de Dublin-descriptoren. Allereerst bezit de student (volgens de omschrijving van de eindtermen in de kritische reflectie) wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de voornaamste

deelgebieden van de Franse (of Spaanse) taalkunde. Hij is in staat deze kennis en inzichten zelfstandig toe te passen. Verder heeft de student kennis van en inzicht in de voornaamste Franstalige (of Spaanstalige) literaire werken, kan hij literaire stromingen typeren en literaire teksten analyseren. De student heeft een breed overzicht van de Franse (of Spaantelijke) cultuur. Hij kan zich mondeling en schriftelijk goed uitdrukken in het Nederlands en in het Frans (C1-niveau) of Spaans (B2/C1-niveau). Hij kan zelfstandig eenvoudige vraagstukken uit de Franse (of Spaanse) taal, literatuur en cultuur analyseren en oplossen en daarvan verslag doen. De commissie is van mening dat de eindtermen een adequate basis voor de opleiding vormen.

Niveau en oriëntatie

De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen heeft twee richtingen: Franse taal en cultuur en Spaanse taal en cultuur. In beide gevallen biedt de Radboud Universiteit de studenten volgens de kritische reflectie een monodisciplinaire, taalspecifieke bacheloropleiding. Binnen dat kader kunnen de studenten een grondige scholing verwachten in drie vakgebieden (taalkunde, letterkunde en cultuurkunde) die alle periodes omvat en zich richt op het gehele Franse of Spaanse taalgebied. Met opleidingen in de Franse (of Spaanse) taal en cultuur onderscheidt de Radboud Universiteit zich van andere universiteiten, waar de talenstudies steeds meer worden ingebed in bredere of interdisciplinaire opleidingen. De commissie is positief over de taalspecifieke benadering van de opleiding.

De opleiding heeft volgens de commissie een wetenschappelijke oriëntatie. In de eindtermen komt deze oriëntatie tot uiting in de aandacht voor het analyseren en oplossen van relevante vraagstukken en voor het gebruik van passende onderzoeksmethoden daarbij. Ook voor de wetenschappelijke presentatie van onderzoeksgegevens is in de eindtermen voldoende ruimte. In de kritische reflectie is bovendien aangegeven dat de opleiding de aandacht voor onderzoeksvaardigheden in de komende periode nog wil vergroten.

De commissie constateert dat de eindtermen adequaat zijn geformuleerd en passen bij het vakgebied. Ook sluiten de eindtermen voldoende aan bij de Dublin-descriptoren. De commissie is van oordeel dat de doelstelling van de opleiding erop gericht is de studenten op te leiden tot het niveau van een bachelor.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen met de beide afstudeerrichtingen een onderscheidend aanbod heeft gecreëerd. Door de keuze voor twee taalspecifieke bacheloropleidingen biedt de Radboud Universiteit studenten de mogelijkheid om een volledige bacheloropleiding Frans of Spaans te volgen met een ruim taalspecifiek programma. Deze keuze maakt het bovendien mogelijk om een taalopleiding in de volle breedte aan te bieden, met aandacht voor taalkunde, letterkunde en cultuurkunde, waarbij bovendien alle historische periodes aan bod komen. De commissie kan zich vinden in de gemaakte keuzes, maar stelt wel de vraag of de beide opleidingen Frans en Spaans in de toekomst voldoende studenten zullen trekken om de splitsing in programma's te rechtvaardigen. De commissie betreurt ook dat door de splitsing het eerstejaarsvak Romaanse Taalkunde is komen te vervallen.

De commissie is van mening dat de eindtermen voldoende niveau hebben. Het wetenschappelijk karakter van de eindtermen is bovendien duidelijk herkenbaar.

De keuze voor een taalspecifieke invulling heeft tot gevolg dat de beide richtingen (Frans en Spaans) in de praktijk vrijwel als zelfstandige opleidingen fungeren (zie ook Standaard 2). De

commissie heeft hier begrip voor en is van mening dat het voordeel van een taalspecifieke opleiding zwaarder weegt dan het nadeel van het ontbreken van een gemeenschappelijke basis.

Conclusie

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit hebben in hoofdlijnen dezelfde opbouw. Deze opleidingen bestaan uit drie onderdelen:

- De major van 120 EC;
- Een geesteswetenschappelijk core curriculum van 15 EC;
- Drie minoren van ieder 15 EC (totaal 45 EC).

Uit de kritische reflectie blijkt dat het curriculum van de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen in de afgelopen periode is herzien; het nieuwe curriculum is in het cursusjaar 2012-2013 van start gegaan. De belangrijkste wijziging is dat de studenten met ingang van dit studiejaar een vrijwel volledig taalspecifiek programma volgen. Voor die tijd waren er een aantal zogenoemde samenwerkingsvakken, waarbij de studenten Spaans en Frans gezamenlijk college kregen (in het Nederlands). Aangezien de opleiding zo veel mogelijk vakken in de doeltaal wil aanbieden, zijn deze samenwerkingsvakken zo veel mogelijk gesplitst in een Spaans en een Frans deel. Hiermee volgt de opleiding zowel de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie als de wensen van de studenten. Wel zijn er nog steeds *facultaire* samenwerkingsvakken, waarbij ook de opleidingen Engelse taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Taalwetenschap zijn betrokken (zie hieronder).

De beide studierichtingen zijn op dezelfde manier opgebouwd en bevatten voor een groot deel vergelijkbare vakken, maar dan met een eigen, taal- en cultuurspecifieke invulling. In beide gevallen wordt de opleiding gestructureerd met behulp van drie leerlijnen: taalvaardigheid, letter- en cultuurkunde, en taalkunde. In het nieuwe curriculum is er meer aandacht voor cultuurkunde, zowel van het moederland als van de Frans- en Spaanstalige gebieden in andere delen van de wereld.

Een belangrijk verschil tussen de beide studierichtingen is de aandacht voor taalvaardigheid. Frans is een schooltaal, Spaans is een starterstaal: voorkennis van het Spaans is geen vereiste voor toelating. Daarom is het niet mogelijk om alle cursussen van de studierichting Spaans vanaf het begin in het Spaans aan te bieden. In het eerste jaar is er dan ook veel aandacht voor taalvaardigheid: het aandeel daarvan is verhoogd van 15 naar 20 EC. Hierdoor kunnen in het tweede semester ook de cursussen taal-, letter- en cultuurkunde in het Spaans worden gegeven. Het verschil tussen de beide talen komt ook tot uiting in het bereikte eindniveau: bij Frans is dat C1, bij Spaans vooralsnog B2.

In de leerlijn taalkunde is de gemeenschappelijke opbouw van de twee richtingen het sterkste zichtbaar. In de beide afstudeerrichtingen volgen de studenten drie inleidende cursussen in het eerste jaar en twee verdiepende cursussen in het tweede jaar. In beide jaren volgen de studenten bovendien één facultaire samenwerkingscursus: in het eerste jaar is dat de

syntaxiscursus Van Woord tot Zin, in het tweede jaar de fonologiecursus Van Klank tot Woord. In beide gevallen bestaan de cursussen uit een algemeen hoorcollege en een taalspecifiek werkcollege.

In de leerlijn letter- en cultuurkunde is het curriculum volgens de kritische reflectie aangepast om meer aan te sluiten bij ontwikkelingen in het vakgebied en bij de belangstelling van de studenten. Daarnaast heeft, zoals hierboven al is aangegeven, cultuurkunde meer aandacht gekregen in de opleiding. Bij Frans zijn bijvoorbeeld twee nieuwe cursussen ontwikkeld, Atelier Culture I en II. In deze cursussen wordt de student ingeleid in *high and low culture* en krijgt hij een inleiding in de ontwikkelingen op sociaal, cultureel en politiek terrein in de Franstalige wereld. Bij Spaans werd naast de reeds bestaande cursussen Cultuurkunde Spanje en Cultuurkunde Spaans-Amerika een cursus Cultuurtheorie toegevoegd, waarin diverse vormen van *popular culture* vanuit verschillende theoretische standpunten worden bestudeerd.

In het tweede jaar volgen de studenten naast de major één minor, in het derde jaar volgen ze twee minoren. De commissie heeft hierover gesproken met de docenten. Uit dit gesprek blijkt dat de studenten in principe alle minoren binnen de opleiding Romaanse talen en culturen kunnen volgen. Studenten Frans kunnen een minor Spaans volgen, studenten Spaans een minor Frans. Daarnaast zijn er ook verdiepingsminoren Frans (voor studenten Frans) en Spaans (voor studenten Spaans). Verder omvat het aanbod een minor Italiaans (in samenwerking met de opleiding Kunstgeschiedenis) en een samenwerkingsminor Latijns-Amerika (in ontwikkeling). Ook kunnen de studenten een stageminor volgen (Frans of Spaans). Maar uit de gesprekken is gebleken dat de studenten ook minoren buiten de opleiding mogen volgen en dat ook doen. In de visie van de commissie zorgen de minoren voor meer eenheid in het curriculum.

De eerste minor, het buitenlandverblijf, is met ingang van het studiejaar 2012-2013 verplicht. Uit de gesprekken met studenten en docenten is gebleken dat de meeste studenten ook in de huidige situatie al gebruik maken van de gelegenheid een deel van hun studie in het buitenland te volgen. Nu dit verblijf verplicht is, werkt de opleiding aan de uitbreiding van het universitaire netwerk. Daarbij streeft men ook naar uitbreiding van de contacten buiten het moederland: voor Spaans in Latijns-Amerika, voor Frans onder meer in Zwitserland en Canada. De commissie is positief over de beslissing het buitenlandverblijf verplicht te stellen. De commissie is tevens positief over de verplaatsing van deze buitenlandminor naar het eerste semester van het derde jaar, zodat er voldoende ruimte overblijft voor het bachelorwerkstuk. Bij Spaans is deze verplaatsing gerealiseerd, bij Frans gaat deze verplaatsing in vanaf september 2014.

Naast de major en de drie minoren volgen de studenten het *core curriculum* Geesteswetenschappen. Dit curriculum is verplicht voor alle studenten van de faculteit der Letteren en de faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Het bestaat uit drie vakken: Wijsgerige reflectie, Geesteswetenschappen en samenleving en een van de zeven themacursussen (naar keuze) onder de noemer Kennis en inzichten in de humaniora. In het tweede jaar van de bacheloropleiding volgen de studenten twee vakken binnen het *core curriculum*, in het derde jaar één vak.

Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat zij de opbouw van het curriculum als logisch ervaren. In het eerste jaar zijn de cursussen vooral gericht op een algemene basisvorming, in het tweede en derde jaar krijgen de studenten meer specialistische onderwerpen aangeboden én hebben ze meer keuzevrijheid (in de minorruimte). Ook de samenhang binnen het curriculum is voor de studenten duidelijk zichtbaar, ze herkennen de genoemde leerlijnen.

Samenhang binnen de opleiding als geheel is er minder; de studenten volgen in hun beleving een opleiding Frans of Spaans en hebben minder binding met de overkoepelende noemer van Romaanse talen en culturen. De commissie is enerzijds van mening dat dit voortvloeit uit de keuze voor taalspecifieke scholing, maar vindt anderzijds dat gemeenschappelijke delen, eventueel in de keuzeruimte, de samenhang kunnen versterken. Een voorbeeld van zo'n gemeenschappelijk vak is een 'Romaans' taalkundevak in de propedeuse.

De commissie heeft met zowel studenten als docenten gesproken over hun carrièreperspectief en beroepsoriëntatie. Recent hebben de derdejaars studenten (als pilot) het nieuwe *core curriculumvak* Geesteswetenschappen en samenleving gevolgd, waarin ze onder andere geoefend hebben sollicitatiebrieven te schrijven. In de visie van de studenten is dit een nuttig onderdeel. De meeste studenten geven aan geen leraar te willen worden; ze richten zich eerder op een baan in het bedrijfsleven of een baan als vertaler. Studenten Spaans die dit laatste ambiëren, kunnen in het derde jaar een cursus Vertalen Sp-Nl/Nl-Sp volgen. Verder kunnen de studenten deelnemen aan de DELF/DALF-examens van de Franse overheid. De commissie is van mening dat er voldoende aandacht in de opleiding is voor beroepsoriëntatie.

Op basis van de gevoerde gesprekken en na een analyse van het curriculum en van de leermiddelen die de commissie ter inzage heeft gehad, constateert zij dat het programma van de opleiding van een voldoende niveau is.

Didactische uitgangspunten

In de kritische reflectie is aangegeven dat de opleiding intensief onderwijs aanbiedt met veel interactie tussen studenten en docenten. De studenten bevestigen dit beeld tijdens het visitatiebezoek. De nadruk op interactie geldt niet alleen voor de werkcolleges, maar ook voor de hoorcolleges; de beperkte omvang van de groepen maakt dit mogelijk. Verder is in de kritische reflectie aangegeven dat het onderwijs zich kenmerkt door een progressie in de ontwikkeling van vaardigheden (van 'kennen' naar 'toepassen'). Dat komt onder meer tot uiting in de mondelinge presentaties, werkstukken en cursusdossiers. De student dient in de loop van de opleiding in toenemende mate zijn eigen leerproces te sturen.

Het onderwijs wordt ondersteund door een ruim aantal contacturen; gemiddeld 15 uur per week. Een aantal colleges is uitgebreid van twee naar drie uur. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat deze uitbreiding niet altijd als zinvol wordt ervaren. De docenten geven aan dat de uitbreiding ten eerste gering is, en ten tweede gebruikt kan worden om de studenten zelf aan het werk zetten. Hoewel de commissie deze uitbreiding op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De commissie adviseert de opleiding ervoor te zorgen dat de studenten deze extra uren niet als 'ophokuren' ervaren.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

De opleiding heeft een opleidingsmatrix opgesteld waaruit duidelijk blijkt aan welke eindtermen de verschillende programmaonderdelen een bijdrage leveren. Deze matrix is nader toegelicht in de beschrijving van het curriculum in de kritische reflectie. Op grond hiervan en op grond van de cursussen die de commissie heeft bestudeerd, is zij van mening dat de eindtermen voldoende in het programma tot uiting komen.

De commissie heeft daarnaast geconstateerd dat in de herziening van het curriculum, die met ingang van 2012-2013 is doorgevoerd, zowel de eindtermen als het curriculum zijn herzien. Daarbij zijn de eindtermen en het curriculum in onderlinge samenhang ontwikkeld, wat ervoor zorgt dat ze nauw verbonden zijn. Verder geeft de taalspecifieke invulling van de beide

afstudeerrichtingen meer mogelijkheden om de eindtermen te behalen. Meer taalspecifiek onderwijs maakt bijvoorbeeld meer aandacht voor taalvaardigheid en een hoger eindniveau mogelijk. De commissie is positief over deze herziening.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen heeft in de visie van de commissie een academische oriëntatie. Uit de kritische reflectie blijkt dat de studenten al vanaf het eerste jaar getraind worden in academische vaardigheden. In het tweede jaar worden de onderzoeksexpertises van de docenten nadrukkelijk gekoppeld aan de inhoud van de cursussen, bijvoorbeeld bij Frans in het vak Atelier Culture II: La Francophonie, en bij Spaans in het vak De Borges al bestseller: estudios de recepción. Daarnaast is het wetenschappelijke karakter zichtbaar in het *core curriculum*, waarvan de eerste twee vakken academisch georiënteerd zijn.

In het derde jaar schrijven de studenten hun bachelorwerkstuk, waarin de studenten verslag doen van een zelfstandig wetenschappelijk onderzoek. De eisen die hieraan gesteld worden, zijn vastgelegd in het zogenoemde bachelorwerkstukvademeccum. De studenten ervaren de stap naar het bachelorwerkstuk als groot, met name bij de studierichting Spaans, zo blijkt uit de kritische reflectie. Vanaf het studiejaar 2012-2013 worden de studenten intensiever getraind, onder meer in onderzoeksvaardigheden. Hiertoe is in het tweede semester van het derde jaar een nieuwe cursus toegevoegd, het Onderzoekseminar.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen schommelde in de afgelopen jaren tussen de 20 en 30 studenten per jaar. Zowel de instroom als de verhouding in aantallen tussen de beide studierichtingen schommelen sterk, zo blijkt uit het gesprek met de docenten. Uit de cijfers in de kritische reflectie blijkt dat het bachelorrendement achter blijft bij de verwachtingen, maar wel een stijgende lijn vertoont. Van het cohort van 2007 behaalde 62% van de studenten binnen vier jaar het bachelordiploma. Dat is beter dan in de voorgaande jaren, maar nog steeds lager dan het facultaire streefcijfer van 70%. De commissie heeft dit aan de orde gesteld tijdens het visitatiebezoek. Zij stelt vast dat de opleiding veel investeert in rendementsverbetering (zie ook hieronder bij studiebegeleiding) en de docenten hebben de indruk dat de genomen maatregelen effect sorteren. De commissie is van mening dat de opleiding zinvolle maatregelen heeft genomen om het rendement te verbeteren.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken, ervaren de opleiding als studeerbaar. Zij geven aan gemiddeld minstens 30 uur met hun studie bezig te zijn. Een aantal van de studenten heeft een bijbaantje, maar dan in het weekend. Een enkele student ervaart de studie als licht en volgt in het eerste jaar al tweedejaarsvakken. Het aantal contacturen bedraagt 15 uur per jaar in alle drie de studiejaar. Dit aantal is verhoogd bij de onderwijsintensivering die in 2012 is ingezet. De commissie is van mening dat de opleiding studeerbaar en voldoende uitdagend is.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De bacheloropleiding Romaanse talen en culturen heeft volgens de kritische reflectie zeventien medewerkers in vaste dienst, waaronder vier hoogleraren. De docent-studentratio is 1:32. In de kritische reflectie is aangegeven dat de docenten de werkdruk als hoog ervaren. Dat komt, opnieuw volgens de kritische reflectie, niet alleen door de ontwikkeling en uitvoering van een nieuw curriculum, maar ook door de vele bestuurlijke en administratieve taken die de docenten moeten uitvoeren. Hierdoor komt de onderzoekstijd onder druk te

staan. De commissie is van mening dat er voldoende staf is voor de onderwijstaken, maar adviseert de opleiding wel de werkdruk goed te monitoren.

De commissie heeft vastgesteld dat tien van de zeventien vaste medewerkers beschikken over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Daarnaast zijn alle promovendi bezig met het BKO-traject. In de kritische reflectie is aangegeven dat de docenten die nog geen BKO hebben, deze kwalificatie op korte termijn zullen behalen. De commissie gaat hiermee akkoord en onderstreept het belang van docenttraining.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding is voor alle opleidingen van de Faculteit der Letteren op dezelfde wijze ingericht. Deze begeleiding is in handen van de studieadviseur en (in het eerste jaar) de mentoren. De studieadviseur is een professioneel geschoolde medewerker die geen onderwijstaken heeft, het mentoraat wordt ingevuld door docenten. De studieadviseur houdt de studievoortgang bij en maakt een afspraak met studenten die achter dreigen te lopen. Daarnaast wordt de studieadviseur vooral geraadpleegd over de keuze van minoren. De mentoren helpen de studenten hun weg te vinden in het eerste jaar van hun studie en kunnen vroegtijdig problemen ten aanzien van studievoortgang of studiekeuze signaleren.

De commissie heeft gesproken met verschillende studieadviseurs en heeft een goede indruk gekregen van hun werkzaamheden. De commissie constateert op grond van deze gesprekken dat de studieadviseurs de studenten regelmatig spreken en mogelijke studievertraging goed in de gaten houden. Ook de studenten van de verschillende opleidingen zijn van mening dat ze voldoende begeleid worden. Daarnaast blijkt dat de studieadviseurs nauwe contacten onderhouden met zowel de opleidingscommissies als de examencommissies. De commissie is van mening dat de studiebegeleiding en het mentoraat bij de opleiding Romaanse talen en culturen voldoende zijn geregeld.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. Zij geven aan dat de universiteitsbibliotheek goed gesorteerd en toegankelijk is. Wel geven ze aan dat het soms erg druk is in de bibliotheek, vooral in de examentijd op de middelbare school: dan komen er veel scholieren studeren (de bibliotheek is voor iedereen toegankelijk). Ook geven ze aan dat de beschikbare computers aan het einde van het collegejaar doorgaans bezet zijn. Er zijn geen specifieke voorzieningen voor de opleiding Romaanse talen en culturen. De commissie is van mening dat de voorzieningen van een voldoende niveau zijn.

Het onderwijs wordt ondersteund met behulp van informatie op Blackboard. Hierop staan per cursus het rooster, een studiehandleiding, cursusdoelen, powerpoints et cetera. De commissie heeft toegang gekregen tot Blackboard en heeft geconstateerd dat het digitale materiaal van wisselende kwaliteit is. Bij sommige cursussen is de informatie volledig en helder, maar bij andere is vrijwel niets aanwezig. De commissie heeft dit punt ter sprake gebracht in het gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken. De verantwoordelijken hebben aangegeven dat docenten het aan hun studenten verplicht zijn ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het materiaal op orde is, en dat dit punt ook voortvloeit uit de BKO-regeling. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat Blackboard naar behoren wordt gebruikt.

Voor elke bacheloropleiding bij de Faculteit der Letteren is een opleidingscommissie (oc) ingesteld. De commissie heeft met leden van de oc Romaanse talen en culturen gesproken. Deze oc komt zes keer per jaar bij elkaar. De belangrijkste taken zijn de bespreking van de evaluaties en het signaleren van knelpunten. Bij Romaanse talen en culturen worden alle

eerstejaars cursussen en alle cursussen van nieuwe docenten elk jaar geëvalueerd; de overige cursussen worden één keer in de drie jaar geëvalueerd.

Alle evaluaties vinden schriftelijk plaats met behulp van vaste formulieren. Deze formulieren worden overgetypt door het secretariaat om ze (wat betreft handschrift) te anonimiseren. Ze worden vervolgens verwerkt door het ITS (het onderzoekscentrum van de Radboud Universiteit). De resultaten zijn na ongeveer twee weken beschikbaar voor de docent in kwestie, de opleidingscoördinator en de oc. Bij problemen neemt de voorzitter van de oc contact op met de opleidingscoördinator of de docent in kwestie.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de oc heeft de commissie geconstateerd dat de oc-leden Romaanse talen en culturen voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd. Zo hebben de studenten Romaanse talen en culturen nu inspraak bij de samenstelling van de tentamenroosters, wat het mogelijk maakt de tentamendruk meer in balans te brengen. De commissie is van mening dat de oc en de kwaliteitscyclus bij de opleiding Romaanse talen en culturen voldoende functioneren.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding Romaanse talen en culturen aan de Radboud Universiteit een duidelijk curriculum heeft. Met de herziening van het curriculum ontvangen de studenten van de beide afstudeerrichtingen een volwaardige taalspecifieke scholing. De commissie kan zich vinden in de gemaakte keuzes en in de versterking van de culturele component van de opleiding. De gezamenlijkheid van de beide richtingen ziet de commissie vooral terug in het minorenonderwijs. Het verplichte buitenlandverblijf versterkt in de visie van de commissie het taalspecifieke karakter van de opleiding en heeft een positief effect op het te bereiken taalniveau.

De commissie heeft voldoende inzicht gekregen in de opbouw van de beide richtingen van de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen. Beide afstudeerrichtingen worden gestructureerd met behulp van drie leerlijnen: taalvaardigheid, letter- en cultuurkunde, en taalkunde. De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding voldoende in het curriculum tot uiting komen.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Ook de studiebegeleiding is afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en mentoren.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. Het merendeel van de staf beschikt over een BKO, de docenten die nog geen BKO hebben zullen deze kwalificatie op korte termijn behalen.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Romaanse talen en culturen beschikt over voldoende voorzieningen. Wel adviseert de commissie de opleiding om aandacht te besteden aan de kwaliteit van de informatie op Blackboard. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. De oc doet met veel inzet haar werk en treedt ook proactief op.

Conclusie

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding Romaanse talen en culturen is gebaseerd op het facultair Plan van Aanpak Toetsing en Beoordeling; de laatste versie dateert van maart 2013, maar de voorbereidingen zijn van start gegaan in 2009. Dit plan van aanpak bevat een kader en richtlijnen, die de opleidingen zelf kunnen invullen en uitwerken. Belangrijke facultaire richtlijnen zijn de eis van een tweede beoordelaar bij alle bachelorscripties en de eis een extern lid in de examencommissies op te nemen (zie verder hieronder). Ook is er facultair een beoordelingsformulier voor bachelor- en masterscripties opgesteld.

De basis van het toetsbeleid van de opleiding wordt gevormd door de Onderwijs- en Examenregeling (OER) Romaanse talen en culturen. Hierin is het recht op deelname aan examens vastgelegd. Ook de toetsvorm, de beoordeling, de bekendmaking en geldigheidsduur van de uitslag, het recht op inzage en nabespreking, en de rol van de examencommissie zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere vakken van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de facultaire uitgangspunten over toetsing en heeft kunnen vaststellen dat ook docenten en studenten van de opleiding Romaanse talen en culturen hier positief tegenover staan. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten goed geïnformeerd zijn over de wijze van toetsing en beoordeling. Verder heeft de commissie een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Romaanse talen en culturen ingezien. De commissie is van mening dat zowel het niveau van de toetsen als de beoordeling en feedback in orde zijn.

De commissie heeft een gesprek gehad met een aantal leden van de examencommissie (ec) van de opleiding Romaanse talen en culturen. Tijdens dit gesprek is gebleken dat de ec in de afgelopen jaren een cultuuromslag heeft doorgemaakt. Tot 2012 was de werkwijze tamelijk informeel met weinig vergaderingen, veel overleg via e-mail en in de wandelgangen. Nu is er een vast vergaderschema. Verder is in september 2012 het vierogenprincipe bij tentamens ingevoerd, evenals de tweede beoordelaar bij de bachelorscripties (met gebruikmaking van het facultaire beoordelingsformulier). Als er meer dan één punt verschil is tussen de beide beoordelaars, wordt een derde beoordelaar ingezet. Daarnaast beoordeelt de ec zelf ook elk jaar zes bachelorscripties, drie bij Frans en drie bij Spaans. De commissie is te spreken over de cultuuromslag en de ingevoerde maatregelen. Een positieve ontwikkeling in de ogen van de commissie is verder het externe lid, dat bij alle ec's verplicht is. Dit externe lid is iemand van buiten de opleiding, soms zelfs van buiten de universiteit.

Uit het gesprek is verder gebleken dat de opleiding een breed scala aan activiteiten ontwikkelt om fraude (waaronder plagiaat) te voorkomen. Allereerst informeert de opleiding de studenten via de website, bij de kennismakingsbijeenkomsten en in de colleges over de eisen die op dit gebied gelden. Ten tweede past de opleiding zowel de literatuur als de opdrachten met enige regelmatig aan. Ten derde moeten studenten een fraudeverklaring ondertekenen.

Bij bachelorwerkstukken maakt de opleiding gebruik van het plagiaatherkenningsprogramma Ephorus.

Als fraude wordt geconstateerd, informeert de docent de examencommissie. De examencommissie hoort de student dan binnen tien werkdagen. Als de ec vaststelt dat er inderdaad sprake is van fraude, moet de student het tentamen of werkstuk in kwestie opnieuw maken. In ernstige gevallen kan een student voor maximaal een jaar worden uitgesloten van de studie. Deze gang van zaken is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Een algemeen punt van aandacht voor alle opleidingen die de commissie in Nijmegen heeft gevisiteerd is wel dat elke opleiding zelf het eigen toetsbeleid ontwikkelt. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten van verschillende opleidingen aan in te zien dat ze baat kunnen hebben bij een onderlinge uitwisseling van ideeën. De commissie adviseert de opleiding en in het bijzonder de ec de samenwerking op dit punt te zoeken. Het externe lid is daarin volgens de commissie een uitstekende eerste stap.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft in eerste instantie zes bachelorscripties van de opleiding Romaanse talen en culturen gelezen, drie Franse en drie Spaanse. In de selecties van beide talen waren zowel taalkundige als letterkundige onderwerpen vertegenwoordigd. Deze scripties waren voor het merendeel van een voldoende niveau, maar één scriptie (Frans) was in de ogen van twee commissieleden onvoldoende. Op grond daarvan heeft de commissie nog vier aanvullende scripties uit de betreffende richting gelezen. Deze scripties waren in orde; de commissie gaat er daarom van uit dat de onvoldoende scriptie een incident betreft.

De commissie heeft verder geconstateerd dat de opleiding de uitvoering en voorbereiding van het bachelorwerkstuk strakker dan voorheen heeft ingekaderd. Ook het nieuwe Onderzoeksseminar bij Spaans zal in de visie van de commissie de uitvoering van het bachelorwerkstuk ten goede komen.

Over het algemeen kwamen de oordelen van de commissie overeen met de becijfering door de staf. In twee gevallen viel het oordeel van de commissie wat lager uit. Desalniettemin is de commissie van mening dat alle scripties (met uitzondering van de genoemde onvoldoende) voldoen aan de vereiste criteria. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De opleiding slaagt er in studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bacheloropleiding.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De kritische reflectie laat zien dat vrijwel alle bachelorstudenten Romaanse talen en culturen doorstromen naar een vervolgopleiding, in de meeste gevallen de masteropleidingen Letterkunde en Linguistics. Een enkele afgestudeerde wordt toegelaten tot de research master. Daarnaast gaat een aantal studenten die de bacheloropleiding hebben afgerond, aan de slag als vertaler of redacteur.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen die de commissie heeft bekeken, passen bij de beoogde leerdoelen en zijn adequaat geconstrueerd.

De commissie was onder de indruk van het toetsbeleid bij de Radboud Universiteit. Hoewel de nieuwe wettelijke richtlijnen pas in mei 2012 zijn geïmplementeerd, hebben de opleidingen sindsdien grote stappen gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het vierogenprincipe, het beoordelingsformulier en de rol van de ec bij het toetsen van deze formulieren. Daarnaast trof de commissie ontwikkelingen aan die zij nog niet eerder was tegengekomen, zoals de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de ec. Ook het beleid ter voorkoming van fraude en plagiaat is volgens de commissie degelijk opgezet.

De commissie is van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn over het algemeen van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgoopleidingen op masterniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Romaanse talen en culturen op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de gemeenschappelijke eindtermen en de eindtermen per richting, sluiten voldoende aan bij het vakgebied. De keuze tussen de beide afstudeerrichtingen, Frans en Spaans, stelt de studenten in staat een taalspecifieke bacheloropleiding te volgen. De organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en dragen ertoe bij dat de studenten een brede basiskennis van de Franse dan wel Spaanse taal, letterkunde en cultuur verwerven. Met het toetsbeleid heeft de opleiding in de afgelopen periode een aantal grote stappen voorwaarts gemaakt. De commissie stelt aan de hand van de toetsen en scripties vast dat de studenten een voldoende niveau behalen en voorbereid worden op een aansluitende masteropleiding.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Romaanse talen en culturen* als ‘voldoende’.

IV: Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage lagen. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding Nederlandse taal en cultuur voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De commissie is van mening dat de eindtermen van de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur duidelijk geformuleerd zijn. Volgens de kritische reflectie is de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur een klassieke studie Nederlands, waarin de verschillende disciplines in de volle breedte zijn vertegenwoordigd. De opleiding wil de studenten bekend maken met de drie disciplines binnen de Neerlandistiek: letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. De commissie ziet deze brede benadering terug in de eindtermen.

De commissie herkent de nadruk die de opleiding op het taalkundeonderwijs legt en kan zich hierin vinden. In de ogen van de commissie gaat deze nadruk niet ten koste van het onderwijs in letterkunde en taalbeheersing. Verder onderscheidt de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur zich door de grote aandacht voor het taalverleden.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur beschikt over eindtermen die passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit bestaan uit drie onderdelen: een major van 120 EC, een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC en drie minoren van 15 EC. Binnen de major van de opleiding Nederlandse taal en cultuur is het onderwijs verdeeld over de drie richtingen letterkunde (45%), taalkunde (35%) en taalbeheersing (20%). In de minoren kunnen de studenten zich zowel verdiepen (in aspecten van de Nederlandse taal en cultuur) als verbreden (door minoren buiten de eigen opleiding te volgen). Samenhang binnen het curriculum wordt tot stand gebracht met behulp van leerlijnen en in het vak Methoden in de Neerlandistiek.

De opleiding heeft in de ogen van de commissie een duidelijke academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is zichtbaar in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. Daarnaast is er ook voldoende ruimte voor loopbaanoriëntatie in het programma. Alle studenten volgen het *core curriculum* vak Geesteswetenschappen en samenleving. Daarnaast zijn er eens in de twee jaar carrièredagen en kunnen studenten in de minor een stage volgen.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. In het kader van studie-intensivering heeft de opleiding het aantal

contacturen verhoogd. Hoewel de commissie deze verhoging op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De commissie adviseert de opleiding ervoor te zorgen dat de studenten deze extra uren niet als ‘ophokuren’ ervaren. De studiebegeleiding is volgens de commissie afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en mentoren in het eerste jaar.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf, aangevuld met een groot aantal promovendi, brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Alle vaste stafleden zijn gepromoveerd en beschikken over een BKO. Dat geldt (nog) niet voor de promovendi; de commissie adviseert de BKO als vast onderdeel in de opleiding van promovendi op te nemen.

Tot slot is de commissie van oordeel van de opleiding Nederlandse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. Naast de oc spelen hierbij ook de jaarraden een rol, die zorgen voor een informele gedachtewisseling over de kwaliteit van de opleiding.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft geconstateerd dat het toetsbeleid bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur goed ontwikkeld is. Voor dit toetsbeleid zijn facultaire richtlijnen opgesteld, maar de opleidingen hebben een grote vrijheid in de implementatie daarvan. De toetsen die de commissie heeft ingezien zijn van een goed niveau en kennen voldoende variatie.

De opleiding is in mei 2012 begonnen met de implementatie van de wettelijke richtlijnen op het gebied van het toetsbeleid. Sinds die tijd zijn grote stappen gemaakt. Dat heeft geresulteerd in onder meer de implementatie van het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van tentamens, een vast beoordelingsformulier voor de eerste en tweede lezer van een bachelorscriptie en een steekproefsgewijze beoordeling van deze scripties door de examencommissie. Lovenswaardig is in de ogen van de commissie de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de examencommissie. Ook het fraudebeleid is in de ogen van de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van zes bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen op masterniveau.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 30 oktober 2013

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Th. D'haen', written over a light pink rectangular background.

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E.J. van der Spek', written over a light pink rectangular background.

Drs. E.J. van der Spek
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifiek referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

Volgens de kritische reflectie is de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur een klassieke studie Nederlands. De opleiding wil de studenten bekend maken met de drie disciplines binnen de Neerlandistiek: letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. De commissie ziet deze brede benadering van de opleiding terug in de eindtermen. Voor de opleiding zijn

zeven eindtermen ontwikkeld: de eerste drie zijn specifiek voor de opleiding Nederlandse taal en cultuur, de overige vier zijn faculteitsbreed ontwikkeld.

Uit de opleidingsspecifieke eindtermen blijkt dat afgestudeerden moeten beschikken over basiskennis op het gebied van de taalkunde, letterkunde en taalbeheersing van het Nederlands. Ze moeten die kennis ook kunnen toepassen. Verder zijn ze in staat om een onderzoek op een van de genoemde gebieden uit te voeren en daarvan verslag te doen. Tot slot kunnen de studenten zowel literaire als niet-literaire teksten en taalverschijnselen analyseren, interpreteren en beoordelen.

De faculteitsbrede eindtermen hebben betrekking op academische vaardigheden, leervaardigheden en een bredere visie op het eigen werkveld. Afgestudeerden zijn in staat om wetenschappelijk onderzoek te doen en beschikken over een wetenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef (wat onder meer inhoudt dat ze consciëntieus omgaan met bronnen). Ze kunnen hun eigen werkzaamheden organiseren, evalueren en verbeteren. Daarnaast kunnen de studenten benoemen hoe hun vakgebied samenhangt met andere (verwante) disciplines.

De commissie is van mening dat de beoogde eindtermen passen bij het domeinspecifieke referentiekader en de eisen van het vakgebied Neerlandistiek. De commissie is van oordeel dat de doelstelling van de opleiding erop gericht is de studenten op te leiden tot het niveau van een bachelor.

Niveau en oriëntatie

Volgens de kritische reflectie onderscheidt de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit zich door de bijzondere aandacht voor taalkunde. Alleen aan de VU konden studenten een groter aandeel taalkunde in de bacheloropleiding volgen, maar aan die mogelijkheid komt per 1 september 2013 een einde met de komst van de brede bacheloropleidingen. Ook het letterkundeonderwijs aan de Radboud Universiteit is breed opgezet met een omvangrijk aanbod dat betrekking heeft op alle periodes. Verder onderscheidt de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit zich door de grote aandacht voor het taalverleden (zowel bij de taalkunde als bij letterkunde).

In de eindtermen ziet de commissie de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding duidelijk terug. Deze oriëntatie is zowel zichtbaar in de eindtermen die specifiek voor de opleiding zijn ontwikkeld (met name eindterm 2, die gericht is op het opzetten en uitvoeren van een onderzoek) als in de algemene facultaire eindtermen (met name de eindtermen 4 en 5). Een overzicht van de eindtermen is opgenomen in bijlage 3. De commissie constateert dat de eindtermen goed aansluiten bij de Dublin-descriptoren en opgebouwd zijn volgens dezelfde categorieën die ook aan de Dublin-descriptoren ten grondslag liggen (kennis en inzicht, toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden).

Overwegingen

De commissie is van mening dat de eindtermen van de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur duidelijk geformuleerd zijn. De commissie herkent de nadruk die de opleiding op het taalkundeonderwijs legt en kan zich hierin vinden. In de ogen van de commissie gaat deze nadruk niet ten kosten van het letterkundeonderwijs. De commissie is het eens met de stelling dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur een klassieke studie Nederlands is en kan zich vinden in de gemaakte keuzes. Tot slot is de commissie van mening dat de eindtermen voldoende aansluiten bij het domeinspecifiek referentiekader, de eisen van het vakgebied Neerlandistiek en de Dublin-descriptoren.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit hebben in hoofdlijnen dezelfde opbouw. Deze opleidingen bestaan uit drie onderdelen:

- De major van 120 EC;
- Een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC;
- Drie minoren van 15 EC.

De major van de opleiding Nederlandse taal en cultuur is opgebouwd uit vakken van 5 EC die verdeeld zijn over de drie disciplines: letterkunde (45 EC), taalkunde (35 EC) en taalbeheersing (20 EC). Al deze vakken zijn verplicht. Daarnaast volgen de studenten één discipline overstijgend vak: Methoden in de neerlandistiek. De resterende 15 EC bestaat uit het bachelorwerkstuk (10 EC) en één keuzevak. Studenten kunnen kiezen uit een taalwetenschappelijk en een letterkundig vak, afhankelijk van de masteropleiding die ze aansluitend willen volgen.

Binnen alle drie de disciplines is het onderwijs van de opleiding gestructureerd met behulp van leerlijnen. In het letterkundecurriculum hanteert de opleiding bijvoorbeeld drie leerlijnen: een literair-historische leerlijn, een analytische/interpretatieve leerlijn en een literatuur-theoretische en methodologische leerlijn. Alle vakken vallen binnen een (of meer) van deze leerlijnen. Ook binnen de disciplines taalkunde en taalbeheersing werkt de opleiding met leerlijnen.

Gedurende de drie jaren van de bacheloropleiding neemt het aandeel van het majoronderwijs geleidelijk af. In het eerste jaar omvat dit 55 EC, in het tweede 40 EC en in het derde 25 EC. De studenten gaan dan meer tijd besteden aan de minoren: één in het tweede jaar en twee in het derde jaar. Bij de invulling van deze minoren hebben de studenten veel vrijheid. Allereerst kunnen ze kiezen uit het brede facultaire aanbod aan minoren, die vaak ontwikkeld zijn in samenwerking met andere vakgebieden. Voorbeelden zijn de minor Europese Letterkunde en de minor Psycholinguïstiek. Maar daarnaast kunnen de studenten ook kiezen voor een educatieve minor, een stageminor en een buitenlandminor.

Naast de major en de drie minoren volgen de studenten het *core curriculum* Geesteswetenschappen. Dit curriculum is verplicht voor alle studenten van de Faculteit der Letteren en de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Het bestaat uit drie vakken: Geschiedenis van het denken (inleiding in de filosofie), Geesteswetenschappen en samenleving en een van de zeven cursussen onder de noemer Kennis en inzichten in de humaniora (de student kiest zelf welke van de zeven cursussen hij volgt). In elk van de drie jaren van de bacheloropleiding volgen de studenten één vak binnen het *core curriculum*.

De commissie heeft met de studenten en docenten van gedachten gewisseld over de opbouw van en de samenhang binnen het curriculum. Daarbij is onder meer gesproken over de verdeling van de vakken over de verschillende disciplines. Uit deze gesprekken blijkt dat de opleiding oorspronkelijk vijf stromen kende: historische en moderne letterkunde, historische en moderne taalkunde, en taalbeheersing. Deze stromen hadden elk een aandeel van 20% in het programma. In de nieuwe constellatie zijn de historische en moderne takken van letterkunde en taalkunde samengegaan. Dat heeft een verdeling van 40% letterkunde, 40% taalkunde en 20% taalbeheersing opgeleverd. Maar de Radboud Universiteit heeft in verhouding nog steeds veel aandacht voor de historische aspecten van letterkunde en taalkunde. De commissie kan zich vinden in deze focus van de opleiding.

De samenhang binnen de opleiding wordt op verschillende manieren tot stand gebracht, zo blijkt uit de kritische reflectie. Dat gaat ten eerste met behulp van de eerder genoemde leerlijnen, die *binnen* elk van de drie disciplines ontwikkeld zijn. Deze leerlijnen zorgen voor thematische verbanden tussen cursussen in de verschillende jaren. Elke cursus hoort bij minimaal één leerlijn; zo komt bijvoorbeeld de literair-historische leerlijn bij Letterkunde tot uiting in vier vakken: drie cursussen Literatuurgeschiedenis in het eerste en tweede jaar, en de cursus Lezen met ezelsoren in het derde jaar. Samenhang *tussen* de drie disciplines wordt volgens de docenten vooral tot stand gebracht met behulp van het vak Methoden in de Neerlandistiek, dat in het tweede semester van het tweede jaar wordt aangeboden. In dit vak komen drie onderzoeksmethoden aan de orde, waarbij de docenten laten zien hoe die in elk van de disciplines worden gebruikt.

De commissie heeft met zowel studenten als docenten gesproken over de beroepsvoorbereiding en loopbaanoriëntatie. Uit deze gesprekken blijkt dat de opleiding verschillende activiteiten organiseert om de studenten een beter idee van hun loopbaanperspectieven te bieden. Elk jaar wordt de (verplichte) dag Neerlandistiek in het nieuws voor eerstejaars georganiseerd. Op deze dag vertellen vertegenwoordigers uit het beroepenveld over hun werkzaamheden. Voor de studenten in het tweede en derde jaar worden de zogenoemde carriëredagen georganiseerd. Ook kunnen ze een stageminor volgen; het is de commissie gebleken dat sommige studenten dat inderdaad doen.

Meer structureel krijgt de loopbaanoriëntatie een plaats in het vak Geesteswetenschappen en samenleving (*core curriculum*, derde jaar). Dit vak heeft in het afgelopen jaar als pilot gedraaid in de bacheloropleiding Romaanse Talen en Culturen; vanaf het studiejaar 2012-2013 wordt het in alle bacheloropleidingen van de Faculteit der Letteren aangeboden. In dit vak komen onder meer alumni en gastsprekers over arbeidsmarktoriëntatie aan het woord. Ook moeten de studenten opdrachten uitvoeren om zich zelf te oriënteren op hun loopbaan. De commissie ziet dit vak als een positieve ontwikkeling. Uit de gesprekken met de studenten blijkt overigens dat zij zich vooral richten op de aansluitende masteropleiding en dat oriëntatie op de arbeidsmarkt in de bachelorfase een bescheiden rol speelt.

Op basis van de gevoerde gesprekken en na een analyse van het programma en van de leermiddelen die de commissie ter inzage heeft gehad, constateert zij dat het curriculum van een voldoende niveau is.

Didactische uitgangspunten

De commissie heeft vastgesteld dat de didactische visie en de didactische uitgangspunten bij een aantal van de gevisiteerde opleidingen van de Radboud Universiteit enigszins onderbelicht zijn. In de kritische reflectie van de opleiding Nederlandse taal en cultuur is geen informatie over deze visie gegeven. Dat wekt enige verbazing, omdat tijdens de vorige

visitatie het concept van student-activerend onderwijs (SAO) nog een *hot issue* was. De uitgangspunten van SAO zijn dat studenten leren van hun eigen leeractiviteiten, actief met de verworven informatie aan de slag gaan, steeds meer verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces nemen en een steeds zelfstandiger en onafhankelijker studiegedrag vertonen.

In de gesprekken met inhoudelijk verantwoordelijken en docenten heeft de commissie hierover verschillende geluiden vernomen. Een deel van de gesprekspartners is van mening dat het SAO zó sterk in het onderwijs is ‘ingebakken’, dat het geen onderwerp van discussie meer is. Maar andere gesprekspartners zijn van mening dat een gemeenschappelijke didactische visie niet zinvol is, omdat verschillende onderwerpen (bijvoorbeeld taalkunde en letteren) verschillende didactische benaderingen vergen. De commissie adviseert de opleiding om over deze benadering in gesprek te gaan, zodat er meer helderheid ontstaat over de didactische visie en uitgangspunten.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

De opleiding heeft een opleidingsmatrix opgesteld waaruit duidelijk blijkt aan welke eindtermen de verschillende programmaonderdelen een bijdrage leveren. Deze matrix is nader toegelicht in de beschrijving van het programma in de kritische reflectie. Op grond hiervan en op grond van de cursussen die de commissie heeft bestudeerd, is zij van mening dat de eindtermen voldoende in het programma tot uiting komen.

Zoals hierboven is aangegeven, werkt elk van de drie disciplines met leerlijnen. Deze leerlijnen combineren een thematische samenhang met een toenemende complexiteit en dragen ertoe bij dat de studenten de eindtermen behalen. Voor extra verdieping kunnen de studenten kiezen uit een ruim aanbod aan minoren. Deze minoren zijn soms nodig voor een aansluitende masteropleiding; zo is de minor Psycholinguïstiek ingangsvoorwaarde voor toelating tot de onderzoeksmaster Cognitive Neuroscience. Maar ook als studenten ervoor kiezen een minor buiten de eigen faculteit te volgen, staat het majorprogramma er in de visie van de commissie voor garant dat ze alle eindtermen behalen.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur heeft in de visie van de commissie een academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is zichtbaar in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. In het *core curriculum* zijn de eerste twee vakken academisch georiënteerd; het derde vak richt zich op loopbaanoriëntatie. Een ander belangrijk vak in deze context is Methoden in de Neerlandistiek.

Sinds de vorige visitatie is het aandeel van methodologie en wetenschapstheoretische reflectie in de opleiding vergroot, zo blijkt uit de kritische reflectie. Tijdens de vorige visitatie had de commissie kritiek op het methodologisch gehalte van een aantal vakken, vooral in het tweede jaar. De opleiding heeft verbeteringen aangebracht door onder meer een aantal samenwerkingscursussen te vervangen door eigen cursussen, zodat men de methodologische ontwikkeling beter kan waarborgen. Daarnaast besteedt het programma nu meer aandacht aan academisch schrijven. Maar ook in de disciplinaire vakken is de aandacht voor methodologie en theorievorming toegenomen. De commissie ziet in deze veranderingen een positieve ontwikkeling en is van mening dat de opleiding een goede opvolging heeft gegeven aan de kritiek van de vorige visitatiecommissie.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur lag in de afgelopen jaren rond de 50 studenten per jaar. Het studierendement vertoont een stijgende lijn, zoals blijkt uit

de kritische reflectie. Het cohort dat begonnen is in het studiejaar 2007-2008 behaalt een bachelorrendement van herinschrijvers van 71% (71% van de studenten die zich in het tweede jaar opnieuw hebben ingeschreven, studeert binnen de vier jaar af). Daarmee is de opleiding in lijn met de prestatieafspraken die binnen de Radboud Universiteit zijn gemaakt.

Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de studielast varieert en onder meer afhankelijk is van de invulling van de minoren. De studenten vinden het moeilijk om de studielast te kwantificeren; de studenten die een schatting doen, komen tussen de 30 en 40 uur per week uit. Maar ze hebben voldoende tijd voor baantjes en bestuurswerkzaamheden. De commissie leidt hieruit af dat de opleiding studeerbaar is.

In het studiejaar 2007-2008 is de Radboud Universiteit begonnen met een project studentactiverend onderwijs. Daarbij is de studiebegeleiding geïntensiveerd, de aanwezigheidsplicht aangescherpt en het aantal college-uren vergroot. Het is de commissie opgevallen dat de aantallen contacturen bij de Radboud Universiteit hoog zijn; bij Nederlands is dat bijvoorbeeld 16 tot 18 uur per week in het eerste jaar. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de uitbreiding van college-uren niet altijd als zinvol wordt ervaren. De commissie is positief over het ruime aantal contacturen, maar adviseert de opleiding wel om goed na te denken over werkvormen die de uitbreiding ook in didactisch opzicht een meerwaarde geven.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur heeft vijftien medewerkers in vaste dienst (drie taalbeheersers, vijf taalkundigen en zeven letterkundigen). De opleiding beschikt over zeven hoogleraren, waaronder drie leerstoelhouders voor de leerstoelen Taalbeheersing, Nederlandse Taalkunde en Nederlandse Letterkunde. Daarnaast zijn er 29 tijdelijke medewerkers aan de opleiding verbonden, waaronder 17 promovendi. De docent-studentratio is 1:29. De commissie constateert dat er voldoende staf is voor de onderwijstaken.

Uit de kritische reflectie blijkt dat alle vaste docenten zijn verbonden aan een onderzoeksgroep binnen het Instituut voor Historische Literaire en Culturele Studies (HLCS) of het Centre for Language Studies (CLS). Alle vaste medewerkers zijn gepromoveerd; zij nemen deel aan internationale congressen, publiceren regelmatig op hun vakgebied en brengen de resultaten van hun onderzoek in hun colleges in. De afdeling Nederlandse taal en cultuur organiseert ook zelf congressen, zoals in 2012 de elfde European Conference of the Association of Business Communication. Ook het hoge aantal (17) promovendi zorgt voor de nodige impulsen op onderzoeksgebied. De commissie concludeert dat het inhoudelijk niveau van de docenten goed is. Ook de studenten zijn blijkens de gesprekken tevreden over de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de docenten.

Alle vaste medewerkers beschikken over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Van de promovendi beschikken slechts drie van de zeventien over een BKO. De opleiding heeft echter aangegeven dat alle promovendi die onderwijs verzorgen een BKO hebben of bezig zijn hun BKO te behalen.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding is voor alle opleidingen van de Faculteit der Letteren op dezelfde wijze ingericht. Deze begeleiding is in handen van de studieadviseur en (in het eerste jaar) de mentoren. De studieadviseur is een professioneel geschoolde medewerker die geen onderwijstaken heeft, het mentoraat wordt ingevuld door docenten. De studieadviseur houdt de studievoortgang bij en maakt een afspraak met studenten die achter dreigen te lopen.

Daarnaast wordt de studieadviseur vooral geraadpleegd over de keuze van minoren. De mentoren helpen de studenten hun weg te vinden in het eerste jaar van hun studie en kunnen vroegtijdig problemen ten aanzien van studievoortgang of studiekeuze signaleren.

De commissie heeft gesproken met verschillende studieadviseurs en heeft een goede indruk gekregen van hun werkzaamheden. De commissie constateert op grond van deze gesprekken dat de studieadviseurs de studenten regelmatig spreken en mogelijke studievertraging goed in de gaten houden. Daarnaast blijkt dat de studieadviseurs nauwe contacten onderhouden met zowel de opleidingscommissies als de examencommissies. De commissie is van mening dat de studiebegeleiding en het mentoraat bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur afdoende zijn geregeld.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. Zij geven aan dat de universiteitsbibliotheek goed gesorteerd en toegankelijk is. Wel geven ze aan dat het soms erg druk is in de bibliotheek, vooral in de examentijd: dan komen er veel scholieren studeren (de bibliotheek is voor iedereen toegankelijk). Ook geven ze aan dat de beschikbare computers aan het einde van het collegejaar doorgaans bezet zijn. Er zijn geen andere opleidings specifieke voorzieningen voor de opleiding Nederlandse taal en cultuur.

Het onderwijs wordt ondersteund met behulp van informatie op Blackboard. Hierop staan per cursus het rooster, een studiehandleiding, cursusdoelen, powerpoints et cetera. De commissie heeft toegang gekregen tot Blackboard en heeft geconstateerd dat het materiaal van wisselende kwaliteit is. Bij sommige cursussen is de informatie volledig en helder, maar bij andere is vrijwel niets aanwezig. De commissie heeft dit punt ter sprake gebracht in het gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken. De verantwoordelijken hebben aangegeven dat docenten het aan hun studenten verplicht zijn ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het materiaal op orde is, en dat dit punt ook voortvloeit uit de BKO-regeling. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat Blackboard naar behoren wordt gebruikt.

Voor elke bacheloropleiding bij de Faculteit der Letteren is een opleidingscommissie (oc) ingesteld. De opleidingscommissie bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur komt drie tot vier keer per jaar bij elkaar, afhankelijk van de vragen en de vergaderpunten. De belangrijkste taken zijn de bespreking van de evaluaties en het signaleren van knelpunten. Daarbij hanteert de opleiding een driejaarlijkse evaluatiecyclus: de eerstejaars, tweedejaars en derdejaars cursussen (inclusief minoren) wisselen elkaar af. Nieuwe cursussen en cursussen van nieuwe docenten worden altijd geëvalueerd, evenals cursussen die de vorige keer slecht zijn geëvalueerd.

Alle evaluaties vinden schriftelijk plaats met behulp van vaste formulieren. Deze formulieren worden overgetypt door het secretariaat om ze (wat betreft handschrift) te anonimiseren. Ze worden vervolgens verwerkt door het ITS (het onderzoekscentrum van de Radboud Universiteit). De resultaten zijn na ongeveer twee weken beschikbaar voor de docent in kwestie, de opleidingscoördinator en de oc. Bij problemen neemt de voorzitter van de oc contact op met de opleidingscoördinator of de docent in kwestie.

Naast deze formele evaluatiecyclus zijn er bij de opleiding Nederlandse taal en cultuur zogenoemde jaarraden ingesteld voor het eerste en tweede bachelorjaar. In deze jaarraden kunnen studenten samen met de studieadviseur één keer per periode informeel van gedachten wisselen over zaken als rooster, rendementsverhogende maatregelen en andere zaken waarmee ze problemen (kunnen) hebben.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de oc heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die door hun toedoen waren doorgevoerd. Zo hebben de studentleden bij Nederlands in samenwerking met de betrokken studenten een carrièredag opgezet.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding Nederlandse taal en cultuur beschikt over een duidelijk en evenwichtig curriculum. Het majorprogramma zorgt voor een brede basis op het gebied van letterkunde, taalkunde en taalbeheersing, maar biedt daarnaast ook voldoende verdieping. Het *core curriculum* plaatst het majorprogramma in een breder perspectief en biedt (vanaf het studiejaar 2013-2014) de studenten de mogelijkheid zich te oriënteren op hun loopbaan. De minoren stellen de studenten in staat zich verder te verdiepen in onderdelen van de Neerlandistiek, maar studenten kunnen ook kiezen voor een bredere invulling. Samenhang wordt tot stand gebracht met behulp van leerlijnen en het vak Methoden in de Neerlandistiek. De commissie is van mening dat het programma voldoende niveau heeft.

De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding voldoende in het programma tot uiting komen. Verder stelt de commissie vast dat het programma een academische oriëntatie heeft. Deze oriëntatie komt terug in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. De commissie stelt met genoegen vast dat het aandeel van methodologie en wetenschapstheorie sinds de laatste visitatie is verhoogd en nu voldoende aandacht krijgt.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Wel plaatst de commissie een kanttekening bij de verhoging van het aantal contacturen. Hoewel de commissie deze verhoging op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De studiebegeleiding is afdoende ingericht met de inzet van een studieadviseur en mentoren in het eerste jaar.

De opleiding is voldoende bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf, aangevuld met een groot aantal promovendi, brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Alle vaste stafleden zijn gepromoveerd en beschikken over een BKO. Dat geldt (nog) niet voor de promovendi; de commissie adviseert de BKO als vast onderdeel in de opleiding van promovendi op te nemen.

Tot slot is de commissie van oordeel van de opleiding Nederlandse taal en cultuur beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. Naast de oc spelen hierbij ook de jaarraden een rol, die zorgen voor een informele gedachtewisseling over de kwaliteit van de opleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding is gebaseerd op het facultair Plan van Aanpak Toetsing en Beoordeling; de laatste versie dateert van maart 2013, maar de voorbereidingen zijn van start gegaan in 2009. Dit plan van aanpak bevat een kader en richtlijnen, die de opleidingen zelf kunnen invullen en uitwerken. Belangrijke facultaire richtlijnen zijn de eis van een tweede beoordelaar bij alle bachelorscripties en de eis een extern lid in de examencommissies op te nemen (zie verder hieronder). Ook is er facultair een beoordelingsformulier voor bachelor- en masterscripties opgesteld.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Hierin is het recht op deelname vastgelegd. Ook de toetsvorm, de beoordeling, de bekendmaking en geldigheidsduur van de uitslag, het recht op inzage en nabespreking, en de rol van de examencommissie zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere vakken van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de facultaire uitgangspunten over toetsing en heeft kunnen vaststellen dat ook docenten en studenten van de opleiding Nederlandse taal en cultuur hier positief tegenover staan. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten goed geïnformeerd zijn over de wijze van toetsing en beoordeling. Verder heeft de commissie een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Nederlandse taal en cultuur ingezien. De commissie is van mening dat zowel het niveau van de toetsen als de beoordeling en feedback in orde zijn.

De commissie heeft een gesprek gehad met een aantal leden van de examencommissie (ec) van de opleiding Nederlandse taal en cultuur. Tijdens dit gesprek is gebleken dat de ec in mei 2012 is begonnen met de implementatie van wettelijke verplichtingen op het gebied van het toetsbeleid. Voor die tijd werkte de opleiding al met twee beoordelaars bij bachelorscripties. Sinds die tijd is het vierogenprincipe bij alle tentamens ingevoerd, is er voor alle vakken een antwoordmodel ontwikkeld en hanteert men een vast beoordelingsformulier voor de bachelorscripties voor beide beoordelaars. De ec heeft een cursus over het formuleren van leerdoelen gevolgd en een toetsplan gemaakt. De rol van de ec is naar eigen zeggen veel proactiever geworden. De ec heeft onder meer een heidag georganiseerd om de toetsing met alle docenten door te nemen. Een goede ontwikkeling in de ogen van de commissie is verder het externe lid, dat bij alle ec's verplicht is. Dit externe lid is iemand van buiten de opleiding, soms zelfs van buiten de universiteit. In de ec Nederlandse taal en cultuur heeft de opleidingscoördinator van Engelse taal en cultuur zitting. Een ander punt waarover de commissie te spreken is, is het feit dat de ec elk jaar steekproefsgewijs een aantal (zes) bachelorscripties bekijkt.

Uit het gesprek is verder gebleken dat de opleiding een breed scala aan activiteiten ontwikkelt om fraude (waaronder plagiaat) te voorkomen. Allereerst informeert de opleiding de studenten via de website, bij de kennismakingsbijeenkomsten en in de colleges over de eisen

die op dit gebied gelden. Ten tweede past de opleiding zowel de literatuur als de opdrachten met enige regelmaat aan. Ten derde moeten studenten een fraudeverklaring ondertekenen. Soms gebruikt men het plagiaatherkenningsprogramma Ephorus bij de controle van bachelorwerkstukken, maar dit is geen vast onderdeel van de procedure. De commissie adviseert dit programma bij alle bachelorwerkstukken in te zetten.

Ondanks deze maatregelen treedt plagiaat af en toe op. Vooral buitenlandse studenten maken zich hieraan schuldig. De docenten geven aan dat in sommige landen anders tegen fraude wordt aangekeken, en spannen zich in om de studenten in kwestie duidelijk te informeren.

Als fraude wordt geconstateerd, informeert de docent de examencommissie. De examencommissie hoort de student dan binnen tien werkdagen. Als de ec vaststelt dat er inderdaad sprake is van fraude, moet de student het tentamen of werkstuk in kwestie opnieuw maken. In ernstige gevallen kan een student voor maximaal een jaar worden uitgesloten van de studie. Deze gang van zaken is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Een algemeen punt van aandacht voor alle opleidingen die de commissie in Nijmegen heeft geïnspecteerd is wel dat elke opleiding zelf het eigen toetsbeleid ontwikkelt. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten van verschillende opleidingen aan in te zien dat ze baat kunnen hebben bij een onderlinge uitwisseling van ideeën. De commissie adviseert de opleiding en in het bijzonder de ec de samenwerking op dit punt te zoeken. Het externe lid is daarin volgens de commissie een prima eerste stap.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft zes bachelorscripties gelezen (drie letterkunde- en drie taalkundescripties) en heeft geconstateerd dat deze van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen overeen met de beoordeling door de staf. Alle scripties, ook die met een lager cijfer, voldoen aan de vereiste criteria. De commissie trof in de meeste scripties een duidelijke probleemstelling aan, een goede verwerking van de literatuur en een duidelijke verantwoording en uitvoering van het onderzoek. Verder waren de meeste scripties goed gestructureerd en helder geformuleerd. De commissie is van mening dat de opleiding er in slaagt studenten op te leiden tot het vereiste bachelorniveau.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. Uit de gesprekken met studenten en docenten is gebleken dat vrijwel alle bachelorstudenten Nederlandse taal en cultuur doorstromen naar een vervolgopleiding. Een groot deel volgt die vervolgopleiding ook in Nijmegen. Een enkeling overweegt om na de afronding van de bacheloropleiding aan het werk te gaan, bijvoorbeeld als tekstschrijver of journalist.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen die de commissie heeft bekeken, passen bij de beoogde leerdoelen en zijn adequaat geconstrueerd.

De commissie was onder de indruk van het toetsbeleid bij de Radboud Universiteit. Hoewel de nieuwe wettelijke richtlijnen pas in mei 2012 zijn geïmplementeerd, hebben de opleidingen sindsdien grote stappen gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het vierogenprincipe, het vaste beoordelingsformulier voor eerste én tweede lezer en de bemoeienis van de ec bij het lezen van scripties. Daarnaast trof de commissie ontwikkelingen

aan die zij nog niet eerder was tegengekomen, zoals de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de ec. Ook het beleid ter voorkoming van fraude en plagiaat is volgens de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van zes bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen op masterniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, die tot uiting komen in duidelijke eindtermen, sluiten voldoende aan bij het vakgebied. De commissie herkent en waardeert de brede opzet van de opleiding, die tot uiting komt in een programma met een forse component taalkunde en letterkunde. De organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en dragen ertoe bij dat de studenten een brede basiskennis van de Nederlandse taal en letterkunde verwerven. Het toetsbeleid is goed ontwikkeld en zorgt ervoor dat de studenten een eindniveau behalen dat past bij een bacheloropleiding. De opleiding bereidt de studenten voldoende voor op een aansluitende masteropleiding.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur* als ‘voldoende’.

**V: Bacheloropleiding
Taalwetenschap**

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Taalwetenschap aan de Radboud Universiteit Nijmegen. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage lagen. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding Taalwetenschap voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindtermen

Volgens de kritische reflectie kenmerkt de bacheloropleiding Taalwetenschap zich door een sterke koppeling tussen taaltheorie en taalgebruik. De opleiding heeft enerzijds een sterk empirische gerichtheid, anderzijds ligt de nadruk op concrete toepassing van taaltheoretische kennis. De commissie herkent de genoemde accenten in de opleiding.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Taalwetenschap beschikt over eindtermen die passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau. De commissie stelt vast dat de eindtermen van de bacheloropleiding Taalwetenschap duidelijk geformuleerd zijn.

De commissie heeft geconstateerd dat in de eindtermen geen aandacht is gegeven aan beroepsoriëntatie en internationalisering. Ook in het curriculum krijgen deze onderwerpen slechts beperkte aandacht. De commissie adviseert de opleiding om zich hierover te beraden en na te gaan of deze thema's geen versterking behoeven, zowel in de eindtermen als in het curriculum.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit bestaan uit drie onderdelen: een major van 120 EC, een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC en drie minoren van ieder 15 EC (totaal 45 EC). Binnen de major van de opleiding Taalwetenschap is het onderwijs verdeeld over zes expertisegebieden (tevens leerlijnen): taaltheorie, taalbeschrijving en -variatie, taaldataverwerking en -analyse, taal- en spraakverwerking en -productie, taalverwerving en taal- en spraakpathologie. In alle vakken zijn volgens de kritische reflectie theorie en praktijk nauw verbonden; dat geldt ook voor theorie en taaldata. De commissie constateert dat samenhang tot stand wordt gebracht met behulp van de zes leerlijnen en in het onderdeel LingLab.

De commissie is van mening dat het curriculum een goed niveau heeft. Sterke punten zijn in de visie van de commissie de brede opzet van het programma en de aandacht voor taalwetenschappelijke methodieken en de onderzoekstechnische kant van taalwetenschap. Ook de interdisciplinaire benadering van de opleiding is goed. Verder is er veel aandacht voor toepassingen van taalwetenschap in onder meer de fonetiek en computerlinguïstiek. De samenwerking met het Max Planckinstituut stelt de studenten in staat interessante stages te volgen en kennis te maken met toponderzoekers. Wel is de commissie van mening dat de internationalisering meer aandacht zou moeten krijgen.

De opleiding heeft in de ogen van de commissie een duidelijke academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is zichtbaar in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. Het programma kenmerkt zich door grote aandacht voor de theorie en methodiek van empirisch onderzoek. Ook heeft de commissie geconstateerd dat de docenten regelmatig resultaten van onderzoek in hun (werk)colleges inbrengen. De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding voldoende in het programma tot uiting komen.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. Wel plaatst de commissie een kanttekening bij de verhoging van het aantal contacturen. Hoewel de commissie deze verhoging op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De studiebegeleiding is voldoende ingericht met een studieadviseur en een docent als mentor. De commissie kan zich vinden in het voornemen van de opleiding het mentoraat uit te breiden naar het tweede en derde studiejaar.

De commissie is van mening dat de opleiding ruim is bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Bijna alle vaste stafleden zijn gepromoveerd, het merendeel beschikt over een BKO. De verwachting is dat ook de andere docenten nog dit jaar hun BKO zullen behalen.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Taalwetenschap beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidingsspecifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. De studenten hebben twee keer per jaar informele bijeenkomsten waarin ze van gedachten wisselen over de kwaliteit van de opleiding. Daarnaast heeft de commissie vastgesteld dat de oc naar behoren functioneert.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

De commissie heeft geconstateerd dat het toetsbeleid bij de opleiding Taalwetenschap goed ontwikkeld is. Voor dit toetsbeleid zijn facultaire richtlijnen opgesteld, maar de opleidingen hebben een grote vrijheid in de implementatie daarvan. De toetsen die de commissie heeft ingezien zijn van een goed niveau en kennen voldoende variatie.

De opleiding is in mei 2012 begonnen met de implementatie van de wettelijke richtlijnen op het gebied van het toetsbeleid. Dit beleid omvat onder meer het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van tentamens, een vast beoordelingsformulier voor de eerste en tweede lezer van een bachelorscriptie en een steekproefsgewijze beoordeling van deze scripties door de examencommissie. Lovenswaardig is in de ogen van de commissie de facultair verplichte aanwezigheid van een extern lid in de examencommissie. Ook het fraudebeleid is in de ogen van de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van zes bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen op masterniveau.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Taalwetenschap:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 30 oktober 2013

Prof. dr. Th. D'haen
voorzitter

Drs. E.J. van der Spek
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke referentiekader

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Dit kader heeft betrekking op een breed scala van opleidingen: vreemdetalenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemdetalenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Volgens het domeinspecifiek referentiekader leren studenten het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

Volgens de kritische reflectie kenmerkt de bacheloropleiding Taalwetenschap zich door een sterke koppeling tussen taaltheorie en taalgebruik. De opleiding heeft enerzijds een sterke empirische gerichtheid: de verzameling en analyse van alle soorten taaldata speelt een belangrijke rol in de studie. Anderzijds ligt de nadruk op concrete toepassing van

taaltheoretische kennis, bijvoorbeeld op het gebied van taal- en spraaktechnologie, taalpathologie en taalverwerving. De opleiding is breed opgezet en zoekt de samenwerking met verschillende andere vakgebieden, zoals cognitiewetenschap, psychologie, filosofie en informatica.

De eindtermen van de opleiding zijn in 2012 geactualiseerd, wat geresulteerd heeft in acht samenhangende eindtermen. Uit de eindtermen blijkt dat afgestudeerden allereerst moeten beschikken over kennis van de belangrijkste vakgebieden binnen de Taalwetenschap en van de verschillende wetenschappelijke beschrijvingsniveaus: fonetiek, fonologie, morfologie, syntaxis, semantiek en pragmatiek. Ze zijn verder vertrouwd met de wijze waarop taaldata worden verzameld, geanalyseerd, gebruikt en beoordeeld. De afgestudeerden beschikken ook zelf over de vaardigheid om deze taaldata te bewerken.

Verder kunnen de afgestudeerden met behulp van inzichten uit de taalwetenschap theoretische en maatschappelijke vraagstukken analyseren. Ze kunnen specifieke taalwetenschappelijke vraagstukken onderzoeken met behulp van passende onderzoeksmethoden en hiervan op correcte wijze verslag doen. Tot slot kunnen de afgestudeerden hun eigen werkzaamheden organiseren, evalueren en verbeteren.

De commissie heeft de beoogde eindtermen bestudeerd en is op grond daarvan van mening dat deze eindtermen passen bij het domeinspecifieke referentiekader en de eisen van het vakgebied Taalwetenschap. De commissie is van oordeel dat de doelstelling van de opleiding erop gericht is de studenten op te leiden tot het niveau van een bachelor.

Niveau en oriëntatie

Volgens de kritische reflectie onderscheidt de bacheloropleiding Taalwetenschap aan de Radboud Universiteit zich op een aantal punten. Ten eerste profileert Nijmegen zich door een grote component taal- en spraaktechnologie. Een tweede onderscheidend kenmerk is de samenwerking tussen taal- en spraaktechnologen enerzijds en taal- en spraakpathologen anderzijds in projecten die technologie ontwikkelen voor klinische toepassingen op het gebied van taal en spraak. De opleiding maakt op dit gebied gebruik van onderzoek dat in de context van het Centre for Language Studies (CLS) wordt uitgevoerd. De commissie herkent deze profilering in de eindtermen van de opleiding en is van mening dat de Radboud Universiteit hiermee de basis legt voor een brede opleiding in de Taalwetenschap met een zichtbare praktische relevantie.

In de eindtermen ziet de commissie de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding duidelijk terug. Deze oriëntatie is zichtbaar in de eindtermen die gericht zijn op de ontwikkeling van theoretische kennis (onder andere taal- en spraaktechnologie), de eindtermen die gericht zijn op de verzameling en bewerking van taaldata en de eindtermen die betrekking hebben op onderzoeksvaardigheden. De commissie constateert verder dat de eindtermen goed aansluiten bij de Dublin-descriptoren en opgebouwd zijn volgende dezelfde categorieën die ook aan de Dublin-descriptoren ten grondslag liggen (kennis en inzicht, toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden).

Overwegingen

De commissie is van mening dat de eindtermen van de bacheloropleiding Taalwetenschap duidelijk geformuleerd zijn. De commissie herkent de accenten die de opleiding legt op het gebied van taal- en spraaktechnologie en kan zich hierin vinden. Daarnaast ziet de commissie ook de breedte van de opleiding en de samenwerking met aangrenzende vakgebieden.

De commissie heeft geconstateerd dat in de eindtermen geen aandacht is gegeven aan beroepsoriëntatie en internationalisering. Ook in het curriculum krijgen deze onderwerpen slechts beperkte aandacht (zie hiervoor Standaard 2). De commissie adviseert de opleiding om zich hierover te beraden en na te gaan of deze thema's geen versterking behoeven, zowel in de eindtermen als in het curriculum.

Tot slot is de commissie van mening dat de eindtermen voldoende aansluiten bij het domeinspecifiek referentiekader, de eisen van het vakgebied Taalwetenschap en de Dublin-descriptoren.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Alle bacheloropleidingen bij de letterenfaculteit van de Radboud Universiteit hebben in hoofdlijnen dezelfde opbouw. Deze opleidingen bestaan uit drie onderdelen:

- De major van 120 EC;
- Een geesteswetenschappelijk *core curriculum* van 15 EC;
- Drie minoren van ieder 15 EC (totaal 45 EC).

De major van de opleiding Taalwetenschap is opgebouwd uit vakken van 5 EC die verdeeld zijn over de zes expertisebieden: taaltheorie, taalbeschrijving en -variatie, taaldataverwerking en -analyse, taal- en spraakverwerking en -productie, taalverwerving en taal- en spraakpathologie. In alle vakken zijn volgens de kritische reflectie theorie en praktijk nauw verbonden; dat geldt ook voor theorie en taaldata.

Uit de beschrijving van het curriculum in de kritische reflectie blijkt dat de studenten al direct in het eerste jaar een groot aantal uiteenlopende onderwerpen aangeboden krijgen. Daaronder vallen verschillende inleidende vakken, zoals de Inleiding Taal en communicatie en de Inleiding Taal- en Spraakpathologie. Daarnaast doen studenten basiskennis over analyse- en onderzoeksmethoden op, onder meer in de vakken Taalkundige databestanden, Statistiek en Informatieverwerking. Andere vakken, zoals Fonetiek en Semantiek, richten zich op de verschillende niveaus van taalbeschrijving.

De samenhang tussen theorie en praktijk is volgens de commissie een sterk punt van de opleiding. In het curriculum is veel aandacht voor toepassingen van taalwetenschap in onder meer fonetiek en computerlinguïstiek. In de cursus Moedertaalverwerving verwerven de studenten niet alleen theoretische kennis, maar leren ze ook te werken met een online corpus van kindertaal. In het vak Tweedetaalverwervingsonderzoek leren de studenten niet alleen de relevante theorie, maar besteden ze ook twee uur per week aan het leren van een niet-westerse vreemde taal, zoals Farsi of Chinees. Op die manier ondervinden ze aan den lijve de problemen die een student van een vreemde taal tegenkomt. Tot slot doen alle studenten in het derde jaar een stage, die ze vaak koppelen aan hun bachelorwerkstuk.

Gedurende de drie jaren van de bacheloropleiding neemt het aandeel van het majoronderwijs geleidelijk af. In het eerste jaar omvat dit 55 EC, in het tweede 40 EC en in het derde 25 EC. De studenten gaan dan meer tijd besteden aan de minoren: één in het tweede jaar en twee in het derde jaar. Bij de invulling van deze minoren hebben de studenten veel vrijheid. Allereerst kunnen ze kiezen voor minoren die de opleiding Taalwetenschap zelf aanbiedt. Dat zijn de minoren Taaluniversalia, Technologie, communicatie en informatie, en Taal- en spraakpathologie. Deze laatste is alleen toegankelijk voor studenten Taalwetenschap (en verplicht voor studenten die het gelijknamige programma in de masterfase willen volgen).

Daarnaast kunnen de studenten ook kiezen voor een andere minor uit het aanbod van de Radboud Universiteit of voor een buitenlandminor.

Naast de major en de drie minoren volgen de studenten het *core curriculum* Geesteswetenschappen. Dit curriculum is verplicht voor alle studenten van de Faculteit der Letteren en de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen. Het bestaat uit drie vakken: Geschiedenis van het denken (inleiding in de filosofie), Geesteswetenschappen en samenleving en een van de zeven cursussen onder de noemer Kennis en inzichten in de humaniora (de student kiest zelf welke van de zeven cursussen hij volgt). In elk van de drie jaren van de bacheloropleiding volgen de studenten één vak binnen het *core curriculum*.

De commissie heeft met de studenten en docenten van gedachten gewisseld over de opbouw van en de samenhang binnen het curriculum. De studenten waarderen de brede opzet van het programma; de commissie sluit zich hierbij aan. Het programma is in de ogen van de commissie opmerkelijk breed qua aanbod en kent een duidelijke opbouw aan de hand van de zes expertisegebieden. Een sterk punt is in de ogen van de commissie de aandacht voor taalwetenschappelijke methodieken en de onderzoekstechnische kant van taalwetenschap. Verder constateert de commissie dat de samenhang binnen de opleiding versterkt is (met ingang van het studiejaar 2012-2013) door de introductie van het onderdeel LingLab. LingLab is erop gericht de verschillende vaardigheden bijeen te brengen aan de hand van concrete onderzoeksprojecten. Dit stelt de studenten in staat het curriculum te ervaren als een samenhangend geheel. De commissie beschouwt LingLab als een goede toevoeging.

De commissie heeft verder met studenten en docenten gesproken over de beroepsvoorbereiding. De studenten noemen in dit verband een studiedag bij de alumnivereniging, de minorendag en (vanaf het lopende studiejaar) het derdejaarsvak Geesteswetenschappen en samenleving (*core curriculum*, derde jaar). Daarnaast komen in veel vakken, bijvoorbeeld Taal- en spraakpathologie, concrete toepassingen uit de beroepspraktijk aan de orde. Verder doen de studenten een stage, maar dat is veelal een onderzoeksgerichte stage aan de eigen universiteit (bijvoorbeeld het verzamelen en annoteren van data). De opening is er om stages bij bedrijven te volgen, maar daarvan wordt weinig gebruik gemaakt. Interessante mogelijkheden zijn er wel bij het in Nijmegen gevestigde gerenommeerde Max Planckinstituut, waarmee de opleiding nauw samenwerkt. Dit instituut biedt onder andere veel interessante stagemogelijkheden voor de studenten en brengt ze in aanraking met toponderzoek(ers).

Uit het gesprek met de docenten blijkt dat het curriculum kritisch wordt gevolgd en waar nodig wordt aangepast. De introductie van het LingLab is daarvan een voorbeeld. Een ander voorbeeld is de verplaatsing van het vak Taal- en Spraakpathologie naar het eerste jaar, omdat veel studenten in dit vak door willen gaan. Ook actualisering kan reden zijn tot aanpassing: zo heeft de opleiding het vak Forensische linguïstiek toegevoegd. De commissie constateert dat het curriculum bij Taalwetenschap geen statisch geheel is en dat de docenten regelmatig werken aan verbetering ervan.

Tot slot heeft de commissie met de docenten gesproken over internationalisering en een mogelijk buitenlandverblijf. De opleiding stelt studenten in staat naar het buitenland te gaan, maar is van mening dat ze dit zelf moeten organiseren. Het overwinnen van de problemen die daarbij horen, is immers deel van het leerproces. In de praktijk gaan één of twee studenten per jaar naar het buitenland. De commissie heeft begrip voor de overwegingen van de docenten, maar is toch van mening dat de opleiding meer zou moeten doen om de studenten

te enthousiasmeren voor een buitenlandverblijf – zeker bij zo'n internationaal georiënteerde studie als Taalwetenschap.

Op basis van de gevoerde gesprekken en na een analyse van het curriculum en van de leermiddelen die de commissie ter inzage heeft gehad, constateert zij dat het curriculum van een goed niveau is.

Didactische uitgangspunten

De commissie heeft vastgesteld dat de didactische visie en de didactische uitgangspunten bij een deel van de gevisiteerde opleidingen van de Radboud Universiteit enigszins onderbelicht zijn. In de kritische reflectie van de opleiding Taalwetenschap is geen informatie over deze visie gegeven. Dat wekt enige verbazing, omdat tijdens de vorige visitatie het concept van student-activerend onderwijs (SAO) nog een *hot issue* was. De uitgangspunten van SAO zijn dat studenten leren van hun eigen leeractiviteiten, actief met de verworven informatie aan de slag gaan, steeds meer verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces nemen en een steeds zelfstandiger en onafhankelijker studiegedrag vertonen.

Meer specifiek voor Taalwetenschap is de integratie van theorie en praktijk en de gebruikmaking van taaldata daarbij. De studenten leren van meet af aan taal te onderzoeken en de resultaten van hun onderzoek toe te passen op de praktijk. In de beschrijving van de verschillende programmaonderdelen ziet de commissie wel een didactische visie terug, waarbij de combinatie van theorie en toepassing in de taalwetenschap centraal staat. Ook het feit dat de studenten in het kader van de cursus Tweedetaalverwervingsonderzoek zelf een niet-westerse taal moeten leren, veronderstelt een didactische visie. De commissie adviseert de opleiding die didactische visie te bespreken en expliciet te maken.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de kritische reflectie is duidelijk gemaakt aan welke eindtermen de verschillende programmaonderdelen een bijdrage leveren. Zo komen bijvoorbeeld alle wetenschappelijke beschrijvingsniveaus in verschillende cursussen aan de orde: fonetiek en fonologie in de vakken Fonetiek en Van Klank tot Woord, morfologie en syntaxis in Van Woord tot Zin en Generatieve Syntaxis, semantiek en pragmatiek in de vakken Semantiek en Taal filosofie. Ook de eindtermen die betrekking hebben op de analyse en verwerking van taaldata komen in verschillende vakken aan de orde. Op grond hiervan en op grond van de cursussen die de commissie heeft bestudeerd, is de commissie van mening dat de eindtermen duidelijk in het curriculum tot uiting komen.

Wetenschappelijke vorming

De bacheloropleiding Taalwetenschap heeft in de visie van de commissie een academische oriëntatie. Deze academische oriëntatie is zichtbaar in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. In het *core curriculum* zijn de eerste twee vakken academisch georiënteerd; het derde vak richt zich op loopbaanoriëntatie. In de major worden algemene academische vaardigheden getraind in het LingLab en in het vak Onderzoeksmethodologie.

Vaardigheden op het gebied van onderzoek zijn eveneens in het curriculum verweven, zo blijkt uit de kritische reflectie. Voorbeelden zijn de cursussen Taalkunde Databestanden en Statistiek 1 in het eerste jaar, en de vakken Multimodale communicatie en Statistiek 2 in het tweede jaar. Daarnaast zorgt de sterke verwevenheid met het onderzoeksinstituut CLS ervoor dat de docenten regelmatig resultaten van onderzoek in hun (werk)colleges inbrengen. In de meeste vakken is veel expliciete aandacht voor zowel de theorie als de methodiek van

empirisch onderzoek. De commissie is van mening dat de wetenschappelijke vorming goed in het programma is geborgd.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Taalwetenschap lag in de afgelopen jaren volgens de kritische reflectie rond de 15 studenten per jaar. Dit aantal wordt aangevuld met een zij-instroom van nog eens 15 studenten hbo logopedie. Deze studenten kunnen al tijdens hun logopedieopleiding een combi-jaar met de bacheloropleiding Taalwetenschap volgen om toegelaten te worden tot de masteropleiding Taalwetenschappen (programma Taal- en Spraakpathologie).

De commissie stelt vast dat het studierendement achterblijft bij de verwachtingen, maar wel een stijgende lijn vertoont. Het laatste cohort waarvan de gegevens bekend zijn, het cohort dat begonnen is in het studiejaar 2007-2008, behaalde een bachelorrendement na vier jaar van 50% (50% van de studenten die zich in het tweede jaar opnieuw hebben ingeschreven, studeert binnen de vier jaar af). Dat is nog ver verwijderd van het facultaire streefcijfer van 70%.

In het studiejaar 2007-2008 is de Radboud Universiteit begonnen met een project studentactiverend onderwijs. Daarbij is de studiebegeleiding geïntensiveerd, de aanwezigheidsplicht aangescherpt en het aantal college-uren vergroot. Daarnaast is een systeem van continue toetsing ingevoerd. In de kritische reflectie is te lezen dat deze maatregelen wel effect hebben, maar er is nog een lange weg te gaan.

Het is de commissie opgevallen dat de aantallen contacturen door de bovengenoemde vergroting van het aantal college-uren bij de Radboud Universiteit hoog zijn; bij Taalwetenschap is dat bijvoorbeeld 18 uur per week in het eerste jaar. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de uitbreiding van college-uren niet altijd als zinvol wordt ervaren. De commissie is positief over het ruime aantal contacturen, maar adviseert de opleiding wel om goed na te denken over werkvormen die de uitbreiding ook in didactisch opzicht een meerwaarde geven.

Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de studielast verschillend ervaren wordt. De ene student ervaart de werkdruk als hoog, de andere vindt de opleiding niet voldoende uitdagend. Studenten die afkomstig zijn van het hbo zijn van mening dat ze harder moeten werken en vinden de theorie soms moeilijk. Wat betreft de vakken vinden veel studenten het vak Taalkundige Databestanden moeilijk, waarbij ze leren programmeren. De opleiding heeft in het afgelopen jaar in dit vak ouderejaarsstudenten ingeschakeld, die de eerstejaarsstudenten begeleiden. De studenten ervaren dit als een verbetering. De commissie is van mening dat de studie geen onoverkomelijke struikelblokken bevat.

Onderwijsgevend personeel en staf-studentratio

De bacheloropleiding Taalwetenschap heeft 24 medewerkers in dienst, waarvan 17 voor onbepaalde tijd en 7 voor bepaalde tijd. 23 van de medewerkers zijn gepromoveerd, 7 bekleden de positie van hoogleraar. Daarnaast is er een wisselend aantal promovendi aan de opleiding verbonden; uit de kritische reflectie blijkt dat de opleiding veel talentvolle onderzoekers aantrekt. Dankzij succesvol onderzoek en de daaruit voortvloeiende externe financiering is er in sommige expertisegebieden zelfs een overschot aan vaste staf. De docent-studentratio is 1:26. De commissie constateert dat de opleiding ruim bestaft is. De studenten geven aan tevreden te zijn over de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de docenten.

Van de vaste medewerkers hebben er 15 een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). De opleiding streeft ernaar dat voor het einde van het studiejaar 2012-2013 alle docenten over een BKO beschikken. Volgens de kritische reflectie verwacht de opleiding dat dit streven gerealiseerd zal worden. De commissie heeft geen reden hieraan te twijfelen.

Studiebegeleiding

De studiebegeleiding is voor alle opleidingen van de Faculteit der Letteren in hoofdlijnen op dezelfde wijze ingericht. Deze begeleiding is in handen van de studieadviseur en (in het eerste jaar) de mentoren. De studieadviseur is een professioneel geschoolde medewerker die geen onderwijstaken heeft, het mentoraat wordt ingevuld door docenten. De studieadviseur houdt de studievoortgang bij en maakt een afspraak met studenten die achter dreigen te lopen. Daarnaast wordt de studieadviseur vooral geraadpleegd over de keuze van minoren. De mentoren helpen de studenten hun weg te vinden in het eerste jaar van hun studie en kunnen vroegtijdig problemen ten aanzien van studievoortgang of studiekeuze signaleren.

In aanvulling hierop is bij de opleiding Taalwetenschap een docente Nederlands van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen benoemd als *Teacher in Residence* voor twee dagdelen per week. Zij fungeert als mentor voor de eerstejaars, voert individuele gesprekken met alle (eerstejaars-) studenten en organiseert klassikale bijeenkomsten over academische vaardigheden. Daarnaast wil de opleiding met ingang van het studiejaar 2013-2014 het mentoraat ook opzetten voor tweede- en derdejaarsstudenten. De commissie is positief over dit voornemen.

De commissie heeft gesproken met verschillende studieadviseurs en heeft een goede indruk gekregen van hun werkzaamheden. De commissie constateert op grond van deze gesprekken dat de studieadviseurs de studenten regelmatig spreken en mogelijke studievertraging goed in de gaten houden. Daarnaast blijkt dat de studieadviseurs nauwe contacten onderhouden met zowel de opleidingscommissies als de examencommissies. De commissie is van mening dat de studiebegeleiding en het mentoraat bij de opleiding Taalwetenschap afdoende zijn geregeld.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. Zij geven aan dat de universiteitsbibliotheek goed gesorteerd en toegankelijk is. Wel geven ze aan dat het soms erg druk is in de bibliotheek, vooral in de examentijd: dan komen er veel scholieren studeren (de bibliotheek is voor iedereen toegankelijk). Ook geven ze aan dat de beschikbare computers aan het einde van het collegejaar doorgaans bezet zijn. Er zijn geen andere opleidings-specifieke voorzieningen voor de opleiding Taalwetenschap. De commissie adviseert de opleiding erop te letten dat de computervoorzieningen aansluiten bij de behoefte van de studenten.

Het onderwijs wordt ondersteund met behulp van Blackboard. Hierop staan per cursus het rooster, een studiehandleiding, cursusdoelen, powerpoints et cetera. De commissie heeft toegang gekregen tot Blackboard en heeft geconstateerd dat het materiaal van wisselende kwaliteit is. Bij sommige cursussen is de informatie volledig en helder, maar bij andere is vrijwel niets aanwezig. De commissie heeft dit punt ter sprake gebracht in het gesprek met de inhoudelijk verantwoordelijken. De verantwoordelijken hebben aangegeven dat docenten het aan hun studenten verplicht zijn ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het materiaal op orde is, en dat dit punt ook voortvloeit uit de BKO-regeling. De commissie adviseert de opleiding erop toe te zien dat Blackboard naar behoren wordt gebruikt.

Voor elke bacheloropleiding bij de Faculteit der Letteren is een opleidingscommissie (oc) ingesteld. De opleidingscommissie bij de opleiding Taalwetenschap komt in principe vijf keer

per jaar bij elkaar. De belangrijkste taken zijn de bespreking van de evaluaties en het signaleren van knelpunten. Bij Taalwetenschap worden alle cursussen ieder jaar geëvalueerd. Alle evaluaties zijn schriftelijk en anoniem. Bij problemen neemt de voorzitter van de oc contact op met de opleidingscoördinator of de docent in kwestie.

Naast deze formele evaluatiecyclus zijn er bij de opleiding Taalwetenschap zogenoemde ‘spui-uurtjes’ ingesteld voor studenten uit het eerste en tweede jaar. In deze spui-uurtjes kunnen studenten samen met één of twee ouderejaars oc-leden twee keer per jaar hun klachten en wensen over het onderwijsprogramma bespreken. De studenten zijn positief over deze spui-uurtjes en zien voldoende verbeteringen die uit de evaluaties voortvloeien. Het inzetten van ouderejaars studenten in het vak Taalkundige Databestanden is daar een voorbeeld van.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de oc heeft de commissie geconstateerd dat oc-leden voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. Het systeem van opleidingsspecifieke kwaliteitszorg functioneert naar behoren.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding Taalwetenschap beschikt over een duidelijk en breed curriculum. De breedte van het curriculum heeft tot gevolg dat de studenten al direct in het eerste jaar een groot aantal uiteenlopende onderwerpen aangeboden krijgen. Het *core curriculum* plaatst het majorprogramma in een breder perspectief en biedt (vanaf het studiejaar 2013-2014) de studenten de mogelijkheid zich te oriënteren op hun loopbaan. De majoren stellen de studenten in staat zich verder te verdiepen in onderdelen van de Taalwetenschap, maar studenten kunnen ook kiezen voor een bredere invulling. Samenhang wordt tot stand gebracht met behulp van de zes leerlijnen en in het onderdeel LingLab. De commissie is van mening dat het curriculum een goed niveau heeft. Door de ruime aandacht voor toepassingen en concreet onderzoek is de beroepsvoorbereiding op een natuurlijke manier in het programma verweven. Wel is de commissie van mening dat de opleiding meer aandacht zou moeten geven aan de internationalisering.

De commissie is van mening dat de eindtermen van de opleiding voldoende in het programma tot uiting komen. Verder stelt de commissie vast dat het programma een academische oriëntatie heeft. Deze oriëntatie komt terug in alle onderdelen: het *core curriculum*, het majoronderwijs en de minoren. Vaardigheden op het gebied van onderzoek zijn in het curriculum verweven; in veel vakken is er aandacht voor de theorie en methodiek van empirisch onderzoek. Ook heeft de commissie geconstateerd dat de docenten regelmatig resultaten van onderzoek in hun (werk)colleges inbrengen.

Op basis van de gesprekken met studenten, docenten en studieadviseur concludeert de commissie dat de opleiding studeerbaar is. De studenten ervaren geen onoverkomelijke struikelblokken. Wel plaatst de commissie een kanttekening bij de verhoging van het aantal contacturen. Hoewel de commissie deze verhoging op zich een goede ontwikkeling vindt, is zij van mening dat de didactische invulling van de extra uren voor verbetering vatbaar is. De studiebegeleiding is afdoende ingericht. De inzet van een middelbareschooldocent als mentor en de uitbreiding van het mentoraat naar het tweede en derde studiejaar zijn in de visie van de commissie goede toevoegingen.

De opleiding is ruim bestaft en beschikt over goed gekwalificeerd personeel. De vaste staf, aangevuld met een groot aantal promovendi, brengt het eigen onderzoek in het onderwijs in. Bijna alle vaste stafleden zijn gepromoveerd, het merendeel beschikt over een BKO. De verwachting is dat ook de andere docenten nog dit jaar hun BKO zullen behalen.

Tot slot is de commissie van oordeel dat de opleiding Taalwetenschap beschikt over voldoende voorzieningen. Wel is de invulling van Blackboard een aandachtspunt. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is voldoende ingevuld. Naast de oc spelen hierbij ook de spui-uurtjes een rol, die zorgen voor een informele gedachtenwisseling over de opleiding.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'goed'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding is gebaseerd op het facultair Plan van Aanpak Toetsing en Beoordeling; de laatste versie dateert van maart 2013, maar de voorbereidingen zijn van start gegaan in 2009. Dit plan van aanpak bevat een kader en richtlijnen, die de opleidingen zelf kunnen invullen en uitwerken. Belangrijke facultaire richtlijnen zijn de eis van een tweede beoordelaar bij alle bachelorscripties en de eis een extern lid in de examencommissies op te nemen (zie verder hieronder). Ook is er facultair een beoordelingsformulier voor bachelor- en masterscripties opgesteld.

De basis van het toetsbeleid van de opleiding wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenreglement (OER) Taalwetenschap. Hierin is het recht op deelname aan examens vastgelegd. Ook de toetsvorm, de beoordeling, de bekendmaking en geldigheidsduur van de uitslag, het recht op inzage en nabespreking, en de rol van de examencommissie zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere vakken van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de facultaire uitgangspunten over toetsing en heeft kunnen vaststellen dat ook docenten en studenten van de opleiding Taalwetenschap hier positief tegenover staan. De commissie heeft vastgesteld dat de studenten goed geïnformeerd zijn over de wijze van toetsing en beoordeling. Verder heeft de commissie een aantal gemaakte toetsen van de opleiding Taalwetenschap ingezien. De commissie is van mening dat zowel het niveau van de toetsen als de beoordeling en feedback in orde zijn.

De commissie heeft een gesprek gehad met een aantal leden van de examencommissie (ec) van de opleiding Taalwetenschap. Tijdens dit gesprek is gebleken dat de ec in mei 2012 is begonnen met de implementatie van wettelijke verplichtingen op het gebied van het toetsbeleid. Voor die tijd werkte de opleiding al met twee beoordelaars bij bachelorscripties. Ook werkte men vaak al met het vierogenprincipe bij werkstukken en tentamens en met antwoordmodellen, maar nu is dat formeel vastgelegd.

Een goede ontwikkeling in de ogen van de commissie is verder het externe lid, dat bij alle ec's verplicht is. Dit externe lid is iemand van buiten de opleiding, soms zelfs van buiten de universiteit. Een ander punt waarover de commissie te spreken is, is het feit dat de ec elk jaar steekproefsgewijs een aantal bachelorscripties bekijkt. Bij Taalwetenschap kijkt men vooral naar opmerkelijke gevallen, scripties waarbij de student bijvoorbeeld hoger scoort dan werd verwacht op grond van zijn of haar prestaties in het verleden.

Uit het gesprek is verder gebleken dat de opleiding een breed scala aan activiteiten ontwikkelt om fraude (waaronder plagiaat) te voorkomen. Allereerst informeert de opleiding de studenten via de website, bij de kennismakingsbijeenkomsten en in de colleges over de eisen die op dit gebied gelden. Ten tweede past de opleiding zowel de literatuur als de opdrachten

met enige regelmaat aan. Ten derde moeten studenten een fraudeverklaring ondertekenen. Soms gebruikt men het plagiaatherkenningsprogramma Ephorus bij de controle van bachelorwerkstukken, maar dit is geen vast onderdeel van de procedure. De commissie adviseert dit programma bij alle bachelorwerkstukken in te zetten.

Ondanks deze maatregelen treedt plagiaat af en toe op. Vooral buitenlandse studenten maken zich hieraan schuldig. De docenten geven aan dat in sommige landen anders tegen fraude wordt aangekeken, en spannen zich in om de studenten in kwestie duidelijk te informeren.

Als fraude wordt geconstateerd, informeert de docent de examencommissie. De examencommissie hoort de student dan binnen tien werkdagen. Als de ec vaststelt dat er inderdaad sprake is van fraude, moet de student het tentamen of werkstuk in kwestie opnieuw maken. In ernstige gevallen kan een student voor maximaal een jaar worden uitgesloten van de studie. Deze gang van zaken is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling.

Een algemeen punt van aandacht voor alle opleidingen die de commissie in Nijmegen heeft geïnspecteerd is wel dat elke opleiding zelf het eigen toetsbeleid ontwikkelt. Tijdens het visitatiebezoek gaven docenten van verschillende opleidingen aan in te zien dat ze baat kunnen hebben bij een onderlinge uitwisseling van ideeën. De commissie adviseert de opleiding en in het bijzonder de ec de samenwerking op dit punt te zoeken. Het externe lid is daarin volgens de commissie een prima eerste stap.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft zes bachelorscripties gelezen en heeft geconstateerd dat deze van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen overeen met de becijfering door de staf. Alle scripties, ook die met een lager cijfer, voldoen aan de vereiste criteria. De commissie trof in de meeste scripties een duidelijke probleemstelling aan, een goede verwerking van de literatuur en een duidelijke verantwoording en uitvoering van het onderzoek. Verder waren de meeste scripties goed gestructureerd en helder geformuleerd. De commissie is van mening dat de opleiding er in slaagt studenten op te leiden tot het vereiste bachelorniveau.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. Uit de gesprekken met studenten en docenten is gebleken dat vrijwel alle bachelorstudenten Taalwetenschap doorstromen naar een vervolgopleiding. Een groot deel volgt die vervolgopleiding ook in Nijmegen. Een deel van de studenten stroomt door naar de twee Nijmeegse onderzoeksmasters, Cognitive Neuroscience en Language and Communication. Uit een onderzoek onder alumni (uit 2011) is gebleken dat 96% een betaalde baan had. Een kwart van de alumni werkt als docent, 15% als onderzoeker en 15% als logopedist of klinisch linguïst. Verder is 10% werkzaam als zelfstandig ondernemer en heeft 10% een beleidsfunctie.

Overwegingen

De commissie heeft onderzocht of de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel, en stelt vast dat zij aan de kwaliteitsnormen voldoen. De toetsen die de commissie heeft bekeken, passen bij de beoogde leerdoelen en zijn adequaat geconstrueerd.

De commissie was onder de indruk van het toetsbeleid bij de Radboud Universiteit. Hoewel de nieuwe wettelijke richtlijnen pas in mei 2012 zijn geïmplementeerd, hebben de opleidingen sindsdien grote stappen gemaakt. Voorbeelden daarvan zijn de invoering van het

vierogenprincipe, het vaste beoordelingsformulier voor eerste én tweede lezer en de bemoeienis van de ec bij het lezen van scripties. Daarnaast trof de commissie ontwikkelingen aan die zij nog niet eerder was tegengekomen, zoals de verplichte aanwezigheid van een extern lid in de ec. Ook het beleid ter voorkoming van fraude en plagiaat is volgens de commissie goed opgezet.

Tot slot is de commissie van mening dat de studenten van de bacheloropleiding het beoogde eindniveau realiseren. Dat constateert de commissie na lezing van een steekproef van zes bachelorscripties. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast dat de afgestudeerden hun weg vinden naar vervolgopleidingen op masterniveau en dat ze uiteindelijk terecht komen in passende banen in het beroepenveld.

Conclusie

Bacheloropleiding Taalwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Taalwetenschap voldoende presteert op de Standaarden 1 en 3 en goed op Standaard 2 (Onderwijsleeromgeving). De eindtermen van de opleiding zijn duidelijk geformuleerd en leggen de basis voor een brede opleiding, met een accent op taal- en spraaktechnologie. Het curriculum geeft hier een goede invulling aan, waarin met name de verwevenheid van theorie, praktijk en taaldata opvalt. De commissie herkent en waardeert de academische oriëntatie van dit curriculum. Het toetsbeleid is goed ontwikkeld en zorgt ervoor dat de studenten een eindniveau behalen dat past bij een bacheloropleiding. De opleiding bereidt de studenten voldoende voor op een aansluitende masteropleiding.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Taalwetenschap* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

---

Prof. dr. Th. (Theo) D'haen (voorzitter van de commissie) is sinds 2002 hoogleraar in Engelse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Katholieke Universiteit Leuven. Hij behaalde in 1981 zijn doctorstitel aan de Universiteit van Massachusetts. Daarna doceerde hij onder andere aan de Universiteit Leiden en de Universiteit Utrecht. D'haen bekleedde aan de Universiteit Leiden en de Katholieke Universiteit Leuven diverse bestuurlijke functies, waaronder die van departementshoofd. Verder was hij gastprofessor aan de Sorbonne (2004), Wenen (2011) en Harvard (2007), waar hij eveneens senior research fellow was (2011). D'haen heeft diverse recente wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en was voorzitter van FILLM (2008-2011). Hij was als commissielid betrokken bij the International Comparative Literature Association, the International American Studies Association en de Academia Europaea.

Prof. dr. A.H. (Achim Hermann) Hölter is hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden). Hij promoveerde in 1988 aan de Universiteit van Wuppertal en doceerde onder andere aan de universiteiten van Bochum, Düsseldorf en Bonn. Van 1997 tot 2009 was hij hoogleraar in Münster. Hölter was lid van diverse letterkundige en culturele organisaties. Hij was van 1999-2005 vicevoorzitter en van 2005-2011 voorzitter van de German Association for General and Comparative Literature. Voorts heeft hij diverse publicaties op het gebied van Duitse en internationale literatuurgeschiedenis en esthetische vraagstukken op zijn naam staan.

Dr. E.H. (Elisabeth) van der Linden studeerde Frans, Italiaans en Roemeens aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkte daarna enkele jaren als docent Nederlands aan de universiteit van Boekarest. Van 1979 tot 2009 werkte zij aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als ud en later als uhd, bij de opleidingen Frans en Roemeens. In 1985 promoveerde zij op een studie naar grammatikakennis van het Frans door T2-leerders van die taal. Sindsdien publiceerde zij artikelen en boeken over eerste- en tweedetaalverwerving van het Frans, Italiaans, Roemeens en Nederlands.

Prof. dr. H. (Hub) Hermans studeerde in 1975 af in Spaanse literatuur en Linguïstiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het behalen van zijn PhD, werd hij hoogleraar moderne Romaanse letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was decaan van de faculteit der Letteren en bekleedt nu de functie van voorzitter op de afdeling Romaanse Talen en Culturen. Daarnaast is hij secretaris voor het Centro de Estudios Mexicanos. Zijn interesse ligt bij de Romaanse cultuur en Spaanse en Latijn Amerikaanse films, literatuur, geschiedenis en ideologie. Hij heeft meerdere boeken en artikelen gepubliceerd over Spaanse, Mexicaanse en Nederlandse cultuurfenomenen.

Prof. dr. G. E. (Geert) Booij is emeritus hoogleraar taalwetenschap aan de Universiteit van Leiden (2005-2012). Hij promoveerde na een studie Nederlands en Algemene Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen (1965-1971) in 1977 aan de Universiteit van Amsterdam waar hij Nederlandse taalkunde doceerde van 1971-1981, en werd in 1981 benoemd tot hoogleraar Algemene Taalwetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorts is hij gasthoogleraar geweest aan de universiteiten van Massachusetts (Amherst), Madison (Wisconsin), Christchurch (Nieuw Zeeland), aan Harvard University en aan de Freie Universität Berlijn. Hij was hij decaan van de Faculteit der Letteren van de VU (1988-91, 1998-2002) en de Universiteit Leiden (2005-2007). Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies, waaronder in de Stichting Taalwetenschap en in het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO. Booij heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan op het gebied

van fonologie, morfologie en de structuur van lexicale kennis. Daarnaast was hij redacteur van het tijdschrift *Spektator*, is hij oprichter en redacteur van het tijdschrift *Morphology* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen.

A.H. (Lily) Kruiger BA is masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds het begin van haar studie in 2008 is ze actief geweest bij de studievereniging voor Scandinavistiek en heeft daar verschillende bestuursfuncties vervuld. Daarnaast was Kruiger student-assistent, studentlid van de opleidingscommissie en het afdelingsbestuur, studentvoorlichter en zat ze in de organisatie van twee congressen. Ook liep ze stage bij Uitgeverij De Geus. Op dit moment is ze lid van het afdelingsbestuur Scandinavische Talen en Culturen en lid van de opleidingscommissie Europese Talen en Culturen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Referentiekader cluster Taal- en Letterkunde

10 september 2012

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan opleidingen: de wetenschappelijk geïntereerde bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden in 2012 en 2013.

Het visitatiecluster omvat de bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen (Xse taal en cultuur); de bacheloropleidingen die rijksstalen betreffen: Friese taal en cultuur en Nederlandse taal en cultuur en de daaraan verwante opleiding Neerlandistiek (bachelor); en de taal – en literatuurtheoretische bacheloropleidingen. Ten slotte omvat het visitatiecluster de academische en duale masteropleidingen.

De masteropleidingen zijn recent (afhankelijk van de instelling in 2011 of 2012) omgezet van taalspecifieke naar taaloverstijgende opleidingen in het kader van de zogenaamde “brede label operatie”. De Europese (vreemde) talen zijn opgegaan in drie overkoepelende masteropleidingen: Letterkunde, Taalwetenschappen en Neerlandistiek. De instellingen programmeren binnen de opleidingen programma’s of specialisaties. Zie voor meer informatie de bijlage.

Onder deze visitatie vallen concreet de volgende opleidingen:

1. De bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen: Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Fin-oeegriscche talen en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Portugese taal en cultuur, Roemeense taal en cultuur, Scandinavische talen en culturen, Spaanse taal en cultuur.
2. De bacheloropleidingen in de rijkstalen: Friese taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Neerlandistiek/Dutch studies.
3. De bacheloropleidingen Literatuurwetenschap en Taalwetenschap.
4. De academische masteropleidingen Neerlandistiek, Taalwetenschappen en Letterkunde (60 EC)
5. De duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek (90 EC) van de UvA.

De research masters en de educatieve masters worden niet in dit cluster gevisiteerd. Het referentiekader is derhalve niet opgesteld met het oog op deze opleidingen.

Het spectrum van opleidingen is breed. Er is daarom gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van de onderwijsprogramma’s in het domein Taal- en Letterkunde.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, te weten van de QAA¹ en van de VLIR². De tekst is verder gebaseerd op de Dublin-descriptoren. Ten slotte is gebruik gemaakt van de visitatierapporten Germaanse talen, Romaanse talen en Taalwetenschappen uit de vorige visitatieronde (2004-2006)³.

2. Doelstellingen en eindkwalificaties bachelor- en masteropleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld wordt breed. Het omvat:

1. bacheloropleidingen Europese vreemde talen;
2. bacheloropleidingen Rijkstalen;
3. bacheloropleidingen taalwetenschap en literatuurwetenschap;
4. masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde (veelal taaloverstijgend) en Neerlandistiek;
5. duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek.

Verskillende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. taalvaardigheid
2. taalbeheersing (in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties)
3. taalkunde
4. letterkunde
5. cultuurkunde
6. geschiedenis
7. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
8. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. In een vreemde-talenopleiding (categorie 1) nemen taalvaardigheid, taalkunde en de letterkunde een belangrijke plaats in. Voor de rijkstalen (categorie 2) geldt dat er meer ruimte zal zijn voor bestudering van taal, taalgebruik, literatuur en geschiedenis in het algemeen, dit omdat er bij deze categorie geen aandacht besteed zal hoeven worden aan taalverwerving.

De opleidingen in categorie 3 zullen vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Dit alles heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de drie categorieën van opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving

---

¹ Subject benchmark statement Languages and related studies, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007

² De Onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde, VLIR, april 2010

³ Visitatierapporten QANU Germaanse talen (2006), Romaanse talen (2005) en Taalwetenschappen (2006).

in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van deze opleidingen. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van academische bachelors en masters, zoals omschreven in de Dublin-descriptoren.

Van de opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld wordt additioneel een zeer goede taalvaardigheid verwacht. Deze verwachting geldt allereerst voor de de doeltaal van de opleiding en daarnaast ook voor het Nederlands (indien het een Nederlandstalige opleiding betreft).

Voor de bacheloropleiding geldt tevens dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij gekwalificeerd is voor een academische, educatieve of research masteropleiding. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereid op een promotie.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding met inbegrip van kennis van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden.

Hierin kunnen de domeinen taalkunde en letterkunde van de betreffende taal en de cultuurkunde van de sprekers van die taal, danwel van het land waarin de betreffende taal gesproken wordt, onderscheiden worden. Het domein taalbeheersing in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties (pragmatiek, argumentatietheorie, retorica etc.) kan als een vierde domein aan bod komen binnen de opleiding. Het gewicht dat binnen de opleiding aan deze verschillende domeinen gegeven wordt, kan afhankelijk van de keuzes van de opleiding verschillen;

- b. de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bij te brengen;
- c. De student academisch te vormen;

In het domein van de Geesteswetenschappen is een goede beheersing van het Nederlands hierbij van eminent belang;

- d. de nadruk te leggen op de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen taal;
- f. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, of facetten daarbinnen). Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijkt.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalvaardigheid, taalbeheersing en taalkunde omvatten ten minste:

- Taalvaardigheid in de vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2⁴, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleiding; alsmede een goede interactie met de Nederlandse taalvaardigheid.
- Kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, fonetiek, morfologie, semantiek, etc.) en het lexicon van de betreffende taal (zie volgende commentaar).
- Kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gekoppeld aan taalkundige theorieën.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken én de toepassing daarvan.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

De letterkundige en literatuurwetenschappelijke eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Kennis van de belangrijke literaire stromingen en de bijbehorende werken.
- Kennis van de literaire tradities van de taal en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context.

De eindkwalificaties die betrekking hebben het domein van de cultuurkunde en geschiedenis van het land omvatten ten minste:

- Basale kennis van en inzicht in het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij waarin de taal wordt gebruikt, kennis van diens geschiedenis; inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij op Europees of mondiaal niveau.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Basale kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, gekoppeld aan vakinhoud.

---

⁴ Zie hoofdstuk 4 en 5 uit het Common European Framework for Languages, internet: http://www.culture2.coe.int/portfolio/documents_intro/common_framework.html.

- Kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline.

Vaardigheden/ wetenschappelijke vorming

- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen, eventueel in een andere taal.
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en ICT (i.v.m. life long learning), bronnen kunnen raadplegen.
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren).
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.

Academische vaardigheden en attitude

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid.
- Goede taalvaardigheid in het Nederlands, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) een goede beheersing van het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld.

De commissie is zich bewust van het feit dat het afnemend veld divers is. Zij verwacht echter dat de opleiding zich bewust is van het afnemend veld en op dit vlak een verantwoordelijkheid voelt. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een elementaire wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, zullen over de volgende kennis en vaardigheden dienen te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties omvatten ten minste grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal: letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing, of op het snijvlak van een of meerdere specialismen.

Afhankelijke van het specialisme omvatten de eindkwalificaties:

- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Gedegen, specialistische kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

Vaardigheden

De eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Goede taalvaardigheid in het Nederlands en in de bestudeerde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren is daarvoor noodzakelijk.
- Kennis en vaardigheden die de afgestudeerde in staat stelt deel te nemen aan een discussie met vakgenoten.
- Actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende taal binnen het (de) gekozen vakgebied(en), zodat de student onder begeleiding zelfstandig onderzoek kan uitvoeren.
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau kunnen analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) Goede taalvaardigheid in het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig beroepen of functies te kunnen vervullen op academisch niveau - zogenaamde academische beroepen - waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, vermogen tot omgaan met onzekerheid en interpretatieverschillen en verantwoordelijkheid samengaan⁵.

Academische vaardigheden en attitude

Masterafgestudeerden zijn in staat:

- Zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- Tot reflectie op ethische, historische, methodologische en sociaal-psychologische aspecten van de wetenschap⁶ die zich richt op het object van de studie.

---

⁵ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁶ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

3. Inhoud en programma bachelor- en masteropleidingen

A. Inhoud en programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding (vreemde taal, rijkstaal, taal/literatuurtheoretisch) één of meerdere domeinen (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, cultuurkunde en taalvaardigheid) aan bod te komen. Bij cultuurkunde gaat het om kennis van de cultuur in verschillende aspecten. Tussen de deeldomeinen die aan bod komen, komt voldoende synergie tot stand. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. Hij verwerft tevens de nodige basisvaardigheden die hem zullen toelaten zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan. Binnen het geheel van de opleiding is er voldoende aandacht voor academische vorming.

In de bacheloropleiding van de vreemde talen zal het taalvaardigheidsonderwijs een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Het aantal studiepunten dat daarvoor gereserveerd is, is afhankelijk van de bestudeerde taal, en van de vraag of de taal wel of niet op de middelbare school wordt gedoceerd.

In de vreemde-talenopleidingen is het wenselijk dat studenten als onderdeel van hun studie enige tijd kennismaken met de (academische) cultuur en omgeving door een verblijf in een gebied waar de bestudeerde taal gesproken wordt.

Het verdient aanbeveling dat de studenten tijdens de bacheloropleiding reeds worden geïntroduceerd in het analyseren van teksten, in het redigeren van wetenschappelijke teksten en in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In de bacheloropleiding biedt het programma in de vrije ruimte mogelijkheden voor een oriëntatie op het leraarschap.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht, bijvoorbeeld een bacheloreindwerkstuk, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

B. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van geesteswetenschappelijke methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. De deeldomeinen dienen op elkaar afgestemd te zijn, zodat de opleiding een samenhangend en coherent geheel is. In de multidisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende en zelfstandig uitgevoerde opdracht, meestal een masterscriptie, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Na afloop van de bachelorfase van de opleiding beschikt de afgestudeerde over:

1. Uitgebreide kennis van de actuele relevante thema's van de Duitse taalwetenschap, de Duitse literatuur, cultuur, geschiedenis en maatschappij, in het bijzonder in een contrastief Nederlands-Duitse en Europese context.
2. De vaardigheid om in grote mate van zelfstandigheid vraagstukken uit het vakgebied van Duitse taal, cultuur en literatuur te analyseren. Analyse en onderbouwing getuigen van een onderzoekende houding en van een methodische en kritische verwerking van de kennisbasis van het vakgebied.
3. De vaardigheid om onder begeleiding een relevant, specifiek vraagstuk uit het vakgebied van de Duitse taalwetenschap en literatuurwetenschap te onderzoeken met behulp van passende onderzoeksmethoden. De afgestudeerde kan een probleem afbakenen, deelvragen formuleren, deze theoretisch en empirisch onderzoeken met behulp van relevante bronnen, en hij/zij kan in correct Duits verslag doen van de onderzoeksresultaten in een helder gestructureerde, academische stijl.
4. Taalvaardigheid van het Duits op near native niveau. Hij/zij kan zich mondeling en schriftelijk in verschillende registers goed in het Duits uitdrukken (CEFR niveau C2) en beschikt over een passend taalgevoel en gefundeerde taalkundige kennis over de Duitse taal. Hij/zij heeft kennis van de beschrijvende grammatica en de fonetiek van het Duits, en kan theorieën van grammatica-analyse toepassen op het Duits. De student beschikt over de competenties om de eigen taalkennis in te schatten en het eigen leerproces te verbeteren.
5. Inzicht en vaardigheden om de eigen werkzaamheden te organiseren, zowel individueel als in teamverband. Hij/zij kan de werkzaamheden verbeteren, mede op basis van feedback van anderen. De afgestudeerde kan lacunes in de eigen deskundigheid signaleren. Hij/zij maakt weloverwogen keuzes voor de vervolgstudie en loopbaan.
6. Het vermogen exemplarisch te benoemen hoe de ontwikkeling van het vakgebied samenhangt met ontwikkelingen binnen verwante (geesteswetenschappelijke) disciplines. De student beschikt over voldoende interculturele competenties en kan in het bijzonder discussies in Nederlands-Duitse context met betrekking tot alle deelgebieden van het vakgebied juist inschatten.

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

1. Je taalvaardigheid is van *near-native* niveau. Je kunt je mondeling en schriftelijk adequaat uitdrukken in verschillende registers, bent op de hoogte van gangbare stijlconventies en kunt die toepassen in geschreven werk, zowel in het Nederlands als in het Engels (CEFR niveau C2). Je hebt kennis van de beschrijvende grammatica en de fonetiek van het Engels, je kunt theorieën van grammatica-analyse op het Engels toepassen. Je beschikt over de competenties om jouw eigen taalkennis in te schatten en het eigen leerproces te verbeteren.
2. Je kunt in grote mate van zelfstandigheid relevante vraagstukken uit de Engelse taal, literatuur en cultuur / Amerikanistiek analyseren. Analyse en onderbouwing getuigen van een onderzoekende houding en van een methodische en kritische verwerking van de basiskennis van het vakgebied. Daarnaast kun je onder begeleiding een relevant, specifiek vraagstuk uit de Anglistiek / Amerikanistiek onderzoeken met behulp van bij het vakgebied passende onderzoeksmethoden. Je kunt een probleem afbakenen, deelvragen

formuleren en deze theoretisch, methodisch en / of empirisch onderzoeken met behulp van relevante bronnen. Je kunt mondeling en schriftelijk verslag doen van de onderzoeksresultaten in voortreffelijk Engels en in een helder gestructureerde, academische stijl.

3. Je kunt jouw eigen werkzaamheden organiseren, zowel individueel als in teamverband, en mede op basis van feedback van anderen beoordelen. Je kunt lacunes in je eigen deskundigheid signaleren.
4. Je kunt exemplarisch benoemen hoe de ontwikkeling van het vakgebied samenhangt met ontwikkelingen binnen verwante (geesteswetenschappelijke) disciplines. Daarnaast ben je in staat te reflecteren op je eigen ontwikkeling tot Anglist of Amerikanist. Je maakt weloverwogen keuzes voor je studie en loopbaan (minoren; buitenland verblijf; vervolgmast; werkveld).

Richtingspecifieke eindkwalificaties Engelse taal en cultuur

5. Je bezit wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de belangrijkste aspecten van de Engelse taal. Je kunt de ontwikkeling van het Engels—van het Oudengels tot Modern Engels— in een historisch-taalkundig kader plaatsen en beschrijven, en de voornaamste varianten van het Engels wereldwijd benoemen. Je kunt de status van het Engels als internationale ‘wereldtaal’ verklaren en bent bekend met vraagstukken van verwerving van Engels als eerste en als tweede taal.
6. Je bezit wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de voornaamste Engelstalige literaire werken uit verschillende perioden, genres en regio’s. Je bent bekend met de Middeleeuwse Engelse literatuur; je hebt overzicht over de Engelse literatuur en cultuur van Shakespeare tot de Romantiek, en je beschikt over gedetailleerde kennis van de Noord-Amerikaanse literatuur, Engelse literatuur en cultuur van de negentiende tot eenentwintigste eeuw. Je kunt literaire stromingen herkennen en typeren, Engelse literatuur op tekstueel niveau analyseren en plaatsen binnen een cultureel-historische context.

Richtingspecifieke eindkwalificaties Amerikanistiek

5. Je bezit een brede en wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de complexiteit en diversiteit van Noord-Amerika vanuit een verscheidenheid aan academische disciplines, te weten sociale en politieke geschiedenis, literatuurgeschiedenis, (populaire) cultuur, kunst en buitenlandse politiek. Je bent in staat historische, sociale, politieke, literaire en culturele ontwikkelingen en gebeurtenissen te benoemen en te duiden binnen hun disciplinaire context. Tevens ben je in staat inzichten uit verschillende disciplines op interdisciplinaire wijze samen te brengen.
6. Je bent bekend met de ontwikkeling van (North) American Studies als een academische discipline zowel binnen de Verenigde Staten als daarbuiten, en kunt de sleutelbegrippen behorende bij het veld benoemen en toepassen. Je bent bekend met de methodes van multi- en interdisciplinair onderzoek en kunt deze zelf toepassen.

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

1. De student bezit wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de voornaamste deelgebieden van de Franse of Spaanse taalkunde (fonologie, morfologie, syntaxis, semantiek, pragmatiek en sociolinguïstiek) en in de ontstaansgeschiedenis van beide talen vanuit het Latijn. De student is in staat de opgedane kennis en inzichten zelfstandig toe te passen.
2. De student bezit wetenschappelijk gefundeerde kennis van en inzicht in de voornaamste Franse of Spaanstalige literaire werken uit verschillende perioden, genres en regio’s en in

hun literaire, culturele en historische context(en). De student kan literaire stromingen typeren (met name die van de moderne tijd). De student kan, ten slotte, teksten analyseren met behulp van de daarvoor gangbare methoden.

3. De student heeft een breed overzicht van de hoofdlijnen van de Spaanstalige of Franse cultuur, met name die van de moderne tijd. De student kan belangrijke cultuuruitingen binnen de Franse of Spaanstalige wereld herkennen, analyseren en evalueren met behulp van de daarvoor gangbare methoden.
4. De student kan zich mondeling en schriftelijk goed uitdrukken, zowel in het Nederlands als in het Spaans (CEFR niveau B2/C1⁷) of Frans (CEFR niveau C1) en weet zijn communicatie te variëren naar gelang de context. De student beschikt over de competenties om de eigen communicatievaardigheden in het Frans of Spaans te beoordelen en het eigen leerproces te verbeteren.
5. De student kan zelfstandig eenvoudige vraagstukken uit de Franse of Spaanse taal, literatuur en cultuur analyseren, op argumentatieve wijze problemen oplossen en hierover in het Frans of Spaans en in het Nederlands verslag doen. De mondelinge presentaties en schriftelijke verslagen getuigen van een methodische verwerking van gegevens en secundaire literatuur, en van een kritische oordeelvorming.
6. De student kan onder begeleiding een relevant vraagstuk van beperkte omvang uit de Franse of Spaanse taal, literatuur of cultuur onderzoeken met behulp van passende onderzoeksmethoden. De student kan een probleem afbakenen, deelvragen formuleren, deze theoretisch en/of empirisch onderzoeken met behulp van relevante bronnen, en de onderzoeksresultaten presenteren in een heldere verslaglegging in correct Frans of Spaans.
7. De student is in staat te reflecteren op zijn eigen talenten en ambities, en op zijn ontwikkeling tot romanist of hispanist. De student is in staat weloverwogen keuzes te maken met betrekking tot zijn bacheloropleiding (minoren; buitenlandverblijf) en vervolgtraject (masterspecialisatie, werkveld).

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

1. Studenten beschikken over basiskennis op het gebied van de taalkunde, letterkunde en taalbeheersing van het Nederlands, zij kunnen die kennis toepassen en zijn in staat kritisch te reflecteren op de resultaten van bestaand onderzoek op deze terreinen.
2. Studenten zijn in staat tot het opzetten, uitvoeren en rapporteren van een eenvoudig hermeneutisch, corpusanalytisch of experimenteel onderzoek op het gebied van de taalkunde, letterkunde of taalbeheersing van het Nederlands.
3. Daartoe behoren onderstaande vaardigheden:
  - a. Studenten zijn in staat een relevante onderzoeksvraag te formuleren op het gebied van de neerlandistische letterkunde, taalkunde of taalbeheersing, die in een actueel theoretisch kader te plaatsen en te voorzien van een status quaestionis (bijdrage aan of vernieuwing van een onderzoekstraditie).
  - b. Daartoe beschikken zij over kennis van theoretische paradigma's en kunnen ze een literatuuronderzoek uitvoeren met gebruikmaking van relevante zoeksystemen en zijn ze wegwijz in wetenschappelijke bibliotheken.
  - c. Ze beschikken over praktische vaardigheden voor het operationaliseren van een onderzoeksvraag.
4. Studenten zijn in staat tot een taalkundige, letterkundige en communicatieve analyse, interpretatie en beoordeling van literaire en niet-literaire teksten en taalverschijnselen.

---

⁷ Spreekvaardigheid B2 (zowel interactie als productie), schrijfvaardigheid B2, leesvaardigheid C1, luistervaardigheid C1.

5. De student kan *zelfstandig* een eenvoudig wetenschappelijk onderzoek uitvoeren. De student heeft zich een *onderzoekende, kritische houding* eigen gemaakt en beschikt over een *brede belangstelling* voor een of meer van de neerlandistische disciplines.
6. De student beschikt over een wetenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, wat inhoudt dat hij of zij *consciëntieus omgaat met bronnen en beschikbare literatuur*, eigen bevindingen in verband kan brengen met inzichten van anderen en die nadrukkelijk van elkaar gescheiden weet te houden. Hij of zij kan in *correct Nederlands* verslag doen van onderzoeksresultaten *in een helder gestructureerde, academische stijl*. De student is vaardig in het hanteren van *verschillende schriftelijke en mondelinge taalregisters*.
7. De student kan de eigen werkzaamheden *organiseren, zowel individueel als in teamverband*. Hij of zij kan de werkzaamheden, mede op basis van feedback van anderen, *evalueren en verbeteren*. De afgestudeerde kan *lacunes in de eigen deskundigheid signaleren* en hierin met behulp van gerichte zoekacties, aan de hand van daartoe geschikte zoeksystemen, voorzien. Hij of zij maakt weloverwogen keuzes voor de vervolgstudie.
8. De student kan exemplarisch benoemen hoe de ontwikkeling van het vakgebied samenhangt met ontwikkelingen binnen verwante (geesteswetenschappelijke) disciplines.

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Na afloop van de bacheloropleiding heeft de afgestudeerde:

1. kennis van de belangrijkste vakgebieden binnen de Taalwetenschap: theoretische taalwetenschap, descriptieve taalwetenschap, toegepaste taalwetenschap, sociolinguïstiek, psycholinguïstiek, neurolinguïstiek, taal- en spraakpathologie, taal- en spraaktechnologie;
2. grondige kennis van de verschillende taalwetenschappelijke beschrijvingsniveaus, te weten fonetiek, fonologie, morfologie, syntaxis, semantiek, pragmatiek;
3. vertrouwdheid met de wijze waarop verschillende typen van taaldata worden verzameld, geanalyseerd, gebruikt en op hun betrouwbaarheid en validiteit beoordeeld: reguliere en pathologische taalgebruiksdata, taalverwervingsdata, taalgedragsdata en introspectieve data, verkregen in spontane, semigestructureerde en/of gestructureerde contexten;
4. de vaardigheid om bewerkingen op taalgegevens uit te voeren. Tot deze bewerkingen behoren onder meer:
  - a. exploratie, extractie en elicitatie van gegevens (uit corpora of vrije teksten);
  - b. taalkundige analyse en annotatie (zoals zinsontleding, woordsoortbenoeming, transcriptie, spraaksignaalanalyse);
  - c. statistische analyse

Na afloop van de bacheloropleiding kan de afgestudeerde:

5. in grote mate van zelfstandigheid theoretische en maatschappelijke vraagstukken analyseren, waarbij de analyse getuigt van een onderzoekende houding en van een methodische en kritische verwerking van kennis en inzichten uit de Taalwetenschap;
6. onder begeleiding relevante, specifieke taalwetenschappelijke vraagstukken onderzoeken met behulp van passende onderzoeksmethoden. De afgestudeerde kan een probleem afbakenen, deelvragen formuleren, deze theoretisch en/of empirisch onderzoeken met behulp van relevante bronnen, en hij/zij kan in *correct Nederlands* verslag doen van de onderzoeksresultaten in een helder gestructureerde, academische stijl;
7. de eigen werkzaamheden organiseren, zowel individueel als in teamverband. Hij/zij kan de werkzaamheden, mede op basis van feedback van docenten en collega-studenten, evalueren en verbeteren. De afgestudeerde kan lacunes in de eigen deskundigheid signaleren. Hij/zij kan een weloverwogen keuze voor de vervolgstudie maken;
8. exemplarisch benoemen hoe de ontwikkeling van het vakgebied samenhangt met ontwikkelingen binnen verwante (geesteswetenschappelijke) disciplines.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Schematisch overzicht van alle B1-, B2- en B3-cursussen voor studenten die per september 2011 Duitse taal en cultuur studeren:

B1 (propedeuse)	Ec	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Wie liest man Literatur?	5	2,5	2,5		
Lyrik, Poesie, Poetry	5	2,5	2,5		
Pendelbus: Vorbereitung und Seminar	5	2,5	2,5		
Kommunikation in Kultur und Wirtschaft	5	2,5	2,5		
Sprachpraxis	5	2,5	2,5		
Sprachwissenschaft 1: Phonetik, Phonologie, Morphologie	5	2,5	2,5		
Inleiding Literatuurwetenschap deel 1: internationale literatuurgeschiedenis	5			2,5	
Werkcollege Literatuurwetenschap				2,5	
Geschiede der deutschen Literatur	5				5
Sprachwissenschaft 2: Syntax und Textanalyse	5			2,5	2,5
Wendepunkte der deutschen Geschichte	5			2,5	2,5
Sprachlernen in Theorie und Praxis	5			2,5	2,5
Core curriculum: wijsgerige reflectie: Geschiedenis van het denken	5			2,5	2,5
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

B2	Ec	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Textgestaltung als interkulturelle Aufgabe	5	2,5	2,5		
Geschiede des Deutschen/ historische Linguistik	5	2,5	2,5		
Sprachwissenschaft 3: Semantik und Pragmatik	5	2,5	2,5		
Unterhaltungsformen populärer Kultur	5	2,5	2,5		
Intercultureel Onderzoek: eWOM en Taalintensiteit	5	2,5	2,5		
Core Curriculum (naar keuze van student)	5	2,5	2,5		
Fragen des 21. Jahrhunderts	5			5	
Grammatiken: Sprachtheorie und Unterricht (Didaktik)	5			5	
Forschungsmethoden	5			5	
Minor: Buitenlandverblijf	15				15
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

B3	Ec	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Minor	15	7,5	7,5		
Minor	15	7,5	7,5		
Bachelorwerkstuk en -tutorial*	10			5	5
Ältere deutsche Kultur und Literatur	5			2,5	2,5
Forschung und Didaktik: DaF	5			2,5	2,5
Autor und Werk	5			2,5	2,5
Core Curriculum	5			2,5	2,5
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

* het bachelorwerkstuk kan zowel in het eerste als het tweede semester geschreven worden

Onderstaand schema heeft betrekking op studenten die vóór september 2011 met de studie zijn begonnen.

B3	Ec	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Ältere Deutsche Literatur und Kultur (Mittelalter bis 1800)	5	2,5	2,5		
Forschung und Didaktik DaF (Deutsch als Fremdsprache)	5			2,5	2,5
Bachelorwerkstuk*	10	2,5	2,5	2,5	2,5
Minor	20	10	10		
Minor	20			10	10
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

* het bachelorwerkstuk kan zowel in het eerste als het tweede semester geschreven worden

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Schematisch overzicht studieprogramma richting Engelse Taal en Cultuur cohort 2012-2013

B1 Engelse taal en cultuur (propedeuse)	stp	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
First Year Oral Communication Skills I	5	2,5	2,5		
Grammar & Translation	5	2,5	2,5		
Writing English	5	2,5	2,5		
British Culture and History	5	2,5	2,5		
Reading Literature: an Introduction	5	2,5	2,5		
Phonetics British	5	0	0		5
First Year Oral Communication Skills II	5			2,5	2,5
Syntax I	5			2,5	2,5
British Literature and Culture of the 19 th and 20 th -Century	5			2,5	2,5
American Literature and Culture after 1900	5			2,5	2,5

English from Old to New	5			2,5	2,5
Core Curriculum I	5	2,5	2,5		
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	12,5	17,5

B2 Engelse taal en cultuur	stp	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Second Year Oral Communication Skills British	5	1,25	1,25	1,25	1,25
English as a World Language	5	2,5	2,5		
Van klank tot woord	5	2,5	2,5		
Syntax II	5			2,5	2,5
British Literature and Culture of the 17 th and 18 th Century	5	2,5	2,5		
Nieuw te ontwerpen vak op gebied van Amerikaanse literatuur	5	2,5	2,5		
Introduction to Middle English Literature	5			2,5	2,5
Academic Writing	5		2,5		2,5
Core Curriculum II	5	2,5	2,5		
<i>Minoruimte</i>					
Minor 1	15			7,5	7,5
Totaal aantal studiepunten	60	13,75	16,25	13,75	16,25

B3 Engelse taal en cultuur	Stp	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Advanced Academic Writing	5	2,5	2,5		
Shakespeare	5	2,5	2,5		
British Studies Now keuze uit: taalkunde variant / letterkunde variant	5	2,5	2,5		
BA-werkstuk	10			5	5
Core Curriculum III	5			2,5	2,5
<i>Minoruimte</i>					
Minor 2	15	7,5	7,5		
Minor 3	15			7,5	7,5
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

Schematisch overzicht studieprogramma richting Amerikanistiek cohort 2012-2013

B1 Amerikanistiek (propedeuse)	stp	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
First Year Oral Communication Skills I	5	2,5	2,5		
Grammar & Translation	5	2,5	2,5		
Writing English	5	2,5	2,5		
American History and Politics I	5	2,5	2,5		
American Literature and Culture before 1900	5	2,5	2,5		
Phonetics American	5	0	0		5
First Year Oral Communication Skills II	5			2,5	2,5
Syntax I	5			2,5	2,5
Key Concepts in American Studies	5			2,5	2,5
American Literature and Culture after 1900	5			2,5	2,5
American History and Politics II	5			2,5	2,5
Core Curriculum I	5	2,5	2,5		
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	12,5	17,5

B2 Amerikanistiek	Stp.	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Second Year Oral Communication Skills American English	5	1,25	1,25	1,25	1,25
Nieuw te ontwerpen vervolg op Key Concepts in American Studies	5	2,5	2,5		
Nieuw te ontwerpen vak op gebied van Amerikaanse Literatuur	5	2,5	2,5		
American Political System	5	2,5	2,5		
American Popular Culture	5			2,5	2,5
Amerikaanse kunstgeschiedenis	5	2,5	2,5		
Academic Writing	5		2,5		2,5
Core Curriculum II	5	2,5	2,5		
<i>Keuze uit:</i>					
- Nieuw vast te stellen vak, <i>óf</i>	5			2,5	2,5
- US Foreign Policy	5			2,5	2,5
<i>Minorruimte</i>					
Minor 1	15			7,5	7,5
Totaal aantal studiepunten	60	13,75	16,25	13,75	16,25

B3 Amerikanistiek	Stp.	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Research seminar I	5	2,5	2,5		
Advanced Academic Writing	5	2,5	2,5		
Research seminar II	5	2,5	2,5		

Core Curriculum III	5			2,5	2,5
BA-werkstuk	10			5	5
<i>Minorruimte</i>					
Minor 2	15	7,5	7,5		
Minor 3	15			7,5	7,5
Totaal aantal studiepunten	60	15	15	15	15

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

Studierichting Frans

B1 (propedeuse)	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	15 EC					
Mondelinge Taalvaardigheid I	5	X	X	X	X	56
Schriftelijke Taalvaardigheid I	5	X	X			56
Schriftelijke Taalvaardigheid II	5			X	X	56
Leerlijn 2: Letter- en cultuurlunde	30 EC					
Atelier Culture I	5			X	X	28
Geschiedenis Franse cultuur	5	X	X			28
Hedendaagse Franse cultuur	5	X	X			28
Franse Letterkunde XIXe eeuw	5	X	X			28
Franse Letterkunde XXe eeuw	5			X	X	28
Tekstanalyse XIXe- XXe eeuw	5	X	X	X	X	28
Leerlijn 3: Taalkunde	15 EC					
Taal en Structuur: Frans	5	X	X			28
Taal en Geschiedenis: Frans	5			X	X	28
Van Woord tot Zin	5			X	X	56
Totaal aantal ec	60 EC					448

B2	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	15 EC					
Mondelinge Taalvaardigheid II	5	X	X	X	X	28
Grammatica en Vertalen	5	X	X			42
Wetenschappelijk Schrijven	5			X	X	28
Leerlijn 2: Letter- en cultuurlunde	10 EC					
Franse letterkunde XVIe-XVIIIe eeuw	5	X	X			28
Atelier Culture II	5	X	X			28
Leerlijn 3: Taalkunde	10 EC					

Taal, Cultuur en Maatschappij	5	X	X			28
Van Klank tot Woord	5	X	X			42
Core curriculum	10 EC					
Wijsgerige reflectie	5	X	X			
Geesteswetenschappen en samenleving	5			X	X	56
Minor	15 EC			X	X	
Totaal aantal ec	60 EC					280

B3	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	5 EC					
Traduction	5	X	X			28
Leerlijn 2 (Letter- en cultuurlunde) en/of 3 (Taalkunde)	50 EC					
Méthodes littéraires/Méthodes Linguistiques	10	X	X			28
Bachelorwerkstuk	10	X	X			
Minor 1 (buitenlandverblijf)	15			X	X	
Minor 2 (buitenlandverblijf)	15			X	X	
Core curriculum	5 EC					
Kennis en inzichten in de humaniora	5	X	X			
Totaalaantal ec	60 EC					56

Studierichting Spaans

B1 (propedeuse)	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	15 EC					
Grammatica	5	X	X	X		56
Mondelinge en schriftelijke vaardigheid I	5	X	X			84
Mondelinge en schriftelijke vaardigheid II	5			X	X	56
Leerlijn 2: Letter- en cultuurlunde	30 EC					
Cultuurtheorie: Spanje en Sp.-Amerika	5	X	X			28
Cultuurlunde Spanje	5	X	X			28
Cultuurlunde Spaans-Amerika	5	X	X			28

Tekstanalyse: literatuur en film	5			X	X	28
Geschiedenis van de Spaanse literatuur	5			X	X	28
Geschiedenis van de Sp.-Am. literatuur	5			X	X	28
Leerlijn 3: Taalkunde	15 EC					
Taal en structuur: Spaans	5	X	X			28
Taal en Geschiedenis: Spaans	5			X	X	28
Van Woord tot Zin	5			X	X	56
Totaal aantal ec	60 EC					476

B2	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	10 EC					
Mondelinge en schriftelijke vaardigheden III	5	X	X			42
Mondelinge en schriftelijke vaardigheden IV	5			X	X	42
Leerlijn 2: Letter- en cultuurlunde	15 EC					
Mitos hispánicos	5	X	X			28
De Borges al best seller: estudios de recepción	5	X	X			28
El juego con los estereotipos	5			X	X	28
Taalkunde	10 EC					
Taal, Cultuur en Maatschappij	5	X	X			28
Van Klank tot Woord	5	X	X			42
Core curriculum	10 EC					
Kennis en inzichten in de humaniora	5	X	X			
Wijsgerige reflectie	5			X	X	
Minor	15 EC			X	X	
Totaal aantal ec	45 EC					238

B3	EC	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4	Contacturen
Leerlijn 1: Taalvaardigheid	5 EC					
Traducción	5			X	X	42
Leerlijn 2: Letter- en cultuurlunde	5 EC					
Cine hispánico	5			X	X	28

Leerlijn 2 (Letter- en cultuurkunde) en/of 3 (Taalkunde)	45 EC					
Minor 1 (buitenlandverblijf)	15	X	X			
Minor 2 (buitenlandverblijf)	15	X	X			
Seminario de investigación	5			X	X	
Bachelorwerkstuk	10			X	X	
Core curriculum	5 EC					
Geesteswetenschappen en samenleving	5			X	X	
Totaal aantal ec:	60 EC					70

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

B1 (Propedeuse)	EC	periode 1	periode 2	periode 3	periode 4
Literatuurgeschiedenis 1	5	2,5	2,5		
Literatuurgeschiedenis 2	5			2,5	2,5
Inleiding Verhaal- en Poëzieanalyse	5	2,5	2,5		
Inleiding Literatuurwetenschap 1	5			5	
Praktische Onderzoeksvaardigheden Letterkunde	5	2,5	2,5		
Middelnederlands en Vroegnieuwnederlands	5	2,5	2,5		
Structuur van het Nederlands 1	5	2,5	2,5		
Structuur van het Nederlands 2	5			2,5	2,5
Constituenten- en zinsstructuur in het Nederlands	5			2,5	2,5
Effectief Schrijven	5	2,5	2,5		
Argumentatieanalyse	5			2,5	2,5
Geschiedenis van het denken	5			2,5	2,5
Totaal aantal studiepunten in B1	60	15	15	17,5	12,5

B2	EC	periode 1	periode 2	periode 3	periode 4
Literatuurgeschiedenis (3)	5	2,5	2,5		
Van Adam tot Zeus: Invloed van Bijbel en klassieken op de Nederlandse letterkunde	5	2,5	2,5		
Aandachtsgebieden in de Nederlandse letterkunde	5			2,5	2,5
Methoden in de Neerlandistiek	5			2,5	2,5

Taalverandering en Taalvariatie	5			2,5	2,5
Van klank naar woord	5	2,5	2,5		
Psycholinguïstiek	5	2,5	2,5		
Tekstontwerp	5	2,5	2,5		
Keuzevak Core Curriculum	5	2,5	2,5		
Minor 1	15			7,5	7,5
Totaal aantal studiepunten in B2	60	15	15	15	15

Het schema voor het derde bachelorjaar is uitsluitend voor studenten die voor september 2011 met de studie gestart zijn. Studenten die sinds september 2011 gestart zijn, volgen hier 2 minoren van 15ec, het derde vak uit het Core Curriculum en kiezen tussen 'Zeg het met cijfers' en 'Uitgelezen boeken'. Deze vakken worden in collegejaar 2013/2014 voor het eerst aangeboden.

B3	EC	periode 1	periode 2	periode 3	periode 4
Tekstanalyse	5	2,5	2,5		
Verdieping Letterkunde	5	2,5	2,5		
Minor 2	20	10	10		
Minor 3	20			10	10
Bachelorwerkstuk	10			5	5
Totaal aantal studiepunten in B3	60	15	15	15	15

Bacheloropleiding Taalwetenschap

B1 (propedeuse)	EC	Niveau	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Mentoraat <i>M. Mensink</i>	0	1	X	X	X	X
Methodologische cursussen						
Taalkundige databestanden <i>H. v. Halteren</i>	5	1	2,5	2,5		
Statistiek <i>F. v.d. Slik</i>	15	1	5			
Thematische cursussen						
Moedertaalverwerving <i>P. de Swart</i>	5	1	2,5	2,5		
Inleiding Taal en Communicatie <i>H. Hoop</i>	5	1	2,5	2,5		
Fonetiek <i>H. Strik</i>	5	1	2,5	2,5		
Taal en cultuur <i>P. Muysken, M.v.d. Berg, A. Foolen, J. Klatter, A. Muntendam</i>	5	1		5		
Informatieverwerking	5	1			5	

<i>H. v. Halteren</i>						
Semantiek <i>H. de Hoop</i>	5	1				5
Tweedetaalverwervingsonderzoek <i>R. v. Hout, L. Hogeweg, J. Klatter</i>	5	1			5	
Van woord tot zin <i>H. de Hoop, P. de Swart, J. Berns, M. Nas</i>	5	1			2,5	2,5
Inleiding Taal- en spraakpathologie <i>T. Rietveld, H. Strik, J. Klatter</i>	5	1				5
LingLab <i>P. de Swart, H. v. Halteren</i>	0	1			0	0
Core curriculum						
Vak 1: Wijsgerige reflectie: Taalfilosofie <i>B. Geurts</i>	5				2,5	2,5
Totaal B1	60		15	15	15	15

B2	EC	Niveau	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Multimodale communicatie <i>B. Cranen</i>	5	2	5			
Psycholinguïstiek <i>P. de Swart, L. Hogeweg</i>	5	2	2,5	2,5		
Generatieve Syntaxis <i>P. de Swart</i>	5	2	2,5	2,5		
Van Klank Tot Woord <i>docenten van verschillende afdelingen</i>	5	2	2,5	2,5		
Statistiek <i>F. v.d. Slik</i>	2	5		5		
Neurolinguïstiek <i>A. Özyurek</i>	5	3			5	
Sociolinguïstiek <i>R. v. Hout, S. Grondelaers</i>	5	1				5
LingLab <i>P. de Swart, H. v. Halteren</i>	0		0	0	0	0
Totaal aantal stp major B2	35		12,5	12,5	5	5
Forensische linguïstiek <i>D. v. Leeuwen</i>	5	3			2,5	2,5
Core curriculum						
Vak 2: Kennis en inzichten in de humaniora* <i>facultair</i>	5		2,5	2,5		
Minor 1	15				7,5	7,5
Totaal B2	60		15	15	15	15

B3	EC	Niveau	Per. 1	Per. 2	Per. 3	Per. 4
Onderzoeksmethodologie <i>A. Foolen, F. v.d. Slik</i>	5	3	5			
Taalontwikkelingsstoornissen <i>J. Klatter</i>	5	3	5			
Stage	5			5		
Bachelorwerkstuk	10				5	5
Core curriculum						
Vak 3: Het leren overdragen van cultuur <i>A. Foolen, S. Grondelaers, J. Klatter</i>	5				2,5	2,5
Workshop Oriëntatie Master & Arbeidsmarkt	0				0	0
Minor 2	15		7,5	7,5		
Minor 3	15				7,5	7,5
Totaal B3	60		17,5	12,5	15	15

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Cohort	Omvang cohort	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar
	absoluut	percentage, cumulatief		
05/06	7	29	43	43
06/07	12	33	33	33
07/08	6	17	33	33
08/09	10	0	10	10
09/10	10	10	10	
10/11	12	17		

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut		percentage, cumulatief			
05/06	5	71	20	20	20	40
06/07	8	67	25	50	75	
07/08	5	83	20	20		
08/09	10	100	50			
09/10	9	90				
10/11	10	83				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (totale instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut		percentage, cumulatief			
05/06	13	87	23	38	46	54
06/07	14	67	36	71	86	
07/08	12	80	8	25		
08/09	18	90	44			
09/10	13	87				
10/11	14	82				

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Cohort	Omvang cohort		Na 1 jaar		Na 2 jaar		Na 3 jaar	
	absoluut		percentage, cumulatief					
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	58	246	14	20	26	28	29	30
06/07	65	301	23	20	34	26	35	29
07/08	69	289	33	29	39	35	45	38
08/09	78	301	26	28	37	35	40	36
09/10	66	351	27	27	38	34		
10/11	83	370	23	28				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	50	86	22	52	64	68
06/07	50	77	24	56	70	
07/08	46	67	33	61		
08/09	58	74	22			
09/10	48	73				
10/11	64	77				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (totale instroom)

cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	75	82	21	51	63	65
06/07	67	74	24	54	66	
07/08	84	72	30	56		
08/09	74	73	22			
09/10	84	74				
10/11	92	76				

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Cohort	Omvang cohort		Na 1 jaar		Na 2 jaar		Na 3 jaar	
	absoluut		percentage, cumulatief					
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	26	65	31	32	35	42	35	40
06/07	22	59	59	44	73	54	68	59
07/08	28	65	39	40	46	57	50	57
08/09	21	53	38	34	48	42	52	42
09/10	22	48	32	33	41	40		
10/11	24	57	29	28				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	18	69	11	67	72	94
06/07	9	41	11	56	67	
07/08	17	61	6	29		
08/09	13	62	23			
09/10	15	68				
10/11	17	71				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (totale instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	27	64	7	59	67	85
06/07	17	45	6	35	53	
07/08	27	63	4	30		
08/09	29	73	28			
09/10	29	71				
10/11	30	73				

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Cohort	Omvang cohort		Na 1 jaar		Na 2 jaar		Na 3 jaar	
	absoluut		percentage, cumulatief					
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	23	193	17	24	35	33	35	34
06/07	29	237	24	27	28	29	31	31
07/08	39	234	23	25	33	28	33	29
08/09	32	270	22	27	34	34	31	38
09/10	39	295	23	27	36	33		
10/11	30	243	20	26				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	19	83	16	53	68	74
06/07	22	76	36	55	82	
07/08	30	77	50	77		
08/09	25	78	20			
09/10	30	77				
10/11	24	80				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (totale instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	percentage, cumulatief				
05/06	25	78	12	44	60	64
06/07	29	64	28	52	76	
07/08	38	75	47	71		
08/09	38	76	21			
09/10	40	73				
10/11	33	77				

Bacheloropleiding Taalwetenschap

Uitval bachelorstudenten (VWO-instroom) na 1, 2 en 3 jaar

Cohort	Omvang cohort		Na 1 jaar		Na 2 jaar		Na 3 jaar	
	absoluut		percentage, cumulatief					
	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle	RU	Alle
05/06	5	43	40	33	40	40	40	40
06/07	17	63	6	14	18	22	18	27
07/08	14	87	21	28	36	32	36	34
08/09	22	87	18	21	23	25	23	28
09/10	9	98	11	27	11	37		
10/11	11	105	27	23				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (VWO-instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut	Indien >3	percentage, cumulatief			
05/06	3					
06/07	16	94	25	25	63	88
07/08	11	79	27	27	73	
08/09	18	82	39	39		
09/10	8	89				
10/11	8	73				

Bachelorrendement binnen opleiding van herinschrijvers na 1 jaar (totale instroom)

Cohort	Omvang herins.	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers			
			Na 3 jr	Na 4 jr	Na 5 jr	Na 6 jr
	absoluut		percentage, cumulatief			
05/06	20	77	0	10	10	15
06/07	26	81	19	42	58	
07/08	18	69	22	50		
08/09	26	79	27			
09/10	16	76				
10/11	15	68				

Gerealiseerde docent-studentratio

Duitse taal en cultuur

Totaal aantal studenten in 2011-2012	Aan bacheloropleiding toegewezen onderwijsformatie In fte's	Docent/studentratio: 1 fte per Aantal studenten (afgerond)
62	2,65	1:23

Engelse taal en cultuur

Totaal aantal studenten in 2011-2012	Aan bacheloropleiding toegewezen onderwijsformatie In fte's	Docent/studentratio: 1 fte per Aantal studenten (afgerond)
370	9,38	1:39

Romaanse talen en culturen

Totaal aantal studenten in 2011-2012	Aan bacheloropleiding toegewezen onderwijsformatie In fte's	Docent/studentratio: 1 fte per Aantal studenten (afgerond)
135	4.16	1:32

Nederlandse taal en cultuur

Totaal aantal studenten in 2011-2012	Aan bacheloropleiding toegewezen onderwijsformatie In fte's	Docent/studentratio: 1 fte per Aantal studenten (afgerond)
156	5,30	1:29

Taalwetenschap

Totaal aantal studenten in 2011-2012	Aan bacheloropleiding toegewezen onderwijsformatie In fte's	Docent/studentratio: 1 fte per Aantal studenten (afgerond)
106	4,07	1:26

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Duitse taal en cultuur

Ba 1 (propedeusejaar)			Ba 2			Ba 3		
Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week
1	30	21	1	30	15,5	1	30	0
2	30	19	2	30	15	2	30	13

Engelse taal en cultuur

Ba 1 (propedeusejaar)				Ba 2				Ba 3			
Semester	ec	Aantal cu per week		Semester	ec	Aantal cu per week		Semester	ec	Aantal cu per week	
		ETC	AS			ETC	AS			ETC	AS
1	30	16	18	1	30	15,5	14,5	1	30	15	15
2	30	17,5	17,5	2	30	15,5	15,5	2	30	10,5	10,5

ETC = Engelse Taal en Cultuur

AS = Amerikanistiek

Romaanse talen en culturen

Ba 1 (propedeusejaar)			Ba 2			Ba 3		
Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week
1	25	15	1	30	15	1	30	15
2	35	15	2	30	15	2	30	15

Nederlandse taal en cultuur

Ba 1 (propedeusejaar)			Ba 2			Ba 3		
Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week	Semester	ec	Aantal cu per week
1	30	16	1	30	16,5	1	30	15,5
2	30	18	2	30	16,5	2	30	11

Taalwetenschap

studiejaar	1° semester (periode 1+2)				2° semester (periode 3+4)			
	major	minor	core curriculum	totaal	major	minor	core curriculum	totaal
B1	18			18	16		2	18
B2	15		2,5	17,5	11	7,5		18,5
B3	5	7,5		12,5 + stage	1	7,5	2,5	11 + ba-werkstuk

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Woensdag 19 juni 2013	
09.00	Ontvangst door de decaan
09.00 – 10.00	Inzien documenten
10.00 – 12.00	Startbijeenkomst (incl lunch) en bespreken scripties
12.00 – 13.00	Management (inhoudelijk verantwoordelijken opleidingen) Dr. Jetske Klatter, Taalwetenschap (Ba) Dr. Maaïke Koffeman, Letterkunde Dr. Usha Wilbers, Engelse Taal en Cultuur / Engels Dr. Mathilde Roza, Engelse Taal en Cultuur / Amerikanistiek Dr. Marc Smeets, Romaanse Talen en Culturen / Frans Dr. Pablo Decock, Romaanse Talen en Culturen / Spaans Prof. dr. Johan Oosterman, Duitse Taal en Cultuur Dr. Margit Rem, Nederlandse Taal en Cultuur Dr. Ad Foolen, Taalwetenschappen (Ma)
13.00 – 13.45	Studenten BA Taalwetenschap Leoni Dommerholt, B1 Manouk Kuiper, B1 Irene Marinissen, B2 Anneke Wijtvliet, B2 Carike Holtmaat, B3 Bart Kersten, B3 Maike van Raam, B3 Thijs Trompenaars, B3
13.45 – 14.30	Docenten BA Taalwetenschap Dr. Peter de Swart, Taaltheorie, Experimentele taalkunde Dr. Hans van Halteren, Taaltechnologie, Programmeren Dr. Lotte Hogeweg, Semantiek, Pragmatiek Dr. Frans van der Slik, Statistiek, Tweedetaalverwerving, Taaltoetsing Dr. Helmer Strik, Fonetiek, E-health
14.30 – 15.00	Pauze en commissieoverleg over Taalwetenschap
15.00 – 15.45	Studenten BA Nederlandse Taal en Cultuur Koos Franssen, B1 Gyonne Schatorje, B1 Mickey Koster, B2 Willemeïn Krabbenborg, B2 Bjorn Schrijen, B2 Dyanne Timmermans, B2 Leonie Kleve, B3 Lotte Wijfje, B3
15.45 – 16.30	Docenten BA Nederlandse Taal en Cultuur Dr. Stefan Frank, Taalkunde Dr. Walter Haeseryn, Taalkunde Prof. dr. Jos Joosten, Moderne letterkunde Yvette Linders Ma, Taalbeheersing Dr. Jos Muijres, Moderne letterkunde Prof. dr. Johan Oosterman, Historische letterkunde Esther Op de Beek MA, Moderne letterkunde Prof. dr. Wilbert Spooren, Taalbeheersing

16.30 – 16.45	Pauze en commissieoverleg over Nederlands
16.45 – 17.30	Studenten BA Duitse Taal en Cultuur Stan Cortenbach, B1 Maïke Keus, B1 Marit Deins, B2 Louisa Reumerman, B2 Marieke van den Heuvel, B3 Janne van der Loop, B3
17.30 – 18.15	Docenten BA Duitse Taal en Cultuur Dr. Yvonne Delhey, Moderne letterkunde Drs. René Gerritsen, Taalkunde Dr. Liesbeth van de Grift, Duitse geschiedenis Dr. Sonja Häffner, Taalkunde / Communicatie Dr. Judith Keßler, Historische letterkunde
18.15 – 18.30	Commissieoverleg over Duits en vertrek
19.00 – 21.00	Diner commissie: commissieoverleg

Donderdag 20 juni 2013	
08.30 – 09.00	Vorbereiding gesprekken
09.00 – 09.45	Studenten BA Engelse Taal en Cultuur Engels: Remco van der Veen, B1 Merel Veldhuizen, B2 Gwen Brekelmans, B3 Suzanne van Liempt, B3 Tara Struik, B3 Amerikanistiek: Max Mommers, B2 Noortje Tilborghs, B3 Marlinde Zijl, B3
09.45 – 10.30	Docenten BA Engelse Taal en Cultuur: Dr. Margu�rite Corporaal, Engelse letterkunde Prof. Ans van Kemenade, Engelse taalkunde Dr. Dennis Kersten, Engelse letterkunde Dr. Mathilde Roza, Amerikaanse letterkunde Drs. Monique Tangelder, Engelse taalkunde Dr. Markha Valenta, Amerikaanse politiek en geschiedenis Dr. Rina de Vries, Engelse taalkunde
10.30 – 11.00	Pauze en commissieoverleg over Engels
11.00 – 11.45	Studenten BA Romaanse Talen en Culturen Frans: C�rine Hinssen, B1 Dana Miltenburg, B2 Rozanne Versendaal, B3 Spaans: Anne Baeten, B1 Lotte Beelen, B2

	Gajane Avetisova, B3
11.45 – 12.30	Docenten BA Romaanse Talen en Culturen Frans: Prof. dr. Sophie Levie, Europese letterkunde Dr. Isabelle Thibaudeau-Boon, Letter- en cultuurkunde Janine Berns MA, Taalkunde Spaans: Prof. dr. Maarten Steenmeijer, Letter- en cultuurkunde Drs. Marly Nas, Taalverwerving/taalkunde Dr. Gijs Mulder, Taalkunde
12.30 – 13.30	Lunch en commissieoverleg over Romaanse talen
13.30 – 18.30	Programma masteropleidingen

Vrijdag 21 juni 2013	
08.30 – 09.00	Vorbereiding gesprekken
09.00 – 09.45	Opleidingscommissies bacheloropleidingen Prof. dr. Helen de Hoop, Taalwetenschap, voorzitter Dr. Rob van de Schoor, Nederlandse Taal en Cultuur, voorzitter Jelko Arts, Nederlandse Taal en Cultuur, studentlid Dr. Sabine Jentges, Duitse Taal en Cultuur, voorzitter Dr. Sandor Chardonnens, Engelse Taal en Cultuur, voorzitter Ewout Stütterheim, Engelse Taal en Cultuur, studentlid Dr. Gijs Mulder, Romaanse Talen en Culturen, secretaris Maike Koopman, Romaanse Talen en Culturen, studentlid
09.45 – 10.30	Opleidingscommissies masteropleidingen Taalwetenschappen: Prof. dr. Helen de Hoop, voorzitter Dr. Gijs Mulder, docentlid Anoek Rolink BA, studentlid Isabel Smits BA, studentlid Letterkunde: Prof. dr. Sophie Levie, voorzitter Dr. Chris Louttit, docentlid Bianca van der Mark BA, studentlid Jantine Vingerhoets BA, studentlid
10.30 – 10.45	Pauze
10.45 – 11.30	Examencommissies bacheloropleidingen en studieadviseurs Taalwetenschap: Dr. Helmer Strik, voorzitter Dr. Frans van der Slik, secretaris Dr. Ad Foolen, lid Drs. Joop Kerkhoff, studieadviseur Nederlandse Taal en Cultuur: Dr. Lettica Hustinx, voorzitter Dr. Jos Muijres, secretaris Klaar Vernailen, studieadviseur
11.30 – 12.15	Examencommissies bacheloropleidingen en studieadviseurs

	<p>Duitse Taal en Cultuur: Drs. René Gerritsen, voorzitter Prof. dr. Johan Oosterman Klaar Vernailen, studieadviseur</p> <p>Engelse Taal en Cultuur: Dr. Pieter de Haan, voorzitter Dr. Dennis Kersten, secretaris Drs. Joep Hermans, studieadviseur</p> <p>Romaanse Taal en Cultuur: Prof. dr. Maarten Steenmeijer, voorzitter Dr. Marc Smeets, lid Drs. Anabel Lumbreras, studieadviseur</p>
12.15 – 13.00	<p>Examencommissies masteropleidingen en studieadviseurs Taalwetenschappen: Prof. dr. Ans van Kemenade, voorzitter Dr. Frans van der Slik, lid Drs. Joep Hermans, studieadviseur Letterkunde: Dr. Mathijs Sanders, voorzitter Dr. Jos Muijres, secretaris Dr. Margu�rite Corporaal, lid Klaar Vernailen, studieadviseur</p>
13.00 – 13.45	Lunch
13.45 – 14.30	Inloopsprek / intern overleg
14.30 – 15.00	Vorbereiden eindgesprek
15.00 – 16.00	<p>Eindgesprek management (inhoudelijk en formeel verantwoordelijken) Dr. Jetske Klatter, Taalwetenschap (Ba) Dr. Maaik Koffeman, Letterkunde Dr. Usha Wilbers, Engelse Taal en Cultuur / Engels Dr. Mathilde Roza, Engelse Taal en Cultuur / Amerikanistiek Dr. Marc Smeets, Romaanse Talen en Culturen / Frans Dr. Pablo Decock, Romaanse Talen en Culturen / Spaans Prof. dr. Johan Oosterman, Duitse Taal en Cultuur Dr. Margit Rem, Nederlandse Taal en Cultuur Dr. Ad Foolen, Taalwetenschappen (Ma) Prof. dr. Theo Engelen, decaan Prof. dr. Odin Dekkers, onderwijdirecteur</p>
16.00 – 17.00	Opstellen voorlopige bevindingen
17.00 – 17.30	Vorbereiden mondelinge rapportage voorzitter
17.30 – 17.45	Mondelinge rapportage voorlopig oordeel (E.2.50)
17.45	Afsluitende borrel

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur

702056
809039
809063
201847
756695
640913

Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur

3046192
3050254
3015432
809462
3021653
409065
3054098
3018261
823449
329274

Idem, tweede ronde (Engelse taalkunde):

519782
3008770
3010821
809535

Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen

3057208
825913
801429
827223
605743
847895

Idem, tweede ronde (Frans):

509612
741183
838950
3058506

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

705802
513385
706051
701939
4072146
3025063

Bacheloropleiding Taalwetenschap

705853
505366
816493
817090
3011682
3053113

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen van overleg in relevante commissies/organen (opleidingscommissie en examencommissie, relevante ad-hoc commissies);
- Toetsopgaven met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen (presentaties, stage en of onderzoeksverslagen, portfolio's etc) en beoordelingen;
- Overzicht van verplichte literatuur;
- Samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante management-informatie;
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Stagereglementen/handleidingen;
- College-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), et cetera;
- Alumni/exit-enquêtes;
- Materiaal over de studieverenigingen;
- Documentatie docenttevredenheid.

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

Q0317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

THEO D'HAEN

PRIVÉ ADRES:

PRINSEN DREEF 6
3070 KORTENBERG
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leuven

DATUM:

06.06.2012

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

Q0317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

G.E. Booy

PRIVÉ ADRES:

De Rookkamer 5
1852 EB Heiloo

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

RUGroningen, Raaboud U, U Utrecht,
Uv Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

1 juni 2012

HANDTEKENING:

E. Pij

G20317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: DR. Elisabeth van der Linden

PRIVÉ ADRES:

Oosterpark 33 II
1092 AK Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

opleidingen op het gebied van de Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VU, UL, UU, RUG, RUG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

E.H. van der Linden
Amsterdam, 13-6-2012

0317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PROF. DR. HÖLTER, ACHIM HERMANN

PRIVÉ ADRES: t/m 31 mei 2012 - Straßgasse 4, 1080 Wien, Oostenrijk
vanaf 1 juni 2012 - Lerchenfelder Str. 52, 1080 Wien, "

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Wien*

DATUM: *3.5.2012*

HANDTEKENING:

Achim Hölter

Univ.-Prof. Dr. Achim Hermann Hölter, M.A.
Institut für Europäische und Vergleichende
Sprach- und Literaturwissenschaft
Abteilung für Vergleichende Literaturwissenschaft
Universität Wien
Sensengasse 3a
A-1090 Wien

20317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: H.W. Herman

PRIVÉ ADRES: Hofstede de Broekade 42
9718 KL Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET-BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

[Spaanse] taal- en letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, RU, UU, UL

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Groningen

DATUM:

4/5/12

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

Q0317

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Alida Hester Kruiger

PRIVÉ ADRES:

Kleine Appelstraat 3a
9712 TX Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Qanu

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 12-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. H. H.', written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Erik van der Spek

ADRES:

Brinklaan 144, 1404 GW in Bussum

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN:

- Bacheloropleiding Taalwetenschap
- Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur
- Bacheloropleiding Engelse taal en cultuur
- Bacheloropleiding Duitse taal en cultuur
- Bacheloropleiding Romaanse talen en culturen
- Masteropleiding Taalwetenschappen
- Masteropleiding Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING: Radboud Universiteit Nijmegen

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Bussum

DATUM: 1 december 2012

HANDTEKENING:

